Bibliotec... Regională Hunedoara-Deva

DIN SUMAR:

Cîntec în apărarea Cubei • Documente inedite despre EMINESCU • Note de drum de *Scarlat Callimachi* • O pagină de versuri și proză despre Hunedoara • Croazieră la Bicaz de *Cezar Drăgoi*

PROLETARI DIN TOATE ȚĂRILE, UNIȚI-VĂ!

luceafărul

REVISTĂ a UNIUNII SCRIITORILOR din R. P. R.

Anul IV, Nr. 3 (62) • 1 februarie 1961 • Apare la 1 și 15 ale lunii • 12 pagini — 1,50 lei

DIN CARNETUL SCRIITORULUI

CEI CINCI

O subiect de nuvelă se naște greu și moare foarte ușor. Nu e vorba de o butadă : confrații pot confirma. La început e vorba, un gest, o față îți dezvăluie o latură nouă a unui caracter și această descoperire, dacă într-adevăr este descoperire, te mulțește o bună bucată de timp. O altă vorbă, un alt gest, pune bazele unei biografii. Biografia aceasta nedefinită, vagă, se potrivește unui personaj cu care te-ai întîlnit de zeci de ori, pe stradă, în documentare, la Bicaz, la Arad, aiurea. O biografie implicit creează relații cu alte personaje, cu alte biografii. Pe urmă, trec luni și, fără să vrei, te gîndești la personajele născute din acel gest primar, la relații, la conflicte și subiectul în embrion e gata. Urmează perioada de gestare, răscolești toate notițele scrise, însemnările, amintirile și subiectul se rotunjește, se închegă. După un an, știi o mulțime de lucruri despre „eroii" subiectului : ce profesie au, ce studii au urmat, cum și în ce fel gîndesc, dacă iubesc sau urăsc. După acest personajele încep să „trăiască". Îți știi cum arată, ce le place să mănînce, ce ar răspunde dacă li s-ar pune cutare sau cutare întrebare. După încă un an subiectul e familiar, l-ai povestit de zeci de ori prietenilor, cunoști fraza cu care vei începe să scrii cartea și dintr-odată totul ți se pare banal, neinteresant. Cu regret, mai povestești subiectul prietenilor, tovarășilor de la editură, dar nici încurajările, nici insistențele nu mai ajută cu nimic. Subiectul e mort. Cred, această moarte subită se datorește prea multei gestații. Dacă te-ai fi apucat să scrii în perioada căutărilor, în perioada „febrei" cartea s-ar fi scris. Mai jos vreau să povestesc cum am renunțat să scriu o nuvelă. Nuvela s-ar fi intitulat „Cei cinci" și ar fi fost povestea a cinci oameni : un sublocotenent și patru soldați. Acțiunea trebuia să înceapă în '44, undeva în munții Tatra într-o noapte de decembrie. Un ordin aduce la cunoștința sublocotenentului că trebuie să facă o recunoaștere pe teritoriul inamicului. Sublocotenentul alege patru soldați cu care va executa ordinul. Aici se intercalau pe scurt cele cinci biografii. Cinci oameni de aceeași virstă cu totul deosebiți unul de celălalt. Sublocotenentul devenise ofițer în prizonierat : s-a prezentat voluntar la panduri, s-a distins la luptele de la Debrețin, la Budapesta și era trist că în loc de barbă îi creștea un puf fin, blond, aproape invizibil. Primul soldat fusese funcționar la Turda, al doilea dogar în munții Apuseni și avusese o mare decepție. Cînd a deschis pentru prima oară un aparat de fotografiat a avut senzația că a fost trișat. Aparatul era gol și el și-l închipuise plin cu o mașinărie la fel de complicată ca a unui ceasornic. Al treilea era lăcătuș de la depoul din Buzău, iar al patrulea țăran din lunca Dunării.

Înainte de a pleca în recunoaștere au hotărît ca după război, după vreo 15 ani să se întîlnească în casa țăranului din lunca Dunării.

Partea a doua a nuvelei trebuia să înceapă după 15 ani, în ziua întîlnirii. În timp ce descriam masa tovărășească continuam cele cinci biografii de la război încoace. Ultima frază a nuvelei ar fi sunat astfel : Biografiile lor puteau fi așa cum le-am povestit sau altminteri : în noaptea aceea de decembrie însă cînd au plecat în recunoaștere au murit toți cinci.

Știu, nuvela „Cei cinci" n-am s-o scriu niciodată.

Fr. Munteanu

O CONSTRUCȚIE A PACII

La primul an din deceniul șapte

Fiecare an are parfumul său unic, nerepetabil. A fost un an fierbinte al luptelor pe baricadele insurecției. Apoi au fost mitinguri, manifestații de stradă, și ani de reconstrucție pașnică, răsunînd de chemările la întrecere și de primele „hei-rup"-uri brigadierești. Au fost anii primului cincinal, de avînt constructiv, de făurire a unor opere măreți, la Bicaz sau Hunedoara. Oare anul 1957 nu ne va aduce aminte întotdeauna „bip-bip"-ul vesel al primului sputnic ? Sau anul 1960 nu ne va rămîne mereu în amintire ca un an de vaste perspective deschise țării de către cel de al treilea Congres al Partidului ? Fiecare an este o cucerire care ne face mai puternici, o treaptă mai înaltă de pe care orizontul se vede mai larg.

Ce putem spune despre anul 1961, din care prima lună s-a și scurs ? Acest an va constitui, desigur, așa cum se prevede în plan, o etapă de mari construcții siderurgice și petro-chimice, o treaptă de progres tehnic și de consolidare a bazei socialismului. Totodată însă, el are și o semnificație mai largă, fiind primul dintr-un deceniu la capătul căruia vom începe ascensiunea, mult visată, spre comunism. Și acest lucru ne obligă de pe acum, cînd noi, ca tineri scriitori, ne gîndim la proiectele noastre imediate pe următoarele luni, pe care trebuie să le situăm în această mare perspectivă a viitorului, așa cum înaintașii noștri, încă din capitalism, creau viziunea vremurilor socialiste pe care le trăim astăzi. Oare constructorii combinatului siderurgic de la Galați nu-și elaborează proiectele în perspectiva vastă a acestui țel ? Ca să se mențină în ritmul vieții și literatura trebuie să privească departe în viitor.

O asemenea perspectivă este necesară scriitorului în 1961 (ea a fost necesară din totdeauna, dar acum e mult mai necesară), în cele mai obișnuite lucruri de fiece zi, chiar înainte de conceperea operei, în perioada de stringere a materialului. Dacă va pleca, să zicem, să se documenteze pe șantierul marelui combinat de la Galați oare nu va trebui el să aibe o concepție clară nu numai asupra felului cum va arăta colosala construcție peste 10 ani, la terminarea ei, dar și asupra profilului moral al oamenilor care vor mîine atunci agregate moderne ? El trebuie să distingă de pe acum (de construcție ? etc.). S-ar putea discuta și de ce unii scriitori încă nu s-au pătruns pe deplin de patosul acestor vremuri pe cînd alții dau pe cale au rămas la modul decorativ de a scrie versuri. Și luîndu-le în dezbatere să analizăm în ce măsură corespund aceste metode, teme sau stiluri, epocii istorice care se deschide înaintea noastră. Cred însă că problema esențială de care depinde și rezolvarea celorlalte, citate mai sus, este tot vechea și nouă problemă a cunoașterii și a reflectării chipului moral al omului nou. Engels, mobilul înavuțirii, al egoismului, o civilizație în care Gobsek și Harpagon, dezumanizați de setea de aur, domină pe ceilalți, o civilizație în care știința devine mijloc de distrugere.

Omul nou se afirmă în luptă, în transformarea revoluționară a societății. Fericirea omului simplu este scopul suprem al revoluției. Belșugul de bunuri materiale, constituie numai premiza fericirii, dar nu și fericirea însăși. Căci fericirea nu se poate reduce la senzația de sațietate fizică, ci este un sentiment, o concluzie ideologică asupra sensului vieții care nu se pot dobîndi fără cultură, fără artă și în genere fără tot ceea ce îmbogățește viața spirituală a omului. Se vorbește de pătrunderea frumosului în viață, de contopirea tot mai largă a intereselor personale cu cele obștești, ale colectivului, orașului, țării, ale marelui front al statelor socialiste. Ca reflectare a acestor realități obiective, frumoasă și vastă este lumea interioară a omului nou ! Așa am dori s-o regăsim și în personajele literare care-l reprezintă. Să-l vedem pe acest om nou, inteligent, spiritual, dornic de frumos, de fericire, preocupat de inovațiile lui tehnice, de economii, intransigent cu manifestările negative, curajos, preocupat de tot ce e nou, de la zborurile cosmice și mașinile de calcul, pînă la ultima piesă jucată la teatru și ultimele evenimente din Congo. La gîndiți-vă, n-am putea oare să lărgim acest orizont al preocupărilor lui mai mult decît am făcut-o pînă acum ? Să știți că în realitate oamenii se preocupă de tot ce-i pe lumea asta. Am întîlnit pe la poalele Paringului un pădurar care citea revista Știință și Tehnică iar în camionul unei gospodării colective, o țărancă ce povestea despre un roman științifico-fantastic. Și-apoi, ia gîndiți-vă ce viață spirituală bogată au contemporanii noștri : vă dați seama ce proces de gîndire, — de „reconsiderare" a întregii lui vieți, de „analiză lucidă a situației sale" — trebuie să parcurgă un țăran pînă se hotărăște să se înscrie la gospodăria colectivă ? Revoluția a schimbat aproape locul fiecărui om în societate, obligîndu-l să reflecteze, să se gîndească la semnificația drumului pe care l-a străbătut. Din această cauză contemporanii noștri sînt lucizi și apreciază în primul rînd nu atît fantezia scriitorului, cît caracterul veridic al faptelor expuse într-o carte. Oare nu din această cauză au avut atîta succes : Povestea unui om adevărat, Reportajul lui Fucik, Jurnalul Anei Frank. Descrierea expediției Kon Tiki, Tînăra Gardă și încă o sumă de alte cărți inspirate nemijlocit din viață ?

Din respect pentru acest cetitor să nu îndulcim conflictele. Să nu ne închipuim că anii ce vin vor fi lipsiți de ciocniri dramatice între vechea și noua mentalitate. Raportul la cel de al III-lea Congres al Partidului ne arată că în domeniul ideologic lupta va continua încă multă vreme. De asemeni, viața de fiecare zi a oamenilor sovietici, oglindită în presă și literatură, ne arată că lupta pentru înetățenirea principiilor moralei noi, chiar în pragul comunismului, continuă.

Am plecat să fac portretul personajelor literare și am ajuns pe nesimțite să mă ocup de cetitori. Aici nu există însă nici o inconsecvență. Eroii noștri sînt cetitorii noștri, intransigenți cu morala lumii vechi, dornici de fericire și de frumos, lucizi, avînd un larg orizont de preocupări.

Fie ca volumele care vor apărea în acest deceniu de pregătire a comunismului să alcătuiască un șir de trainice monumente literare ale acestor contemporani ai noștri.

V. Nicorovici

TRIBUNA SCRIITORULUI TÎNĂR

A III-a Consfătuire pe țară a scriitorilor tineri

Concluziile expuse de tovarășul MIHAI BENIUC

prim-secretar al Uniunii Scriitorilor din R. P. R.

În concluziile sale, M. Beniuc a mulțumit tuturor acelora care au contribuit la reușita consfătuirii.

„Vă mărturisesc că simt o emoție plăcută, putînd să afirm că această consfătuire s-a desfășurat într-o atmosferă deosebit de bună. Am constatat din luările la cuvînt entuziasmul tinerilor scriitori, entuziasm bazat pe o experiență serioasă de viață. Ei au manifestat principialitate, au manifestat exigență și spirit critic în ceea ce privește noua noastră literatură. Avem cu ce ne mîndri atunci cînd vorbim de scriitorii formați în anii de după Eliberare, sub îndrumarea partidului.

Între generații și între scriitori de aceeași generație, există un spirit tovărășesc, o armonie specifică colectivelor de muncă însuflețite de aceleași idealuri. Știți cui datorăm acest lucru: partidului care în rîndul intelectualității noastre ca și în rîndurile tuturor celor ce muncesc a dezvoltat spiritul dragostei față de popor, față de cauza socialismului.

Dvs., sînteți, deși foarte tineri, cei mai bătrîni scriitori crescuți în focul luptei construcției socialiste, crescuți în școala înaltă a partidului și trebuie să țineți în permanență seama de aceasta și de faptul că ceea ce ați cîștigat trebuie dus mai departe, dezvoltat necontenit prin învățătură, prin experiența vieții din ce în ce mai adîncită și, mai presus de orice, prin opere literare de valoare.

Noi toți așteptăm ca scriitorii tineri să înmulțească numărul acelor opere care folosesc construirii socialismului, opere care servesc, din plin cauza partidului, opere care îi educă pe oamenii noi, care le sporesc conștiința socialistă.

Ceea ce ați realizat, fără îndoială că ne permite, astăzi, să avem pretenții mai mari față de tinerii scriitori. Cărțile voastre sînt însă nu simple certificate de scriitori, ci nădejdi întemeiate pentru a aștepta de la voi o literatură mare, izvorîtă din construcția socialismului.

Pentru a înainta pe acest drum cu toată fermitatea, să nu uităm cele spuse la Congresul al III-lea al partidului, în raportul tovarășului Gheorghe Gheorghiu-Dej, în legătură cu scriitorii. Trebuie să avem mereu prezente documentele acestui Congres, care pentru noi toți au devenit un program de viață. Lucrările Congresului sînt pentru noi ca acea oglindă fermecată din poveste, în care te uiți și vezi dintr-o dată idealul — visul ce trebuie realizat — și drumul pe care trebuie să mergi ca să ajungi la el.

Prețuim literatura noastră nouă, aceea realizată de voi în proză, în poezie, în dramaturgie, în critica literară, tocmai pentru motivul că ea a evoluat pe acest drum, făcînd în ultimii ani progrese atît de serioase încît nu putem concepe literatura românească de astăzi fără prezența voastră, fără operele dvs., care ne slujesc în educația poporului.

Eugen Barbu în cuvîntul său, folosind o idee a lui Tudor Arghezi, spunea că nouă, scriitorilor, ne este dat să dispunem de cea mai ieftină instalație, anume de o bucată de hîrtie și un creion. Fără îndoială că aceasta costă mult mai puțin decît instalațiile necesare lansării unei rachete. Numai că ajutîndu-ne de această instalație ieftină, noi trebuie să lansăm ceva asemănător cu rachetele, anume niște lucrări literare care să se înscrie pe orbita conștiinței omenirii sau cel puțin pe orbita conștiinței poporului nostru, în așa fel încît să le vadă toți și să impună tuturor prin forța, prin lumina lor.

Nu există nici un fel de meserie sau de ocupație care să necesite mai mult timp pentru a fi bine învățată. Maestrul Arghezi vă spunea, astăzi, că el de 60 de ani face această treabă. Și cu cît trece timpul, îți dai seama cîte ai mai avea de învățat și mai ales cîte ai mai avea de spus.

Cineva dintre voi, poate Niculae Stoian, spunea, parafrazînd pe Maiakovski, cu cîte se simte încă dator Aceasta o spunea Stoian, care este tînăr, dar o spunem și noi : sîntem îndatorați față de poporul nostru, față de tineret, cu lucrări pe care încă n am reușit să le scriem sau nu le-am scris cum trebuie.

Nagy István spunea tot aici: „Atîta viață este într-o carte cîtă are autorul ei".

Este adevărat că viața ta, experiența ta de viață, trebuie s-o pui în cărțile tale. Dar numai atunci merită această experiență să fie ridicată la rangul de literatură, de artă, dacă este valabilă și pentru viața altora. În acest sens un autor pune într-o carte nu atîta viață, cîtă are el însuși, ci cîtă reușește să absoarbă din epoca sa pentru a o transmite viitorului. Noi trăim un timp așa de grandios încît fiecărui scriitor de talent îi este dată posibilitatea să absoarbă ceva și să pună în cartea sa pentru a fi transmis mai departe, peste veacuri.

Este, desigur, foarte grea meseria noastră. Dar n-aș vrea, pe tinerii scriitori și mai cu seamă pe cei care într-adevăr sînt începători în ale scrisului, să i speriem că este vorba de o treabă în care e mai bine să nu te bagi din capul locului.

Grecii antici aveau obiceiul să spună tot felul de grozăvii despre călătoriile pe mări, cu greutăți de neînvins, cu Scylla și Carybda, cu monștri și ispite unele mai înșelătoare decît altele, cu scopul de a i face pe vecinii lor să nu navigheze.

Eu vă spun să navigați, numai să fiți curajoși și înțelepți ca Ulisse. Domeniul creației literare este o mare libertate, cu greutăți și primejdii, dar cu posibilități nebănuite pentru oricare navigator îndrăznet de a descoperi nenumărate insule minunate. Noi scriitorii din țările socialiste avem și o busolă bună: partinitatea".

Arătînd cît de necesar este să crească mereu detașamentul scriitorilor noștri, tov. Mihai Beniuc a spus în continuare :

„Pentru ca un scriitor să fie în stare să prindă nou, el trebuie să aibă o pană care să fie cea mai sensibilă, ca o adevărată antenă care prinde realitatea și care o transmite în realitate, după

(Continuare în pag. 8-a)

PROFILURI LITERARE

Ion Brad

Intr-o Ars poetica *din volumul său* Cu sufletul deschis *(1954), Ion Brad își definește atitudinea și modul de expresie:* „De veacuri lungi iobagii semănară / Cu bob de aur un pămînt străin / Sînt glasul lor acum cînd liber ară / Cu cinci brăzdare plugu-n adîncimi. / De veacuri lungi... Dar azi cînd bate ora / În turnul visurilor de demult / Eu prind în ritmuri pulsul tuturora / Și ca pe-o inimă de foc l-ascult". *Poetul, alimentîndu-se din* „izvoarele bogate" *ale unui folclor străvechi, întîmpină totodată cu entuziasm realitatea socialistă și o reflectă în creația lui. El îmbină astfel tradiția sănătoasă a poeziei populare cu realizările construcției socialismului. Cele patru volume principale pe care le-a publicat pînă acum* Cu sufletul deschis *(1954),* Balada împușcaților *(1955),* Cîntecele pămîntului natal *(1956) și* Cu timpul meu *(1958) corespund acestei* Ars poetica *și o ilustrează în chip sugestiv.*

În jurul unei întîmplări cu niște lăutari dintr-un sat din vestul Ardealului, uciși în 1944 de hitleriști, pe cînd aceștia se retrăgeau în fața armatei sovietice, poetul a strîns într-un poem lung, împărțit în zece capitole, aspecte impresionante din acea vreme, alcătuind astfel sub titlul de Balada împușcaților *o povestire în versuri, cu un remarcabil simț al narațiunii epice. Versul e pretutindeni bine legat, cu sonorități aspre, pe măsura temei, care e gravă și adîncă; rimele sînt bogate și asonanțele potrivite cu îndeminare, așa încît să nu dea o impresie de neglijență:* „O, pustă largă, nesfîrșită pustă! / Deasupra ta arșița lui august stă, / Dar în curînd septembrie-o să suie / Mirozna ta în struguri și gutuie. / Cine-o s-ajungă oare să culeagă-n / Octombrie din auritul leagăn / Al bogăției tale, pustă dragă, / Cine-o s-ajungă oare să culeagă?" *Poetul izbutește tot atît de bine în scurte și viguroase poezii de avînt liric, ca în acest* Cîntec tineresc *din volumul* Cîntecul pămîntului natal: „Lovește-mă în față, vînt fierbinte, / Sălbatec vînt, lovește-mă în piept! Mă cheamă ochiul soarelui 'nainte, / Spre, soare urc pe drumul cel mai drept. / Rotească-se mari aștri-n jur și spații, / Nu mă abat din drum și nu-i aștept. / Eu sînt trimisul noii generații, / Fierbinte vînt, lovește-mă în piept!"

Vigoarea accentului nu trebuie să lipsească niciodată din aceste poezii în care tocmai din pricina scurtimii lor, expresia trebuie să fie concisă și trapantă. În volumul Cu timpul meu, *poetul consacră mai multe bucăți însemnărilor unor impresii de natură care dovedesc sensibilitate poetică, dar nu chiar întotdeauna și o expresie potrivit de puternică. Fixarea în cîteva strofe a unei impresii fugare nu este de loc de evitat dar numai cu condiția ca vibrațiile ei să nu se stingă o dată cu ultimul cuvînt citit sau, mai exact, cu condiția ca ecoul acestor vibrații să stăruie puțin în amintire. Poetul poate puncta clipa și, oprind-o în loc, să adune în ea milenii, prin puterea expresiei, a stilului. Într-o poezie cum este aceea intitulată* Ceartă autumnală, *condițiile acestea sînt împlinite în chip excelent:* „Cum te lasă inima, vară, să fugi? / Rămîn singuratici bunicii nuci / Să se certe cu vîntul, balaur, / Să-și plîngă nucile, mari lacrimi de aur. / Te-apleci în fața toamnei de parcă / Ai fi o trestie sau subțirică tătarcă, / O fetiță de salcie tremurînd peste ape / De viforul nopții atît de aproape, / Nici prunii, nici alunii, nici perii, frații verii, / Visarea nu-și închină spiralelor căderii / Și s-or ruga luminii — gingașa ei făptură / Să-i scape de-ntuneric și de bură". /

Fenomenul trecător și periodic repetat al sfîrșitului verii este văzut de poet cu adîncime și fixat într-o expresie durabilă, în care arta e pe măsura sentimentului. În cîteva bucăți din același capitol al însemnărilor sentimentale, poetul nu izbutește însă să prindă tot așa de bine și să fixeze în adîncime impresia, de exemplu în aceste două strofe intitulate Azi noapte: „Azi noapte, sărutînd brumele, / Pădurea s-a aprins la față. / Umblă frunzele prin văzduh ca nebunele. / Și zborul numai spre pămînt îl învață. / Soarele mai pierde-n văzduh cîte o amintire de jar. / Vîntul nu știu ce discurs vrea să țină. /În tristețea căderii se bucură doar / Sperietoarea-n zdrențe, din grădină". *Totul aici este numai amuzant și ingenios. Vibrațiile pier însă odată cu ultimul vers*

Aspectele realității actuale pe care Ion Brad le inițiază cu o interpretare personală în volumele sale, sînt multe și felurite. Poetul cîntă munca minerului, a oțelarului și a muncitorului de pe ogoare, cîntă orașul și satul, pădurea și podgoria, cu înțelegere și pătrundere a esențialului.

Munca plină de devotament și abnegație a activiștilor de partid își găsește în poezia Cîntecul activistului de rînd *(din culegerea* Cîntecele pămîntului natal*) o expresie emoționantă:* „Cînd spun „partid" eu văd și lunci cu flori, / Și fruntea unor scumpi conducători, / Și plugul care-n țelină se-mplîntă, / Și cîntec furtunos și mîna blîndă / Și sînge picurînd în bătălie, / Și trăsnete și glas de ciocîrlie, / Și printre toate-acestea colindînd / Te văd pe tine, activist de rînd... / E seară poate.... Dorm pe ceruri stele... / Tu chiar acum pornești la drumuri grele... Așa te văd și-mi pare că tu ești / Cel care-n bezna grea despici fereștî, / Ostașul care-ascultă comandantul / Pilotul care biruie neantul / Tu, care în pămîntul țării / Oțel, recolte, zboruri, poezii..." *Iată fragmente dintr-o excelentă poezie patriotică, sobră, fără uscăciune, gravă fără răceală, de-o simplitate măreață ca și tema pe care o ilustrează.*

Ultimul volum al lui Ion Brad Cu timpul meu *e compus în lumina unui viguros optimism și a unei mari bucurii de-a trăi într-o țară ca a noastră în care o viață nouă pulsează sub semnul construcției socialiste:* „Mi-e foame de vînturi și de plesne de ploi, / De gustul lor dulce-amar, știut de demult, de departe, / Ah, soarele-acela ca vinul cel vechi de la noi / Să-l simt cum mă arde. / Dați-mi deci caii de foc peste cîmpuri să trec, / Să lărgesc frunta-n pleoapa mosiei comune pînă în zare. / Pentru voi, bătrîne răzoare, vine marele-nec, / Vă-nghit valurile țarinei, nemărginate". (Cai de foc peste cîmpuri). *Însuflețite de viață nouă a construcției socialiste, cîmpiile, pădurile, satele și orașele, apele și munții, se transfigurează și se luminează. Și tulnicele, străvechile buciume care sunau jalnic odinioară, astăzi își schimbă și ele glasul:* „Tulnice, tulnice / Tulburătoare glasuri de brad / Peste văi. între inimi, peste ape ce cad / Lungi solii de tristeți care-ați fost, veac de veac /Între munții ce tac și-ntre omul sărac, / Dați năvală în inima mea tocmai azi / Cînd prin stînci, prin nămol, peste munții cu brazi / Spintecăm drumuri noi, fulgerate zigzaguri, / Din Ardealul bătrîn spre Moldova de veacuri. / Noi cei tineri cu bluze din cerul de vară / Adunați ca de-un cîntec călător peste țară".

Poezia de pînă acum a lui Ion Brad este o bună dovadă că, dacă nu se mulțumește numai cu notarea superficială a realității și se silește să atingă esențialul, lucrînd în adîncime un poet dă temelor obișnuite o interpretare nouă și personală. Ajuns acum în pragul maturității, Ion Brad nu mai trebuie decît să evite ușurința oricît de formal strălucitoare ar fi rezultatele ei, să evite totodată și tocmai prin asta repetarea și să caute esențe. Căutarea aceasta îi este pe plac, așa cum arată excelentele rezultate la care a ajuns pînă acum. Trebuie deci să adîncească o înclinare care îi este firească și care formează una din trăsăturile distinctive ale personalității sale literare.

Al. Philippide

luceafărul

Revistă a Uniunii Scriitorilor din R.P.R.

Director: acad. Mihai BENIUC

COLEGIUL DE REDACȚIE

Dumitru CORBEA (membru în Comitetul de direcție); Dan DEȘLIU (membru în Comitetul de direcție); Mihu DRAGOMIR; V. Em. GALAN; Silvian IOSIFESCU; Aurel MIHALE; Mihai NOVICOV; acad. Panaitescu-PERPESSICIUS; Titus POPOVICI; Al. I. ȘTEFĂNESCU (membru în Comitetul de direcție); Tiberiu UTAN; Haralamb ZINCA (membru în Comitetul de direcție).

Pop Simion: „AFIȘE DE BAL"

În urmă cu doi ani, într-un fel de crez artistic, intitulat Pînea și sarea prozei noastre, **Pop Simion exprima, în revista** Luceafărul, **sub forma unei pilde populare, o profundă observație referitoare la necesitatea legăturii indestructibile a scriitorului cu viața. Oamenii din nordul țării — povestea el — au o vorbă a lor cu care își îmbărbătează feciorii atunci cînd aceștia se hotărăsc să-și cîștige singuri existența:**

— Du-te, fătul meu, și te freacă pogan de viață, că numai așa te vei ridica om în lume.

Acest înțelept și străbun îndemn al oamenilor din nordul țării, poate fi, într-un anume fel, și azi folosîtor pentru mulți dintre noi — conchidea autorul, trecînd fraza spre o mărturisire autobiografică. Știindu-l încă de acasă, eu m-am prins de tînăr să-l împlinesc, ucenicind la școala prozei de actualitate, slujind povestirea, schița, reportajul. **(s.n.).**

Ca scriitor, a te freca zdravăn de viață — sublinia el în continuare — nu înseamnă altceva decît a participa cu tot entuziasmul făpturii tale la marile transformări revoluționare care au loc în patria noastră. Consecvent acestui principiu Pop Simion a abordat cu predilecție așa numitul „gen scurt", inspirîndu-se din imediata actualitate, publicînd în fiecare an, din ultimii șase, cîte un volum de reportaje, povestiri sau nuvele. Ne amintim, desigur, de: Călătorie cu bucluc **— povestiri, 1955,** Lauda tinereții **— reportaje, 1956,** Pămîntul spînzuratului **— povestiri, 1957,** Paralela 45⁰ **— reportaje, 1958,** Anul 15 **— reportaje, 1959,** Afișe de bal **— nuvele, 1960.**

Ucenicind îndelung și serios la școala reportajului — specia literară cea mai operativă — Pop Simion și-a integrat scrisul în freamătul vieții noi, socialiste, în miezul transformărilor revoluționare, și-a acordat sensibilitatea cu psihologia constructorilor noii orînduiri, care au devenit principalii eroi ai operelor sale.

Cei mai mulți din eroii nuvelelor din volumul Afișe de bal, **sînt oameni din nordul țării, de pe plaiurile natale ale autorului,** „oameni care s-au frecat pogan de viață".

Sub raport geografic și psihologic ei vin din aceeași zonă cu eroii lui Vasile Rebreanu din volumul În plină zi. **Zugrăviți, însă de un alt temperament artistic și într-o altă modalitate epică, ei ne apar pe deplin originali și inediți.**

Cită vreme eroii lui Vasile Rebreanu se conturează parcă în pers-

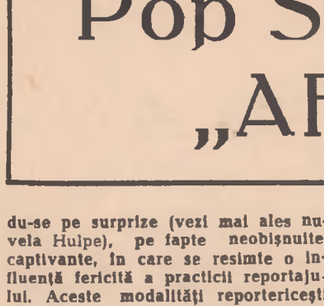

pectiva unui poem liric, eroii lui Pop Simion sînt realizați adesea cu mijloace reportericești, de bună calitate artistică. Construcția epică a nuvelelor sale e ingenioasă, bazîndu-se pe surprize (vezi mai ales nuvela Hulpe), **pe fapte neobișnuite, captivante, în care se resimte o influență fericită a practicii reportajului. Aceste modalități reportericești au efectul unei „explozii în conștiință", — cum ar zice Radu Popescu — menită a arunca lumină asupra caracterelor, asupra sensului adînc uman și social al acțiunii eroilor. Surpriza epică n-are numai simplul rol de a antrena lectorul în acțiune; ea coincide cu descoperirea frumuseții morale a personajelor, cu mesajul lor uman, adînc pozitiv. Așa, de pildă, în nuvela** Afișe de bal, **acțiunea începe linear. Cele două personaje centrale, tînărul șofer Ionică Ciulean și Șuța, unchiul său, meșter la cazangerie, discută aparent o temă banală: cum să te porți cu fetele. Momentul hotărîtor, în acțiune, intervine tîrziu, pe neașteptate, dintr-o altă sferă de probleme. Multă vreme cititorul are impresia că bătrînul Șuța se preocupă de tînărul Ionică Ciulean pentru a-l deprinde cu normele vieții de majorat, cu o comportare adecvată față de fete și baluri. Într-un moment epic prielnic, se produce surpriza. Bătrînul muncitor armărea, de fapt, să-l educe pe tînăr în spiritul unei lucide conștiințe de clasă. Și reușește. Din acest moment nuvela cîștigă în adîncime, densitatea epică se accentuează, ritmul narativ devine vertiginos, stilul se îmbogățește cu metafore elocvente, metaforele se dezvoltă în simboluri, care sporesc lirismul dens, dramatic și subliniază sensurile majore ale luptei personajelor. În același sens sînt construite nuvelele** Hulpe, Cățeaua, Scară la cer, **inspirate din mediul rural din nordul Transilvaniei, în perioada izgonirii fasciștilor. Dacă nuvelele** Hulpe **și** Cățeaua, **pline de autenticitate, sînt realizate la același nivel artistic, ca și** Afișe de bal, **pe baza aceluiași procedeu,** Scară la cer **ni se pare mai puțin verosimilă și de aceea mai puțin izbutită. Aici „senzațiile tari" sau surprizele sînt construite în sine și pentru sine, neavînd întotdeauna darul de-a contribui organic la conturarea personajelor. Povestirea pare țesută pe alocuri pe un conflict artificial.**

Pantofarul Moise Augustin e ținut de nemți mai multe zile închis într-un grajd cu intenția de a fi împușcat. Într-o zi e luat, dus în pădure și pus să taie crengile unui brad, de jos în sus, avînd în spate o rană cu grenade. Ofițerul trage, la un moment dat, cu pistolul în rana cu grenade din spatele lui Moise Augustin care „explodează scurt, violet, ca o scăpărătoare într-un brad de Crăciun".

E greu de crezut că nemții, în preajma ruperii frontului își permiteau o astfel de joacă și o asemenea cheltuială de muniții. E păcat că autorul nu s-a gîndit mai profund la conflict, filîndă, altfel, personajul e splendid realizat, purtînd în el un admirabil simbol umanist.

Dacă povestirile amintite, la care am mai adăuga Parașuta, **se petrec în anii robiei capitaliste sau în cei ai asupririi fasciste, altele ca** Pămînt tînăr, Pașca-Grof, Darida, Cer cuvîntul, Șopîrla, **sînt inspirate din viața noastră nouă, socialistă.**

Îndemnul oamenilor din nordul Ardealului, urmat cu consecvență și conștiință profesională, i-a fost de un nespus ajutor prozatorului tînăr. Povestirile lui respiră viața autentică, oamenii lui, tinerii tractoriști, din zguduitoarea nuvelă, Pămînt tînăr **sînt adevărați, tragedia lui Grigore Mogoș care visează să-și are pămîntul cu lupii, e răscolitor de verosimilă, iar gestul tîrziu al fiului său Alexa Mogoș, care ară cu tractorul „pămîntul spînzuratului" e o replică simbolică, pe care numai epoca noastră o puteau da trecutului de umiliri și suferințe.**

Într-un recent articol din Scînteia, **criticul Dumitru Micu subliniia, pe bună dreptate, că „principalul merit al nuvelelor lui Pop Simion rezidă, evident, în străduința de a realiza chipuri vii de oameni înaintați, exemplari".**

E un merit esențial al literaturii realist-socialiste, chemată să educe în spirit comunist milioanele de constructori ai socialismului. Mulți dintre eroii lui Pop Simion sînt caractere exemplare — în sensul cel mai nobil al cuvîntului.

Ne amintim de chipul luminos al meșterului cazangiu Șuța, tipul muncitorului cu o înaltă conștiință de clasă, de tînărul Ionică Ciulean din Afișe de bal, **de Ștefan Tomoioagă-Hulpe, Dumitru Dac din povestirea** Hulpe, **de Tudosia Fătului, din povestirea** Cățeaua, **de Moise Augustin din** Scară la cer, **de tractoristul Alexa Mogoș din** Pămînt tînăr, **Pavel Curta, și Pașca-Grof din nuvela care are titlul numele ultimului erou și mai ales Pavel Porumb din** Cer cuvîntul.

Ei sînt rodul contactului nemijlocit al scriitorului cu actualitatea, cu viața de toate zilele a oamenilor. De aici, impresia de autenticitate care se impune din scrisul tînărului prozator, de aici puterea emotivă a creației sale și interesul pe care cititorii i-l acordă.

Un atare personaj tonic, tipic pentru vremea noastră — spuneam că este inginerul Pavel Porumb, din nuvela Cer cuvîntul, **care alături de** Pămînt tînăr **e una din piesele de rezistență ale volumului.**

Personajul principal e un tînăr de o remarcabilă frumusețe morală. Băiat de moț sărac din Munții Apuseni, ajunge pe Șantierul Salva-Vișeu, unde se comportă ca un adevărat erou, salvînd de la moarte un mare număr de brigadieri. Această împrejurare e prezentată de autor cu o remarcabilă sobrietate. Nimic afectat, nimic spectaculos și artificial. Totul e menit să reliefeze trăsăturile morale ale unui tînăr din ziua de astăzi. Și aici construcția epică e cît se poate de ingenioasă.

Povestitorului i se cere într-o bună zi o referință despre inginerul Pavel Porumb. Cu toată bunăvoința nu poate s-o dea, neamintindu-și de un asemenea inginer. Aflînd în ce scop i se cere referința, minat de curiozitate, povestitorul doctor, fost, ca student în medicină, brigadier la Salva-Vișeu, cere să i se permită să asiste la ședință. La ședință descoperă în inginerul Pavel Porumb, pe fostul erou, poreclit de ei Pavel Vizіune „pentru verba de care nu se putea despărți; se pare, în ruptul capului: „chestie de viziune" — **Biografia acestui personaj — pe care nu poți să nu-l îndrăgești, pentru înaltele lui calități morale — întruchipează în ea drumul multor eroi tineri, al multor muncitori deveniți intelectuali în condițiile vieții de astăzi.**

Am vrea să-i atragem autorului atenția asupra unei slăbiciuni care-l pîndește și anume o tendință spre uniformizarea construcției epice, care dacă în unele nuvele reprezintă o calitate, folosită prea des poate deveni manieră.

E meritul lui Pop Simion de a fi înfățișat un univers moral țărănesc, specific, exprimat autentic în felul de a fi și a vorbi al personajelor, dar ni se pare că uneori nota dialectală a limbajului se extinde prea mult, intrînd într-un mod inoportun chiar și-n vorbirea autorului.

Desigur, cuvîntul dialectal contribuie la redarea culorii locale, dar abundența lui poate avea uneori consecințe nedorite.

În pleiada de prozatori tineri care s-au afirmat impetuos în ultimii ani, Pop Simion se definește, în primul rînd, prin acel patos al actualității, de care vorbeam la început, prin marea bogăție a faptelor de viață semnificative, prin efortul de a se depăși de la volum la volum, ceea ce nu se întîmplă cu toți confrații săi de generație. Proza lui se caracterizează printr-o mare sobrietate, în interiorul căreia arde un discret lirism și este capabilă să comunice frumusețea și poezia vieții noastre nouă.

CRONICA LITERARĂ de I. D. Bălan

Eusebiu Camilar: POVESTIRI EROICE

Au apărut cam în aceeași vreme: în paginile *Contemporanului* tableta maestrului Tudor Arghezi îndemnînd pe scriitori să vădească mai multă dragoste pentru lumea de preocupări a copiilor; în vitrinele librăriilor — cu promptitudinea unui răspuns adecvat — cartea lui Eusebiu Camilar; în coloanele *Luceafărului*, această rubrică permanentă, a cărții pentru copii. Cenușăreasă înainte de Eliberare, literatura pentru copii pășește cu dreptul în 1961 și cel ce și-a asumat sarcina de a gospodări noua rubrică socoate drept un fericit prilej acela care-i îngăduie să-și plaseze cronica sub semnul acestor coincidențe neîntîmplătoare, dovedind prin fapte sporul de atenție acordat lucrărilor ce vor educa pe cetățenii noștri de mîine.

Istoricii, așadar, pregăteau marele tratat de Istoria Rominiei, pe cînd Eusebiu Camilar se gîndea la viitorii cititori ai masivelor tomuri, aflați deocamdată pe băncile școlilor elementare. Pe planuri diferite, însemnătatea celor două munci nu poate scăpa nimănui: dragostea pentru patrie, pentru poporul făuritor de istorie nu e deplină fără cunoaștere, fără adîncă înțelegere a drumului parcurs, a jertfelor aduse: flacăra entuziasmului revoluționar al constructorului socialist arde mai viu, aflîndu-și origina în scînteile și focurile țîșnite de mult, în negura unor veacuri apuse, pe care incomparabila lumină de azi le scoate dintr-o voită uitare.

Scrierea unei adevărate și complete istorii a patriei pentru copii e o întreprindere dificilă, întrecînd poate puterile unui singur om. De aceea Camilar s-a orientat just, cred, mulțumindu-se deocamdată să stăruie asupra unor momente „de vîrf" ale zbuciumatei noastre istorii și înfățișînd copiilor o suită de povestiri evocînd acele epoci de glorie în care mari conducători au înțeles glasul maselor și, împreună cu ele, au scris pagini nepieritoare în cronica veacurilor. Pornind de la primele izvoare scrise, Camilar reînvie astfel chipurile legendare ale sciților lui Idantirsus și ale dacilor lui Decebal, pentru a recreea apoi, potrivit înțelegerii micilor cititori, epocile eroice ale lui Mircea, Ioan de Hunedoara, Vlad Țepeș, Ștefan cel Mare și Ion Vodă. Am scris înadins cuvîntul *epoc*ile, deoarece principalul merit al lui Camilar constă în neprezentarea figurii voievodului așa cum vechile manuale obișnuiau, înfățișînd un erou „absolut", desprins din procesul social, economic și politic al vremii, ci situîndu-l în epocă și explicîndu-i opera mărețăprin trăsăturile progresiste ale personalității. Iată de ce și Mircea și Vlad

CARTEA PENTRU COPII

Țepeș și Ștefan cel Mare nu apar numai ca niște glorioși conducători de oști, ci și ca desăvîrșiți gospodari, care au înțeles de pildă, necesitatea încurajării comerțului pentru ridicarea bunăstării a poporului și care au știut să se bizuie pe acest popor în lupta împotriva turcilor și a marei boierimi preocupată doar de menținerea privilegiilor ei de clasă. Iată de ce Doja apare în adevărata lui măreție, ca exponent al revendicărilor șerbilor, iar Ion Vodă ca apărătorul țărănimii. Faptul că, de cele mai multe ori, tablouri epocii e înfățișat în țesătura povestirii, fără a face corp străin, constituie un merit de seamă pe care „iscusiții cititori" îl vor aprecia îndeosebi în povestirile închinate lui Mircea și Ștefan cel Mare, după cum nu vor uita curînd, desigur, colorata descriere a rătăcirii sciților, demnă de pana celui care a scris *Turmele*.

Depășind simplele legende, amintite de altfel cu multă zgîrcenie, respingînd cu hotărîre interpretările tendențioase care tindeau să semene odinioară ura șovină și naționalismul burghez, mai ales în povestirile istorice destinate copiilor, Eusebiu Camilar a scris de pe poziții științifice și povestirile sale eroice fac tocmai de aceea să vibreze coarda pură a patriotismului, a dragostei și stimei față de mulțimile anonime care și-au vărsat sîngele la Tapae și Rovine la Racova și Cenad, la Roșcani și într-atîtea locuri pe care se ridică astăzi uzine și gospodării colective, sub fluturarea steagurilor roșii.

Deși reprezintă un succes cert, Povestirilor eroice li se poate reproșa o prezentare pe alocuri idealizată a Dacilor („getodacii nu rîvneau la avut străin", „Decebal nu s-a îngîmfat, căci astfel de porniri nu se aflau în firea dacului") înfățișarea neclară a unor inițiative luate de Ștefan cel Mare abuzul în folosirea unor cuvinte („stropșire", „a stropși") etc. Asemenea mărunte inadvertențe vor putea fi lesne rectificate cu prilejul unei viitoare ediții, de necesitatea căreia, — de pe acum — nu mă îndoiesc. Ar fi bine, de asemenea, să nu se întîrzie prea mult cu cel de al doilea volum care va povesti paginile de eroism scrise de poporul nostru din vremea lui Mihai Viteazu și pînă azi. Completate astfel Povestirile eroice ale lui Eusebiu Camilar, vor umple un gol de mult resimțit și vor constitui o lectură de predilecție a copiilor, dornici să cunoască din trecutul patriei mai mult decît le poate oferi manualul de istorie, limitat la strictul necesar și în care faptele trecutului sînt relatate cu o sobrietate — pentru a nu spune uscăciune — caracteristică.

Un cuvînt de prețuire, în încheiere, pentru efortul Editurii Tineretului, care s-a străduit — și a reușit — să ofere copiilor o carte ale cărei condiții grafice contribuie din plin la noul succes pe care literatura pentru copii îl înregistrează.

VLADIMIR COLIN

UN CONDEI TÎNĂR

La vîrsta lui Corneliu Șerban, unii dintre cei care simt chemarea poeziei (și o simt mulți, deși numai puțini îi pot într-adevăr răspunde) se arată foarte nerăbdători. Ei bat insistent la ușile redacțiilor, revendică un loc cît mai convenabil în coloanele publicațiilor literare de prestigiu, sau își compun o figură „interesantă", „originală".

Corneliu Șerban nu e un familiar al redacțiilor. Numele său se întîlnește în puține publicații printre care „Viața studențească". S-a dovedit deci de o modestie care ni se pare a proba o încredere în forțele sale ce nu-i caracterizează, din păcate, pe unii dintre bătăioșii săi confrați.

Un exemplu: el nu elaborează arte poetice (aceasta ar presupune, orice s-ar zice, un dram de orgoliu) ci, modest, dar tulburat, se întreabă dacă poetul face față sarcinilor ce-i revin și își pune astfel întrebarea, încît ea să implice un răspuns care să constituie o condamnare fără drept la apel a poeziei mediocre, „pasabile", o chemare la o înaltă autoexigență:

„Într-un fel sau altul / o aducem toți din condei / și totuși, totuși / ce cîntec am scris pentru ei? (...) Ei stăpînesc adîncurile, înălțurile, / împlinind măreția-n firesc — / Sîngele lor a înroșit steaguri și zări / ei năruiră și tot ei clădesc / ...Într-un fel sau altul / o aducem toți din condei / și totuși, totuși / ce cîntec am scris pentru ei?"

Modul de viață micburghez, spiritul filistin pe care le caracterizează cu atenție, îi repugnă, iar adversitatea aceasta se traduce în acțiune hotărîtă, dinamică

„Grandoarea-n ființei scundă resentiment perfid / și resemnarea de-a trai oricum... abil, imundă, mocirlos lichid, / dar mă opun trăind și-n gest postum".

Individualismului micburghez, îi opune spiritul colectiv. La Corneliu Șerban eu se confundă aproape cu noi, și, de aceea, evită pe cît e cu putință, să rostească singularul pronumelui personal la persoana I-a. Cînd se vede nevoit s-o facă, procedează astfel încît în strofa următoare să-l poată înlocui cu pluralul: „La fel gîndește și prietenul meu. / Chiar dacă ar spune-o cu alte cuvinte Poemul acesta, de fapt / e al nostru".

Nu e, așadar, vorba aici de un simplu joc, ci de un mod de a gîndi, de o sensibilitate, specifice omului format în spirit socialist.

Formația aceasta o vădește și refuzul sentimentelor călduțe, dulcege, ieftine, Entuziasmul nu e, la el, facil, ci de substanță; eșecurile nu declanșează lamentații, ci călesc voința de a învinge. Avîntat spre înălțimi, deprins cu urcușul și îndrăgind efortul, el rămîne, în toate împrejurările, lucid. Lucid, poetul distinge între esență și aparență. De aceea entuziasmul său e statornic și discret:

„Toate ni se par deacum fireștî. / Nu-i minune care să ne mire / Căci trăirea anilor aceștî / Stă mai sus de cîntec și uimire".

Ar fi eronat să se creadă că luciditatea aceasta ar ucide sentimentele sau le-ar diminua măcar tăria. Dimpotrivă, le dă un contur deosebit. Poetul nu are nici o clipă prejudecata că afectivitatea sa ar fi un lest dezagreabil. Nu numai că nu-l jenează, dar ea constituie pentru poet un titlu de glorie: „Sufletul mi-e larg în el să-ncapă / doruri cîte-n lume s-au ivit / Și albastre nesfîrșiri de apă / și întinderi fără de sfîrșit".

Că fuga de sentimentalism nu echivalează cu o carență a sentimentelor ne-o demonstrează printre altele această, după noi, foarte frumoasă poezie de dragoste, intitulată Scrisoare:

„Scrie-mi luni / să vie marți / (Dragostea / cu cine-o-mparți?) / Dorul face / cercuri-cercuri... (Scrie-mi marți / să vie miercuri) / Miercuri scrie-mi / s-o am joi... / (Să fim iarăși amîndoi) / Scrie-mi joi / să vie vineri... (Mîine / nu vom mai fi tineri) / Simbătă / e pentru morți. (Poate aiuncea / să am sorți) / Doru-mi spune Bine că mai e și / Duminecă".

Talent autentic, care se caută încă pe sine, tînărul Corneliu Șerban e uneori robit unor influențe ale înaintașilor. Asimilate organic, acestea i-ar favoriza dezvoltarea poetică. Ucenicul, însă, alunecă uneori spre pastișa maeștrilor săi, iar pastișa, departe de a-l exprima, îl falsifică. E mai mult decît evidentă, bunăoară, influența poeziei din ultima vreme a lui Beniuc în piesa Mă bucur eu... *conținînd astfel de versuri:* „Mă bucur eu, mă bucur și nu prea / că se-mplinește tinerețea mea... / (...) Și totuși, totuși timpului ce pleacă / i-aș spune să întîrzie oleacă / Să scînteie lumini de curcubeu / să fiu tot tînăr, ca și-acum, mereu..."

Prea evidentă e, pe alocuri, și înrîurirea lui Labiș. Uneori Corneliu Șerban alunecă pe panta ușurinței și spune lucruri într-un limbaj poetic care nu mai e simplu, ci simplist. Ca de pildă:

„Străbătînd cale lungă de fier / am trăit freamătul muncii intense / și țara mi s-a arătat șantier / crescută-n conturi imense" (Drumuri).

Corneliu Șerban e un poet care are de spus multe și poate, în genere, să le spună într-un chip inedit. Justifică, deci, pronosticuri optimiste și solicită interes din partea criticii, a cărei menire este, între altele, și descoperirea și buna îndrumare a noilor talente scriitoricești.

EUGEN LUCA

UN VIITOR ROMANCIER

Se înmulțesc lucrările în proză care zugrăvesc satul românesc într-o etapă nouă, aceea a luptei pentru consolidarea relațiilor socialiste în agricultură, pentru dezvoltarea gospodăriei agricole colective, formă fundamentală a vieții țărănești de astăzi. Întinsa nuvelă *Iubește ziua de mîine*, — piesa de rezistență a cărții lui Petre Sălcudeanu, se axează pe o astfel de problematică.

Nuvela înregistrează, de pildă, noua atitudine a *masei* țărănești față de gospodăria colectivă. Poziția dubitativă a țăranului din anii de început, care provenea din necunoaștere, a fost înlocuită acum cu adeziunea conștientă, profundă, pentru formele de viață socialistă. Datorită colectivei, țăranul a dobîndit sentimentul necunoscut înainte, dar atît de năzuit, al *siguranței*, al încrederii în „ziua de mîine". Uneltirile lui Vasile Baciu, președintele necinstit, se izbesc de împotrivirea mase: de țărani. Colectiviștii sînt frămîntați de soarta gospodăriei lor, a cărei dizolvare nu o pot accepta nici măcar ipotetic. Existența colectivei garantează viața fericită a fiecăruia și eventualitatea desființării capătă în conștiințele țăranilor proporții dramatice, dar îi și îndîrjește s-o apere cu orice preț. Extragem din carte un pasaj edificator în acest sens: *..Apăi, fraților, dacă colectiva m-o scăpat de la înec, să se desfacă io n-o las, să știu că bag brișca-n cineva. Așa să știți. Mă, dacă Baciu ne-o desființează, eu ce să fac? Mă, Ilarie, ce ești muiere, ce te-ai prostit? Cum să se desființeze?... — Nu m-am prostit de loc, de ce să mă prostesc?... Da ce să fac dacă se desface colectiva? Să mă agăț de grindă? Să mor? Să mă dau la cîini? Aia să fac? — Nu se desface Ilarie. Ce să se desfacă, mai trebuie să vrem și noi. Și noi nu vrem"* (p. 53).

Din masa țăranilor colectiviști se desprinde, creionat cu vigoare deosebită, chipul lui Ion Sușteru, eroul central al nuvelei. Om sărac în trecut, nevoit să îndure mizerii și jigniri de tot felul, cunoaște, intrînd în colectivă, o viață nouă. Fostul umilit, care zicea tuturor, de la mic la mare, ziua bună, „dea dumnezo bine", începe să privească lumea cu alți ochi. Treptat el dobîndește demnitatea umană care în trecut îi fusese refuzată. Procesul de regenerare sufletească este determinat de noua concepție materială: *...Pînă în după masa aceea, cînd ieșise cu carul plin cu bucate din curtea gospodăriei colective, nu-și pusese niciodată întrebarea de ce își ridica el pălăria în fața tuturor. Începe capul răzu carul încărcat cu ele și gîndi spre la toate sporurile strînse de cînd era colectivul, se mîră cu ei atunci cînd descoperise că era om cu stare și, încîntat, își zise că, la urma urmei, de ce să spună tot el întîi „bună ziua", de ce nu și alții, că «el nu-i dator nimănui cu nimic»".* Susținerea dovedește o fermitate morală deosebită. Nu întrezărim nici un moment în comportarea lui urme ale vechi mentalități țărănești. Nu rațiuni meschine, utilitariste îl fac să se îngrijoreze cînd își dă seama că gospodăria începe să meargă prost, ci soarta întregii colectivități. Antipatia lui pentru Vasile Baciu, președintele, suspiciunea cu care îl urmărește nu se datorează unui resentiment personal, deși între ei era o veche vrăjmășie, căci în tinerețe Baciu îi ademenise nevasta, ci bănuieli confirmate pînă la urmă, că acesta acționa în dauna gospodăriei.

P Sălcudeanu stăpînește bine tehnica construcției, realizînd cu îndemînare interferarea planurilor acțiunii, conducînd abil evoluția gradată a intrigii către desnodămînt. Stilul său, fără ornamentații, ponderat, amintește tradiția realismului ardelenesc.

Schițele alăturate nuvelei la care ne-am referit nu se integrează decît parțial acestei linii. Scriitorul nu reușește să evidențieze semnificații profunde, dramatice, în puține pagini. Spre a suplini această lipsă el recurge la elementul liric, în dezacord, credem noi, cu adevărata sa natură scriitoricească. *Roșu pe alb, Flori de mușcată, Viața irosită* sînt compuneri scrise corect dar care conțin accente sentimentaliste nepotrivite.

Cu adevărat în largul său se simte Sălcudeanu atunci, cînd are putința să desfășoare faptele pe îndelete, în cadrul unei compoziții epice ample. Nuvela *Iubește ziua de mîine* anunță, de fapt, un viitor romancier.

G. DIMISIANU

Tiberiu Utan

DIN INSULA FÎNTÎNII CÎNTĂTOARE

Nici un oraș din lume nu mi-i drag
ca tine, cetate cu ziduri solare,
corabie albă ce țara mi-o porți
departe de stînci și pirați,
gorun de oțel și beton, București.
De data asta lasă-mă uitat
pe malurile Dunării, în insula
fîntînii cîntătoare,
aici, pe dealul Gellért, de-unde văd
scăldată harta Pestei în lumină,
aici, de unde-aud
chemarea la-nfrățire a lui 'Ady
și gingașele versuri despre Leda
pe care numai el a întîlnit-o...
O, lasă-mă uitat
în Vidampark, în parcul nebuniei,
în care intri om bătrîn
și ieși adolescent de-atîta rîs...

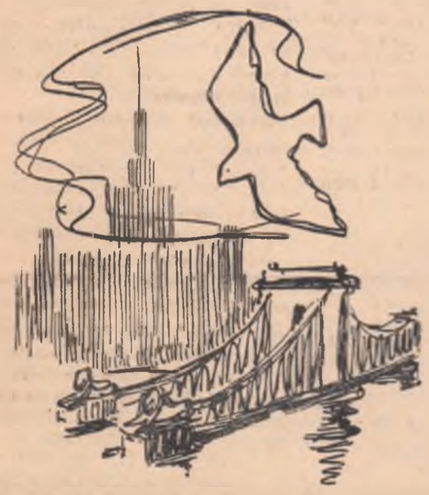

...Statornic ție, de atîtea ori
mi-am împărțit iubirea
— cum plinea și-o împart drumeții între ei —
cu marile orașe ale lumii
pe care tu m-ai învățat să le iubesc,
oraș al dragostei de oameni, București.
De-aceea pretutindeni
cu-aceași cupă duc la gură
lumina soarelui și-a prieteniei, —
de-aceea cupa-mi este veșnic plină
iar buzele nu-mi sînt nicicînd uscate.

Budapesta, august 1960

Al. Andrițoiu

LIRICĂ

Aceste zări mirifice sînt țara, —
prilej de cugetare și de rime,
în care cîntă mai suav vioara
și scapără mașini mai cu asprime.

Metalul, nucii, pîinea, trandafirii
și marmura și cartea și culoarea,
sînt date toate-n seama nemuririi
desăvîrșită fiindu-le chemarea.

Cad veștejind zadarnicul și vidul
și sensul, densul, etalon se face.
E țara-n care, luminînd, partidul
face răscruci de glorie și pace.

N-a fost niciciînd atît de dulce dorul
nici mintea-atît de-naltă,
nici brațu-atît de faur.
Pe tot ce facem, iată, viitorul
Ca o paraită cu contur de aur.

Aurel Storin

UTECISTUL

OCHII

Peste agentul răstit ca o poruncă
leoparzii ochilor lui se aruncă:
îi string lopețile mîinilor, părloaselor.
îi împletesc funiile albe-ale oaselor,
i se încolăcesc pe trup
pînă cînd mușchii troznesc și se rup,
i-aduc omoplații să se-mpreune
ca două palme pentru rugăciune,
i se așează pe frunte arzîndarl,
coroană de flăcări ce arde și gîndul,
i se răsucesc în păr ca-ntr-un copac încilcit
ce s-a uscat fiindcă nimeni nu l-a iubit,
îl împresoară din toate părțile ca un rug,
ochii acuză, ochii atacă, ochii distrug.

Agentul lovește cu palmă cruntă.
Apoi, ascuțindu-și mînia ca briciul,
în fața clasei care-l înfruntă,
atît e de slab, că ridică și biciul.

CÎNTECUL

— Cîntec din Doftana, cîntec din Doftana,
despletit prin gratii de-nchisoare,
fluturat ca steagul, arzător ca rana,
cine te-a adus pe lume oare,
cîntec din Doftana, cîntec din Doftana?
— Petroliștii mei cu fața suptă,
într-o noapte de torturi, la „haș",
au trimis, cu clocot uriaș,
peste ziduri, cîntecul de luptă.
Oțelarii mei, precum se cere,
au turnat oțelul urii lor,
ca să aibă cîntecul putere,
să doboare-atîtea închisori...
Îmi aduc aminte-o țesătoare,
meșteră la cînepă și in.
Cele mai frumoase rime rare
ei, de bună seamă-i aparțin.
Îmi aduc aminte-un ceferist
ce-a murit de foame și de chin.
Poate că refrenul cel mai trist
și revolta lui îi aparțin.
Și-mi aduc aminte, de departe,
utecistul condamnat la moarte
care m-a iubit și m-a cîntat
pînă-n zori,
cînd l-au executat.

NEMURIREA

Cînd va începe ziua, se va sfîrși o viață,
căci orice trup se rupe sub grindina de plumb
Și veșnicia morții, eterna noastră teamă,
își va lua tributul greu și scump...

Iertați-mă, dar nu pot să vă vorbesc de
moarte
deși m-apasă luna și stelele mă dor,
și viața mi-aș fi dat-o cu drag, fără să
preget,
tovarășului care a fost ucis în zori.

Cum să vorbesc de moarte cînd el a fost
mai tare,
cînd tresărirea puștii l-a întîlnit cîntînd,
și cîntecul de luptă i-a stat pe buze pînă
la ultima silabă, din ultimul cuvînt?

Cum să vorbesc de moarte cînd chipul lui e
viu,
cînd mi-l aduc în minte, cu nimb de aur,
zorii!
Și ei îmi spun că-n lupta cea mare, niciodată,
nu, nu pot fi uciși nemuritorii.

Dimitrie Rachici

CÎNTEC DE DRAGOSTE LA MARGINEA ȚĂRII

CONTUR VECHI

Delta Dunării
Semăna c-o frunză de viță de vie
Pe trunchiul țării tremurînd, cenușie.
Canalele împotmolite erau negre nervuri.

Dunele — pete rouse de liloxeră.
O clătinau toate furtunile mării,
O șfișiau vîntul sărăciei și-al uitării...
Pierdută acolo sub zare —
O frunză de viță tînjind după soare.

ODIHNA APELOR

Aici e odihna apelor —
Dunărea se oprește din drum și din trudă
Să mai contemple chipul tău, țară,
Să-ți mai îngîne un cîntec de dor și iubire
Și-adoarme tîrziu între sălcii și trestii
Legănîndu-te molcom în brațe...
Dar în zori pornește din nou la drumul
cel mare
Deșteptată de cutere, de lotci și vapoare.

Mihai Negulescu

LINIȘTEA ORAȘULUI MEU

Noaptea sare de la ultimul balcon
Risipindu-se ca o aromă înstelată,
ca un abur de aur
Peste literele de tipar ale străzilor frînte,
Peste liniștea parcului strivită de arbori
bătrîni,
Peste cuvintele mele, pietoni între zi
și amurg —
Trecînd prin dreptul vitrinelor mari,
Atrași de vocala imaculată a neonului
Și de exclamația tutunie a părului fetelor...

Noaptea se rotește peste oraș
Ca umbrela unei femei adorate, —
În timp ce în gară, ca într-o țintă, arcașii
Din patru colțuri de țară, trimit
Neîncetat, săgețile albastre ale expreselor;

Iar orașul flutură elitre de stele
Peste valul de oameni,
Peste scrisul mărunt al pașilor, peste ecoul
Glasului lor între dreptunghiuri de ziduri.
Glasul lor, calea lor, șopotul lor
Trece aici, jos, sub fereastra albastră
Ca un izvor al orelor mele de noapte,
Al orelor mele de veghe,
Al orelor mele de cîntec...

Liniștea orașului meu
Nu o am de vînzare pe strigătul groazei;
Liniștea orașului meu
Mi-a săpat în mușchi, în artere,
Ca aqua forte ce înscrie în aramă
linia sigură a desenului.
— Și, acum, pot arăta orișicui
Această confluență continuă,
Această gravură a pînii, a zilei,
a sîngelui meu,
Acest tatuaj fără cataroge, fără sirene,
Acest reflet al luminii, răsfrînt în cuvinte
ca un reflex al străzilor ce nu amuțesc
niciodată,
Acest însemn al marilor certitudini, vibrînd
În liniștea muncii, în liniștea bunilor
prieteni, —
Erupînd ca un cîntec vrăjit
În pîine, în vin, în sărut...

Simple prezențe, simple secunde,
simple frînturi
Clătinate albastru pe cadranul memoriei;
Clătinate ca un abur de aur în noaptea
de-acum?
Lucruri simple, simple prezențe,
simple secunde.

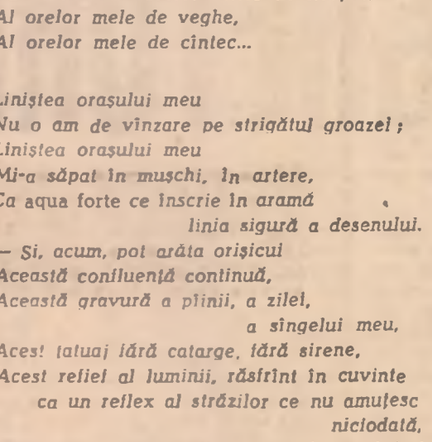

Nu zăbovesc lîngă voi
Decît să vă salut, decît să vă simt
Sensul limpede, cristalin, împăcat.
Simple prezențe între care revin
La capătul durerii trecute prin mine,
Din cripta deschisă a timpului,
La capătul durerii ce nu o mai vreau
repetată!

Dacă am căzut sub rafale,
Dacă am gemut în tortură
Și am putrezit în doftane,
Strigătul meu, sufletul meu
A rămas totdeauna pe buza mormîntului,
S-a împietrit în mine în clipa de iad
a torturilor
Și a spart cu o mie de fulgere
Porțile grele ale temniței, fremătînd,
bucurîndu-se
Peste dealuri stropite cu vinul de aur
al toamnei...
La capătul atîtor drumuri amare
La înghinările zilei cu zgura
de pîclă a nopții,
A năvălit către voi
ca o bucurie plină, rotundă... Nimbul fraged
al zorilor
S-a schimbat în beton, în mortar, în coloane.
Peste aceste coloane se-adună
Liniștea și neliniștea inimii mele;
Dar nu tresar cînd aud
Silabele metalice, frînte, ale tramvaielor
(Silabele acestea, în cumpăna nopții,
Au o mantie lină de pluș)
Și zgomotul nu mă-nspăimîntă,
Nu tresar auzindu-l tîrîndu-se greu;
Eu n-am uitat zilele și nopțile dramei.
N-am uitat acel „Goya" halucinant, împietrit,
Gravat cu napalm în betonul orașului,
Tatuajul absurd al dezastrului...
De aceea cîntecul meu, la ceasul acesta,
sărută
Silabele de fier ale păcii prin liniștea nopții:
Orașul e viu, orașul e tînăr,
Pașii lui nu amorțesc niciodată;
Orașul călătorește în troleibuze,
tramvaie, taxiuri
Și respiră liniștit lîngă mașina de tors,
lîngă forja puternică,
Lîngă emoția cuvîntul scris,
Lîngă ochii deschiși ai iubiril...

Orașul privește peste casa de marmură
de la marginea lacului
Ca peste umărul alb al iubitei...
Ceea ce vezi peste umărul alb al iubitei,
Are întotdeauna alt înțeles:
Dincolo de ametitorul ei umăr,
Totul e limpede, e adînc, fermecat.
Nu îți clatină timpul, nici stelele,
Imaginea vie pe care-ai văzut-o
odată cu părul, cu fruntea, cu ochii iubitei...

Orașul privește spre țară peste casa
de marmură de la marginea lacului
Ca peste umărul alb al iubitei,
Ca peste umărul fraged al Păcii
Tulburător și lucid, — și ne învăluie
bătăile inimii
Cu vocala imaculată a neonului,
Cu strigătul de bucurie pentru înfrîngerea
apelor nopții,
Cîntecul limpede al marilor noastre iubiri.

George Bălăiță-Teg

După soare

Așa se simți apărat. Atunci îl auzi pe vecinul Dode, ce stătea tot pe zare, deși era foarte aproape, la doi pași:

— Dă-mi pămîntul, Iatlane, mi l-ai luat.

Iatlan se înfurie. Pămîntul era al lui, și cirezile și casele, totul era al lui. Ce vrea calicul ăsta? Ridică palma și lovi. Fața lui Dode se făcu țăndări; pe neașteptate tăcerea se rupse. Din zarea dusă, cît vedeai cu ochii, crescuseră mîini multe, nenumărate. Palme cum nu se poate mai crăpate, degete groase, strîmbe se îndreptară spre el. Iatlan urlă, păsările galbene se făcură nevăzute. Văzu și oamenii. Îi cunoștea pe toți, erau din satul lui. Spuneau:

— Nu te vrem, chiaburule, răule, ne-ai luat pămîntul, ne-ai supt sîngele. Du-te dintre noi, nu te vrem. Nu te primim. Du-te.

Vru să fugă, picioarele nu-l ajutară, păreau lipite de pămînt. Oamenii se apropiau; se simți singur și, curios, ar fi vrut să fie socotit din nou între ai lui, să nu-l mai alunge, parcă nu el ar fi fost cel care le-a luat pămîntul. Dar oamenii se apropiau, ochii lor frigeau plini de ură. Nu mai era scăpare...

Îl trezi lumina: intra ca o apă în casă. Sub pleoape încă se mai zbăteau mîinile înfricoșătoare. Lumina însă bătea în ele; le deschise. Visul stăruia înlăuntrul lui, nu-l părăsise. Se trezise atunci cînd păsările galbene se apropiau din nou și ar fi vrut să știe ce urma să se întîmple.

Picioarele se întinseră și apoi se făcură ghem pe marginea patului. Ochii îi ținea tot închiși, tălpile se sprijiniră pe lutul uscat și atunci Iatlan se trezi. Lutul era rece, asprimea lui îi făcu bine. Ridică pleoapele, ochii întîlniră lipitura galbenă, negrie, apoi lumina mare a zilei.

„Cînd dracu m-am chiaburit peste noapte", gîndi și se veseli foarte. „Eu, calicul, păcătosul, care nici nume n-am, doar poreclă, m-am boierit într-o noapte". Spuse pentru el:

— Iatlane, care-i numele tău adevărat?

Rămase fără răspuns întrebarea.

Mai trist de data asta, se ridică în picioare. Își aduse aminte că azi se face colectiva la ei și că el, Iatlan, trebuie să meargă acolo. Iarăși visul îi veni în gînd. Rîse:

— Păi dacă nu m-or primi pe mine, care n-am nimic, pe cine să primească? Doar numai am visat că-s bogat; o singură noapte, și ce mai grîji. Ducă-se!

Își simți inima ușoară, el însuși se mișcă mai sprinten, îi veni să cînte.

Din drum, Velisarie strigă:

— Iatlane, hai că acuș se face ziuă, și avem treabă azi.

Căruța lui se auzea scîrțîind. Avea căruță nouă, tot satul știa. Iatlan privi prin ochiul de geam. Velisarie stătea în picioare în căruță și de acolo, strigă din nou:

— Ieși măi, și-ți du cirezile la colectivă, că așteaptă, zău pe tine te așteaptă acolo!

Iatlan n-avea vite. Îl înjură pe Velisarie și, prostește, se gîndi la cirezile din vis.

Cînd ieși în ogradă, inima îi era prinsă într-un vălătug de lînă, nu se mișca în voie.

Mama, veni, sprijinindu-se în ciotul ei de ciomag. Era bătrînă, abia mai mergea, și toată ziua și noaptea se gîndea la Iatlan al ei. Bună mamă, dar muncise fără folos o viață. Așa se gîndi feciorul și o prinse de mînă și amîndoi priviră bordeiul care se vedea mai scund decît ei, cînd se uitau la el din mijlocul bătăturii. Șura de paie și nimic altceva nu se mai afla acolo. Și iar se gîndi Iatlan la vis, prostește se gîndi și se văzu plin de griji, urît de oameni. Bucuria îl umplu cînd se gîndi pe urmă, că el e cu oamenii, îl primesc între ei, nu-l alungă, ca pe hainul din noaptea trecută.

— Am să-ți fac mamă cisme roșii; cu mîinile mele și au să se bucure toți, că eu singur le-am făcut.

— N-am purtat niciodată cisme, Iatlan.

— Și casa am s-o ridic, mamă. Casă mare cu cerdac, din munca mea și au să mă ajute toți.

— Ia seama la oameni Iatlan, că sînt răi, eu am argățit o viață.

Spasu, morarul, trecea strada. Vorbi din mers:

— Stai Iatlan, tai frunza la cîini, și fînul tău șade nestrîns, are să-l boțească ploaia.

Iatlan n-avea pămînt și nici fin de cosit. Batjocura îl atinse, vru să alerge după Spasu, dar umerii mamei tremurau; era bătrînă și aproape oloagă.

Tot timpul au să rîdă de el. Toți sînt la fel, oamenii. N-are nimic. Se duce numai cu brațele. Goale. Alții vin cu pămînt, cu vite. Au să-i scoată ochii. Au să-i strige: „Iatlan, golașule, vii de-a dreptul la pomană!"

I se făcu inima ca de plumb, grea. Zise:

— Mamă, mămucă de ce mai visează oamenii ăștia? Și visează al dracului, nici ei nu știu ce.

— Bine ar fi Iatlan, dacă ai duce azi la moară sacii nașului Iftimie. Ieri a fost nașul Iftimie, și i-am spus că-i duci. Ți-o da un miertic și ție, să-ți iei coșteiul din grindă.

— Mă duc mamă, numai cît să mă răcoresc îndată, spuse Iatlan.

Și izbi cu pumnul gol, în coaja prunului de lîngă prispă, izbi pînă sîngele țîșni din pumn.

Bătrîna se așeză pe prispa joasă, mai mult ca o închipuire de prispă. Nu mai vedea nimic decît gîndurile ei. Lumina începu să ardă, era o zi fierbinte afară.

Ca pe nimic trăgeau boii lui Iftimie căruța plină. Boilor grași le luceau spinările, capețele se legănau în părți; roțile se învîrteau fără zgomot. Erau bine unse, căruța zdravăn legată.

„Sînteți hrăniți măi boilor" spuse Iatlan și simți foamea; îi tăia pîntecul, îl făcu să-și bage pumnii sub briu. Desfăcu gura unui sac, luă un pumn de grîu. Îl simți dulce în gură, ușor prăfuit ca după un stat lung.

Socoti în gînd după tăria soarelui. Acum ar fi fost primit, i-ar fi venit rîndul, ar fi fost strigat. Ar fi intrat cu oamenii în colectivă, cererea lui e acolo printre celelalte ale lor. Așa o fi fost:

L-au strigat: „Iatlan".

Și el își închipui cum toți s-au uitat în jur, nu l-au văzut și au ridicat din umeri. Unul o fi zis: „Iatlan cu argăteala, așa l-am apucat".

Și l-au mai strigat o dată, sigur că l-au mai strigat o dată, nu se poate să nu-l fi strigat: „Iatlan".

Altul o fi zis: „Vine repede el, numai să-l aducem, că vine repede, e singur cu nădragii și cămeșa".

Gîndea Iatlan, așa cum se pricepea el. Boii care suflau lîngă el nu erau ai lui, nici căruța, nici grîul. Nimic nu era al lui. Nici el nu era al lui; era al cui vroia să-l aibă.

Mergea cu gîndurile lui și se trezi pe neașteptate c-a ajuns în dreptul caselor lui Gore, fugitul. Acolo se făcea colectiva.

Casele fugitului se vedeau, el vru să întoarcă boii, să ocolească pe la baltă, îi era rușine de oameni. Și ciudă.

Ghiță Dacu îl văzu întîi și strigă:

— Iatlan, vine Iatlan mă...

Toți întoarseră capetele, se împinseră unii pe alții să vadă.

— Iatlan măi, cu zestrea bunicii.

La masa acoperită cu pînză roșie, rămaseră doi oameni. Cînd Iatlan ridică ochii se sculară și ei. Veneau cu toții spre poartă.

— Frumoși boi, Iatlan, i-ai ținut în pușculiță pînă acuma, măi, bravo ție!

Animalele călcau liniștite. Roțile se învîrteau fără zgomot. Tălpile omului băteau praful moale.

— Hăis boală, zise Iatlan.

Dar glasul suna răgușit, abia se auzea, parcă nu era al lui. „Rîd de mine, își spuse, sînt răi, n-au nevoie de mine și cu prostul, am crezut".

— Hăis boală!

Cineva prinse coarnele cudalbului în mîini. Plăvanii se opriră din mers și capetele lor se legănau într-una și fălcile mestecau în gol mereu, mereu.

— Uite măi, tocmai Iatlan să facă una ca asta, se miră un glas; se auzi injurătura, ca spusă în căciulă.

Pe neașteptate Iatlan se văzu înconjurat de oameni. Stăteau în jurul lui și-l priveau. Chiru mai ținea încă mîinile pe coarnele plăvanului.

— Te-ai dat cu ei, Iatlan, cu Iftimie și morarul Spasu.

— Slugă, slugă, asta-i.

— Ia lăsați-l strigă Chiru cu putere. Să spună el singur ce are de spus...

Toate le auzi Iatlan și altceva nu putu face, decît să privească de sus. Privi la soare. Și din ochii lui curseră lacrimi două șiroale mari care se scurseră pe obraji. Și cînd el coborî capul, lacrimile curseră pe picioarele lui mari, albe de praf, și în locul acela, praful se strînse în boabe de apă. Și se văzu pielea înnegrită.

— Ehei, săracul! se auzi un suspin.

— Taci fă, că știe el, știe omul.

Și deodată toți tăcură. O mare liniște cuprinse adunarea. De aceea glasul omului care vorbi (un om străin de sat, unii îi spuneau „tovarășe dragă" ca un semn de cinste), era glasul instructorului de partid, Iatlan îl auzi limpede.

— Ai venit bine Iatlan. Adineauri te-am strigat.

Desene de V. SAVONEA

Din cartea GHEȚURILOR

Juhan Smuul

1 noiembrie 1957

Astăzi la orele 16,00 „Kooperația“ [1]) s-a desprins, în sfîrșit, de mal.

Controlul actelor se face rapid. Pe debarcader sînt vreo douăzeci de oameni care ne conduc. Unii au ochii scăldați în lacrimi. Într-o cabină, cineva cîntă din armonică. Cîțiva dintre cei care ne conduc, și care au fost pe punte, au coborît și ei. Odgonul de protecție a fost luat dar scara a rămas. Trebuie să coboare și Alexei Mihailovici Fișkin, un om minunat pe care toată lumea îl iubește și care lucrează la *Glavsevmorputi* [2]). El a făcut mult pentru pregătirea acestei expediții. Nimeni din noi nu va uita barbișonul cărunt, ochii buni și inteligenți, strălucind sub sticlele ochelarilor, statura înaltă și zîmbetul care parcă-i luminează fața dinăuntru.

În sfîrșit coboară și Alexei Mihailovici...

...„Kooperația“ se desprinde de chei foarte încet, cu pupa înainte...

5 noiembrie, Marea Nordului

Tovarășul meu de cabină își petrece ziua pe punte. Cînd vasul se leagănă, el nu se simte bine. E prima lui călătorie pe mare. N-a început bine. Dar, după cîte înțeleg, către sfîrșitul călătoriei, el va deveni marinar...

...Vasiukov, cercetător științific principal din grupul meteorologilor, care va rămîne peste iarnă cu echipa la Mirnîi, are față de țăran. De cîteva zile caut și nu găsesc cuvîntul care să-l caracterizeze precis. Despre el se poate spune: e o personalitate luminoasă. Rar întîlnești la estonieni atîta sinceritate, căldură și bunătate ca la Vasiukov. Desigur, și noi avem asemenea calități, dar parcă ne e rușine de ele, chiar atunci cînd alții le manifestă față de noi și la început încercăm o sfială. Așa s-a întîmplat cu mine și cu Vasiukov. Caracterul lui este o carte deschisă: nu există ceva în viața lui și în destinul lui de care ar putea să se rușineze. Bunătatea lui e bunătatea unui copil mare. Și, pe lîngă aceasta, este și un meteorolog bun și renumit.

6 noiembrie, Canalul Mînecii

Timpul e frumos, valurile mici. În dreapta noastră e Anglia.

Plutim aproape de țărm. La ora 14,00 lăsăm în urmă portul Douver. Malurile sînt joase și stîncoase; ici colo, se văd pete albe de cretă. Întîlnim foarte multe nave, majoritatea tancuri petrolifere. Nu prea e plăcut să vezi cum ți-o iau înainte multe din ele. Au o viteză mai mare. Dar și noi facem azi zece mile pe oră. Nave, nave, nave! Binoclul meu trece tot timpul din mînă în mînă cu o iuțeală neobișnuită, de la un capăt la celălalt al navei. Pe bord sînt mulți tineri care călătoresc pentru prima oară. Canalul Mînecii face asupra lor o impresie puternică. Aceasta e în adevăr una din marile artere comerciale. E firesc ca navele să trezească interesul ori să stîrnească o anumită înviorare chiar și în sufletul unui om foarte apatic. Numai să nu vă uitați la ele noaptea. Nu există un sentiment mai trist, decît acela pe care-l trezesc luminile navelor care pier în depărtare. El îl cunosc foarte bine.

Deși nu plutim cu o viteză de invidiat, „Kooperația“ noastră, albă ca o lebădă, pare, printre celelalte nave, o frumusețe...

...„Kooperația“ nu e o navă mare. Cînd e încărcată bine, deplasamentul ei este egal cu 5560 de tone. Lungimea navei e de 103 metri, lățimea de 14 metri. Are două motoare Diesel de cîte 1400 de cai putere fiecare. Viteza maximă a navei (pe care n-am atins-o încă și, probabil, nu o vom atinge) este de 11,6 mile pe oră. Afară de încăperile pentru marinari, „Kooperația“ are 37 de cabine pentru călători, în total 120 de locuri. Are și patru magazii. În cele două frigorifere ale navei încap peste o mie de kilograme de alimente alterabile. Comanda direcției și macaraua ancorei se pun în mișcare cu ajutorul electricității. Pe navă se află o foarte bună aparatură de radio-emisiune și recepție, girocompase, instalație de radar. Și ceea ce e foarte important, corpul navei e puternic și rezistă la presiunea gheții. Firește, 2800 de cai putere este cam puțin pentru Oceanul Înghețat de Sud. Și „Kooperația“ nu e chiar o navă modernă, tînără: e mai curînd de vîrstă mijlocie sau chiar bătrînă.

7 noiembrie, Canalul Mînecii

Astăzi pe navă e o atmosferă festivă... Ne strîngem mîinile unul altuia și ne urăm sărbători fericite. Oamenii, adunați în sala de mese, sînt îmbrăcați tot atît de bine ca și publicul la o premieră. Tot timpul se primesc radiograme pe care le împarte comandantul expediției, Golubenkov, în jurul căruia se află întotdeauna un cerc de oameni nerăbdători. Deși știu că nu voi primi nimic, totuși mă învîrtesc și eu în jurul lui. Aici începi să înțelegi ce înseamnă să primești două cuvinte de acasă.

Se ține adunarea festivă a expediției. Vorbește Reabinin, primul adjunct al comandantului. Se citesc radiogramele trimise de pe nava „Obi“ (care se află cu aproximativ 8000 de mile înaintea noastră), de „Mirnîi“, de „Glavsevmorputi“, de academicianul Bardin etc.

La ora două e masa festivă. Patru oameni primesc o sticlă de votcă și o sticlă de vin de Georgia. Bem pentru Patrie, pentru succesul expediției, pentru sănătatea „Kooperației“ și a comandantului ei. Șeful cursei, Alexandr Pavlovici Kibalin, ridică paharul pentru cei pe care-i iubim, pentru sănătatea soțiilor și a logodnicelor noastre. Aplauzele se transformă în ovații. Toți se ridică în picioare. După prînz, toți au o dispoziție excelentă.

...Pe „Kooperația“, ca și pe orice altă navă sovietică de cursă lungă, se vorbește mult despre țara noastră, despre trecutul, prezentul și viitorul ei. Țara e cu noi și „Kooperația“ reprezintă o parte din teritoriul ei, pe care trăiesc 226 de oameni. Gazeta radio a transmis astăzi o poezie a biologului Alexei Naumov în care acesta spune că noi auzim Patria fără antene și fără aparate de recepție. E adevărat! O auzim, credem în ea, și a treia expediție antarctică va face negreșit mult pentru gloria ei în plină ascensiune. În genere, în zilele de lucru nu vei auzi pe „Kooperația“ rostindu-se cuvinte mari. Nici azi nu se aud multe. Desigur, e mult mai bine să vorbim mai puțin și să facem mai mult pentru ca Patria noastră să trăiască bine și să fie fericită.

15 noiembrie, Oceanul Atlantic

Astăzi, la 5,40 am trecut tropicul Racului (longitudinea apuseană de 17°). Vremea este frumoasă ca și înainte. Bazinul e plin de oameni care tipă, se împing și împroașcă apa. Nava începe să semene tot mai mult cu un sanatoriu plutitor sau cu o casă de odihnă. Ne plimbăm pe punte în chiloți de baie. Am puțină febră, mă prăjit soarele, care, aici, e perfid. Temperatura apei din bazin este de 25-26 grade; scăldatul te răcorește numai pentru un minut. Cînd pielea se usucă se acoperă toată cu sare. Îmi trece prin cap un gînd hazliu: cu ce plăcere i-ar linge viteii pe oamenii de aici, care se plimbă în jurul bazinului, după ce s-au scăldat, căci viteilor le place sarea.

Am văzut cîțiva delfini. Dar pe noi ne interesează mai mult peștii zburători care zboară în adevăr ca păsările și cu aripioarele cat într-o mantie roșie, cu barbă lungă, purtînd o coroană, cheia ecuatorului și un scut de argint. Nu știu de unde a venit și unde a dispărut.

Numai cîțiva știu despre taina ceremoniei care se apropie...

...La orele patru apar pe punte cîteva mutre ciudate care se furișează spre bazin. Muzicanții — hidrologul Izvekov, meteorologul Lobodin, radiotelegrafistul Sulim, aerologul Maevski, vopsiți și cu măști, încep să cînte un marș solemn. Înaintea lor pășește căpetenia dracilor, geofizicianul Gurbanov, mîzgălit cu diverse figuri de zei și cu coarne pe cap. Fața lui are o expresie satanică. În urmă vine Neptun, îmbrăcat cu o manta roșie de împărat, presărată cu stele, cu coroană pe cap și cu barbă pînă la brîu. Într-un cuvînt, o figură impozantă! Asta e Ivan Moiseevici Kuznețov, unul din cei mai vechi, ori poate cel mai vechi explorator polar...

...Orchestra a început să cînte cîntecul comandantului din „Copiii căpitanului Grant“. În sunetele ei, urmat de ajutoarele lui și îmbrăcat în uniformă de paradă, apare comandantul „Kooperației“, Ianțelevici, care rostește o cuvîntare de salut adresată împăratului mărilor, ocrotitorul navelor, domnitorul furtunilor, stăpînul crabilor, al racilor, al rusalcelor și al altor vietăți...

Comandantul a spus că sîntem bucuroși de întîlnire, că plutim spre Antarctica, unde ducem diverse materiale pentru expedițiile noastre. Vă rugăm să ne lăsați să trecem ecuatorul și înălțimea voastră va primi votcă de la ospătar, iar de la ceilalți va avea onoare și respect. Și i se întinse lui Neptun o cupă mare pe care el o secă îndată. N-a spus nimic rău despre votcă și calitatea ei, dar șeful protocolului sîsîi printre dinți cu o mină extrem de nemulțumită că conducerea expediției a trecut la distanța de 5-6 kilometri de el. Ce priveliște minunată! De un alb strălucitor cu umbre sinilii, aisbergul pare o insulă stîncoasă plutitoare cu două biserici. Cu cît ne depărtăm, ea își schimbă înfățișarea tot mai mult. Ici seamănă cu un berbec alb proaspăt spălat, cu capul aplecat și gata să împungă cu coarnele, colo cu un avion uriaș care va decola de pe pistă în partea opusă.

Am văzut multe balene.

13 decembrie 1957

În cursul zilei am trecut prin mijlocul unei cete mari de cașaloți, — balene răpitoare. Erau vreo sută cincizeci, două sute de bucăți. N-au încercat să-și schimbe drumul de dragul „Kooperației“. Sînt niște răpitoare cumplite, spaima focilor, a pinguinilor și chiar a balenelor mari. Cașaloții nu sînt prea mari. De la prima aruncătură de ochi par delfini de mari dimensiuni. Spinările lor de culoare închisă, cu aripi înalte, dispar și apar din nou. Aceste balene înoată tot atît de bine pe apă ca și sub apă. Cînd le privești de pe bordul vasului, nu vezi în ele nimic înspăimîntător. Dar biologii noștri povestesc că au găsit în pîntecul unui cașalot 12 foce și o focă are o greutate egală cu cinci bărbați.

Zoologul Zenkovici, bun cunoscător al balenelor, scrie că aceste răpitoare lacome înconjoară și nimicesc cete întregi de morse, că atacă alte balene și le smulg limbile din gură.

21 decembrie 1957

Astăzi ne-am întîlnit pentru prima oară cu un sol sovietic al continentului Antarctica, cu avionul lui Moskalenko, în zbor de recunoaștere pentru „Kooperația“. La al doilea zbor, avionul a aruncat o hartă a ghețurilor, care a căzut pe odgonul catargului de la spate. Asta e o adevărată dibăcie!

Au apărut primii pinguini, deocamdată din cei mici. Stau pe blocurile de gheață ca niște băieți îmbrăcați în haine negre și veste albe și privesc nava. Am văzut și unul mare, un pinguin-împărat, dar era prea departe de noi. Mai rar se văd și foce. O ceată dormea chiar în drumul nostru și a trebuit să le deranjăm somnul. S-au zvîrcolit pe gheață sub bordul navei, supărate ca niște oameni care nu sînt lăsați să doarmă. Sînt foce cu pielea de culoare galben-cenușie, care se hrănesc cu crabi.

Am stat pe punte o jumătate de oră fără ochelari de soare. Lumina e foarte puternică. Mă dor ochii.

25 decembrie 1957

Azi dimineață, un avion mare a aterizat lîngă „Kooperația“. Am plecat cu el la Mirnîi. Sub aripile lui, gheața, tăiată ici-colo de lungi crăpături, aleargă înapoi. Aproape de Mirnîi se vede corpul negru al navei „Obi“.

Facem cunoștința cu Mirnîi. Aerodromul e bun, se află chiar lîngă stație și sînt multe avioane. Mirnîi se adăpostește între stînci ieșind din zăpadă, a căror culoare brun-roșcată amintește șisturile cristaline din Estonia. Casele cu acoperiș plan și cu ferestre înalte par cuburi aruncate ici-colo de un copil. E foarte multă zăpadă, moale ca în timpul verii, brăzdată în lung și în lat de urmele tractoarelor cu șenile. De bună seamă, la nici o latitudine și la nici o longitudine nu se va găsi o altă așezare înzestrată cu atîta tehnică ca aceasta. Aici se află de toate!...

...Poate că la Mirnîi, de departe, casele nu par frumoase. Cutii netede, ele dispar iarna, cu desăvîrșire, sub zăpadă. Dar înăuntru sînt foarte confortabile și uimitor de calde și au covoare pe podele și pe pereți. Și totuși e destul de ciudat să vezi într-o cameră, care se află pe continentul Antarctida, un șifonier obișnuit, o canapea, un pat nichelat, un raft de cărți. Aceasta contrazice mult tot ceea ce am citit despre primele expediții la Polul Sud. Pe atunci, greutatea și volumul lucrurilor constituiau una din problemele cele mai complicate...

5 ianuarie 1958

În istorica zi de 4 ianuarie, a debarcat pe continentul Antarctida un reprezentant al poporului estonian și al literaturii estoniene. În acest raion apare pentru prima oară un estonian și pentru a doua oară un insular. (primul insular care a debarcat aici a fost baronul Bellingshausen de la Pilgusl. Estonianul a străbătut cei 20 de kilometri de gheață, care despart „Kooperația“ de Mirnîi, pe o sanie metalică trasă de tractor! El stătea pe un ghem de cablu, la spatele lui se afla o servietă cu opere neterminate, la picioarele lui zăcea un sac din foaie de cort de culoare verde în care erau pantaloni de vată, cărți, o peliculă cinematografică și alte obiecte prețioase, iar la dreapta, o valiză elegantă, de culoare neagră, plină cu rufărie curată. Buzele călătorului erau crăpate, fața cojită, nasul degerat și devenise roșu. Dar în pieptul lui se înghesuiau bărbăția, hotărîrea, năzuința indestructibilă de a birui al șaselea continent și alte sentimente puternice. De cîte ori țișnea de sub șenilele tractorului un șuvoi de apă verde, inima lui zvîcnea. Îi era teamă, și nu fără motiv, că Marea Dawis va înghiți tractorul, tractoristul, sania și persoana lui.

Apoi sosi la Mirnîi și își duse hainele în cabina presei, instalată în casa Nr. 2 pe strada Lenin, unde a constatat că nu poate dormi pe patul ce i se destinase, deoarece era dat temporar altei persoane. Și îndată fu trimis cu schimbul de noapte să descarce săniile trase de tractor, venite de pe „Kooperația“.

11 ianuarie 1958

...Zburăm deasupra continentului Antarctida. Relieful neted se înalță mereu într-o liniște profundă. N-a rămas altceva deasupra avionului decît cerul limpede, siniliu și rece, scama norilor aurii pe orizontul lăsat în jos și, sub nori, continentul Antarctida, orbitor de alb, fără nici o pată, nespus de întins, rece și fără viață. Întinderea de gheață este înviorată numai de troienele de zăpadă, care aruncă umbre mici. Avionul zboară cu o viteză de 180—190 kilometri pe oră. Nu întîlnim nici un fel de goluri de aer. Ne ridicăm tot mai sus, dar pămîntul se apropie mereu de noi lunecă tot mai iute și-l vedem tot mai bine. Altimetrul arată înălțimea de 2000 metri. Dar ce distanță este pînă la gheața de sub noi? Aici lumina e înșelătoare, aprecierea distanței din ochi te induce în eroare, dar cred că pînă jos sînt mai puțin de cinci sute de metri.

Ceainicul plin cu zăpadă se încălzește pe plita cu gaz; în curînd vom primi ceai.

La orele 10,45 zburăm la o înălțime de 3 km. deasupra nivelului mării, temperatura aerului e —28°. Gheața de jos se apropie mereu de noi, ne aflăm la trei sute de metri de blana albă a pămîntului.

La 11,45 am atins înălțimea de 3200 metri și gheța este și mai aproape, la 50—100 de metri. Cînd ne-am îndreptat încoace, am lăsat în stînga noastră Pămîntul lui Wilhelm al II-lea, la dreapta Pămîntul reginei Mary, acum zburăm deasupra unui pămînt necunoscut. Orizontul ia o înfățișare posomorîtă, zăpada nu mai lucește orbitor ca înainte. Plutim chiar deasupra gheții, parcă avionul n-are putere să scape de această apropiere neplăcută. Fără să vrei, te gîndești cu ce este acoperit, cu piatră, cu stînci, cu pietriș mărunt, ce ascunde în sinul lui și de cînd își doarme somnul de gheață? Pînă la urmă rămîi cu o senzație precisă, senzația greutății uriașe cu care masa de ghiață apasă fiecare tol pătrat de pămînt.

...La orele 12,15 zburăm deasupra coloanei de tractoare, care rămîne în dreapta noastră. Opt tractoare puternice cu șenile, fiecare avînd la remorcă cîte două sănii, se mișcă spre stația Est-II. Privită din avion, coloana parcă stă pe loc. Pe întinderea nemărginită de zăpadă, ea apare minusculă și seamănă cu un tren. Tractoarele nu merg unul după altul, ci la rînd sau la mare distanță unul de altul. Acolo, jos, se săvîrșește în adevăr ceva mare, care necesită curaj, bărbăție, fermitate și disciplină de fier, acolo ajutorul reciproc nu-l dictează politețea, ci legea vieții. Frigul, gerul, foamea de oxigen, care îngreuiază orice efort fizic, drumul nesfîrșit către centrul continentului, spre stația Sovietică, care se creează acum, toate acestea sînt un imn eroic al ghețurilor polare, creat de oamenii noștri.

30 ianuarie 1958

Ieri dimineața a sosit la Mirnîi spărgătorul de gheață „Barton Island“ aparținînd flotei militare americane. La șapte dimineața, am fost treziți de zgomotul unor motoare străine, care se auzeau deasupra caselor noastre și care nu semăna deloc cu zgomotul avioanelor și helicopterelor noastre. Două mici helicoptere americane, decolînd de pe puntea lui „Barton Island“, s-au rotit deasupra lui Mirnîi și au aterizat pe aerodromul nostru. În loc de roate, ele au pontoane cilindrice, care le dau posibilitate să coboare pe apă și pe gheață.

După o jumătate de oră, Mirnîi e plin de americani; aparatele fotografice zbîrnîie și țăcăne, discuțiile se înfiripează ușor...

...Expediția antarctică americană și efectivul de bază al celor care rămîn peste iarnă în stațiile continentale este format din militari. Cheltuielile expediției le suportă Ministerul de război. Trebuie să menționăm în legătură cu aceasta că programul cercetărilor lor are o orientare militară, spre deosebire de programele științifice ale expedițiilor Australiei, Angliei, Franței și a noastră. Pe „Barton Island“ aproape toți sînt militari...

...Americanii se simt la Mirnîi ca la ei acasă. Colaboratorii lor științifici manifestă un interes deosebit pentru munca cercetătorilor sovietici, pentru aparatura științifică, pentru Mirnîi și pentru stațiunile noastre de pe continent. Glacioloqul se îndreaptă spre glaciolog, meteorologul spre meteorolog. Și între ceilalți se înfiripă discuții prietenești și relații economice normale. Curînd a trebuit să alerg în cameră să aduc țigări „Kazbek“, care au mare succes. S-au pus în circulație multe țigări americane de toate felurile. Dar cel mai mare interes îl stîrnesc căciulile noastre. Unii din noi n-au ce pune acum pe cap.

Trebuie să spunem că americanii sînt oameni foarte mobili. Parcă ar fi sosit la Mirnîi nu douăzeci, ci două sute de oameni. Îi vezi pretutindeni, pe toate grămezile de zăpadă, pe toate stîncile, lîngă toate casele. Intră pe toate ușile și dacă dau peste un membru al expediției noastre care știe englezește, se încing discuții, iar dacă nu există un asemenea om, se descurcă și fără el...

3 februarie 1958

La 31 ianuarie seara a sosit în rada lui Mirnîi vasul expediției antarctice australiene „Tala Dan“. A apărut pe neașteptate. Noi îl așteptam să sosească la 1 februarie dimineața...

...„Tala Dan“ își sprijină nasul în gheața de pe mal, pe care se lasă scara de coborîre. Se aruncă pe gheață și cîteva ancore. De pe vas coboară australieni și danezi. (Expediția este formată din australieni, iar echipajul vasului din danezi). I-am întîmpinat cu căldură. De unde „Barton Island“ s-a limitat să ne comunice că se îndreaptă spre Mirnîi, expediția australiană ne-a trimis o radiogramă nespus de amabilă, cu rugămintea de a-i îngădui să viziteze stațiunea antarctică sovietică, deși teritoriul pe care se află Mirnîi, Dazis, Pionierskaia, Komsomolskaia și Estul se socotește că aparține Australiei...

în romînește de
VI. CAVARNALI

Teodor Murășanu

Frumoasa fără trup

În liniștea unui amurg de vară,
amenințat de-al nopții labirint,
nedumerit, ca făt-frumos din basme-s
la marginea pădurii de argint.

În creștet candelabrul încărcat de constelații,
opaluri de părelnice castele —
Și forfot-tropot de ființe aeriene
purtînd în frunte stele.

Spre zarea lor mi se strecoară pașii
aș trece prin pădurea de aramă
chiar inima cu unicul ei diamant
de-ar fi să i-o las vamă.

Pîndit de umbre lungi, în urma mea
aud cum ape murmură și cad —
mă razim și-mi apăs urechea
pe coaja unui fag, a unui brad.

Dincolo-i parcul și castelul fermecat
al Albei, al Frumoasei fără trup —
ce fericit aș fi de printre gratii
un singur trandafir să pot să-i rup...!

[1]) *Navă sovietică cu motor Diesel cu propulsie electrică.*
[2]) *Direcția generală a căii maritime de nord.*

Hunedoara

COLOCVIU ÎNTR-UN ANTRACT

De obicei cînd începi să ai amintiri comune cu un om pe care într-o vreme îl considerai mult mai în vîrstă decît tine, cînd începi să nu te mai simți stingherit de deosebirea de vîrstă care există între tine și el, începi parcă să ai semnele propriei tale... „îmbătriniri"...

Ce era Aurel Stanciu în 1948?... Un om sărman care se săturase să mai fie slugă la bogătanii satului și venea zilier la oțelăriile Hunedoarei.

Iar Gheorghe Roman era maistru vechi, cu prestigiu căpătat în aproape un sfert de veac de muncă lîngă furnale.

Și totuși, astăzi, stau amîndoi unul lîngă altul pe bancheta de pluș din foierul vast și elegant al superbului teatru hunedorean, și deapănă amintiri comune.

— Vezi, nene Roman, acum intrăm, stăm, ne plimbăm prin sălile astea ca și cum ar fi aici de cînd lumea!...

Roman zîmbește bun, blînd, cu fața lui mare, mărginită de timple cărunte :

— Îți închipuiai tu că din noroaiele pe care le-ai găsit în 1948, o să se-nalțe așa ceva?...

— Dar matale?

— Eu?... Eu sînt obișnuit. Din 1934, de cînd am venit, m-am obișnuit cu moartea latentă la care era supusă Hunedoara. Vezi, noroaiele alea de care-ți pomeneam, aveam impresia c-or să înghită și construcțiile pipernicite care existau pe-atunci'...

— Ehe, nici nu-ți închipuiai c-o să iasă din ele orașul nostru mîndru de azi...

Gheorghe Roman își plimbă privirile pe lîngă draperiile elegante ale teatrului, ca și cum ar fi revăzut în minte întregul oraș nou, cu mii de apartamente, cu sute de blocuri elegante, cu zeci de străzi largi, civilizate care-ți dau certitudinea tihnei și buneistări în care trăiesc oțelarii și furnaliștii hunedoreni, și răspunde :

— Cum era să-mi închipui cînd pe atunci nici măcar interesul pentru a face fabrica să producă cu întreaga ei capacitate nu exista!... Și, ca o explicație:... Asta fiindcă uzinele erau ale statului. Particularii aveau interes. Și trăgeau de partea lor interesele statului. Atunci pentru ca ei, cu uzinele lor, să cîștige cît mai mult, noi la Hunedoara trebuia să stăm pe loc. Știi, furnalele cele vechi, pe care le întrebuințăm și acum și scoatem din ele 170 de tone pe zi; ei bine, în afară de faptul că niciodată nu mergeau toate, niciunul nu dădea mai mult de 40 de tone. Și atunci?... De unde să cîștigăm noi pentru un trai ca lumea?... Hunedoara era uzina disperării... a foamei, a mizeriei... Pentru Aurel Stanciu, cîteva din aceste lucruri sînt de neconceput. El a ajuns aici în anii cînd începea marele entuziasm constructiv în țara noastră, el a făcut parte de la început din echipe care se întreceau în productivitate, în economii, în grija deosebită față de utilaj. El e un om crescut în anii ăștia. E drept că în 1948 nu era Hunedoara așa; abia atunci începea a se ridica pentru a deveni azi cetatea oțelului... Dar oricum, nimeni, niciodată, nu i-a spus cum i se spunea lui Roman că „de mîine nu mai e nevoie de el". El, de cum a venit, a fost primit cu bucurie, a fost învățat cum să topească oțelul, a fost ținut gratis la o școală de calificare, a ajuns prim topitor, i s-a dat posibilitatea să urmeze o școală și mai înaltă, a ajuns maistru și i s-a mai oferit încă un curs de calificare, iar acum e maistru principal de întreținere la cuptoarele de oțel, ajungîndu-l în cîțiva ani, pe tovarășul său mai vîrstnic de la furnale.

— Eu, niciodată n-am avut nici cea mai mică senzație cum că aș fi inutil, spune el.

Roman zîmbește înțelegător :

— Eu am avut-o atît de multă vreme... Îi pune o mînă pe umăr : zău, măi flăcăule, tu te-ai mutat într-un apartament modern din orașul nou, și consideri așta normal; vii la teatrul așta și iarăși consideri un lucru normal, știi că numai pentru protecția muncii noastre se cheltuiește cîte un leu și douăzeci de bani în fiecare zi de fiecare muncitor, și iarăși consideri că-i normal, dar eu, după aproape patruzeci de ani de muncă, acum, cînd trăiesc altă viață, pipăi zidurile casei pe care mi-am ridicat-o cu împrumut de stat și parcă nu-mi vine să cred că sînt ale mele...

Vru să mai spună ceva, dar soneria anunță sfîrșitul antractului și cei doi se ridicară, intrînd în superba și majestuoasa sală cu colonade.

Iar eu, care venisem să scriu un reportaj despre nivelul de trai ai muncitorilor hunedoreni, am rămas cu părerea de rău că n-am putut auzi și alte lucruri.

E drept, știam că la Hunedoara se cheltuiesc cam 28 de milioane pe an cu construcția de locuințe, cam 8.000.000 cu problemele de sănătate, 4.901.642 lei cu cele de protecția muncii, 5-6 milioane cu construcțiile de învățămînt și cultură și alte zeci de milioane prevăzute în fondurile cultural-sportive ale sindicatelor, în bugetele complexului școlar care-i cuprinde pe aproape toți muncitorii uzinei. Știam că, în afară de ceea ce, din întregul buget al țării, este oferit ca salariu social, pentru fiecare muncitor hunedorean se cheltuiesc pe lună cu investițiile social-culturale trei sute șase lei — o treime din salariul mediu.

Dar în discuția celor doi, am aflat lucrul cel mai important, acela care nu poate fi calculat într-o sumă fixă și inclus în buget : siguranța și demnitatea pe care o au acești oameni de cînd știu că țara are nevoie de munca lor, și se îngrijește ca ei să trăiască în cît mai bune condiții.

E ceva care nu poate fi calculat decît în ani, în anii luminoși adăugați la viața fiecărui om.

Asta m-a făcut să cred că, în cazul de față, poate că nu semnele propriei lor îmbătriniri îi făceau pe cei doi interlocutori din holul teatrului hunedorean să se simtă apropiați unul de altul. Poate erau semnele unei tinereți comune. Pentru că o viață înfloritoare nu-ți poate da decît sentimentul tinereții.

Corneliu Leu

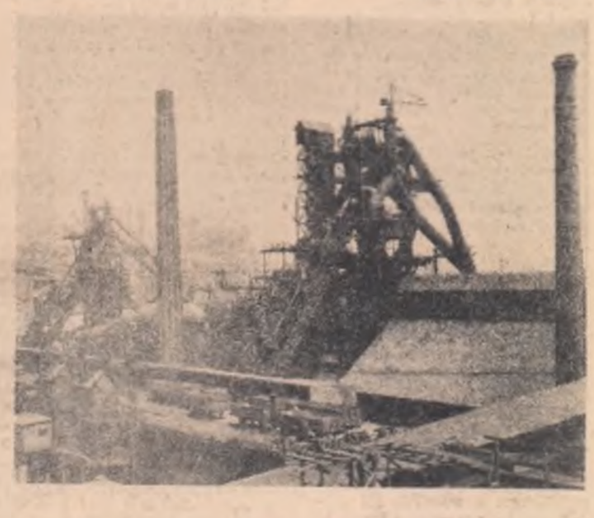

Hunedoara de oțel

Îmi amintesc de un mohorît orășel de pe vremuri în care oamenii tot pe-atît de întunecați, apăsați și de vremi și de cugete, călcau legați cu strașnice lanțuri.

Un orășel cu faimă de oraș al oțelului, dar cu o producție neînsemnată, redus la neînsemnătate de către burghezia care scotea dividende uriașe din alte centre muncitorești conduse de consorții străini.

Mă duceam pe-atunci — ca mulți alții — atras de singurul element de senzație care era castelul Huniazilor ce se sumețea din stîncile mingiiate la poale de apele sărace ale Zlastiului; castel al unei feudalități apuse, stăpînă pe mari întinderi cu șerbi. Priveam și mi se părea că în jurul acelor străvechi ziduri, nimic nu se schimbase din veacurile cu domnia feudelor trufașe. Mai stăruia șerbia pe umerii oamenilor grei, purtînd de astă dată un nume modern cum moderni erau, și totuși feudali, prin toate apucăturile lor, noii stăpîni ai întinderilor hunedorene.

Am revăzut orașul de cîteva mii de locuitori, de odinioară, lipsit de noimă arhitecturală și de viață, ca să întîlnesc astăzi blocurile de locuințe muncitorești într-un oraș care-și întinde brațele arhitecturii dincolo de margini (și de fapt nu are încă margini), pentru a cuprinde într-un formidabil tumult zeci de mii de locuitori gravitînd în jurul uriașului combinat siderurgic — castel modern al socialismului care întunecă prin construcția lui ciudată, bizareriile anacronice ale castelului feudalității.

În acest grandios și vast palat de oțel, unde zi și noapte arde focul nestins al viitorului țării, meșterii în fontă, oțel și laminate dezvoltă cu forțe uluitoare baza tehnico-materială a socialismului.

Dacă urci în turnurile crenelate ale castelului Huniazilor, urci spre a privi de la înălțime vasta panoramă a orașului muncitoresc Hunedoara sumețit de toate turlele lui zvelte către cerul înalt, înfruntînd desuetudinea bastioanelor din stîncă.

În Hunedoara de astăzi nu clocotește cu tărie numai oțelul în cuptoarele cu foc din soare, ci și sufletele oamenilor smulși din lanțurile robiei capitaliste de strălucirile roșii ale steagului socialist. Sub ceturile de fum ale cuptoarelor aleargă însuflețită o lume nouă care-și strigă existența prin marile ei înfăptuiri.

Într-una din consfătuirile cu cititorii pe care grupul nostru le-a avut la Hunedoara, un muncitor invita pe scriitori să poposească mai îndelung în orașul oțelului, spunînd că fiecare ins din acest mare combinat are romanul lui care merită să fie scris. Și avea dreptate.

Iată că ziarele ne-au adus vestea că în primele două zile ale anului care a început, meșterii hunedoreni au oferit țării, ca un dar, primele sute de tone fontă, oțel și laminate peste plan.

În resorturile sufletești care împing pe meșterii cetății de foc la întreceri pentru depășirea planului, stau nescrisele încă romane despre care vorbea cu drept cuvînt tovarășul hunedorean.

Al. Șahighian

Nina Cassian

Adînc

Pînă la pămînt mă plec în fața ta, minerule,
pînă la pămîntul pe care-l scurmi îndîrjit,
proptit cu pichamărul în peretele feeric și negru,
ca și cum ai ucide o fiară fastuoasă...
Pînă la pămînt mă plec în fața ta,
îmi scot casca de miner pe care-am purtat-o
doar cîteva ore
și te salut cu ea, și pun în ea un poem răcoros
ca o înghițitură de apă acidulată,
la ieșirea din mină.

Plecăciunea mea e fără umilință și fără trufie:
te salut așa cum un meseriaș salută pe celălalt,
stimîndu-i efortul,
doar ceva mai adînc,
pentru că lucrezi la adînc.

Îmi scot casca și, iată,
un cerc de nădușeală rămîne-n urma ei,
așa cum pe fruntea ta sclipește conștiința,
minerule,
tovarășul meu de idei!

Valea Bucuriei

Poeții și prozatorii din jurul revistei noastre au purces nu de mult pe meleagurile laborioase ale regiunii Hunedoara. La Petroșani și la Gurabarza, la Lupeni și la Deva, la Hunedoara și la Ighiu, scriitorii s-au întîlnit cu mineri și cu studenți, cu oțelari și cu elevi, cu profesori și cu colectiviști. Întîlnirile au fost calde, uneori participanții nemaiîndurîndu-se să se despartă în ciuda orei tîrzii din noapte.

Din multitudinea impresiilor, îmi îngădui să consemnez fugar aici doar două.

*

Am cunoscut doi tineri. Unul de 28 de ani, celălalt de 29. Unul blond, aproape albicios, voinic, cu ochi albaștri străpungători, cu gesturi și statură de sportiv. Celălalt, mai scund, mișcîndu-se legănat, cu atenția concentrată, cu buze foarte subțiri, obișnuite să rețină cuvintele, pentru a le trece pe la controlul de calitate al lucidității.

Blondul se mișca în mină ca la el acasă, punînd umărul la un vagonet, cercetînd cu tîrnăcopul o „armare" proaspătă, aspru în glas dar fără să-și interzică sclipirea jucăușă și familiară a ochilor. Celălalt se strecura delicat printre cuptoarele, mașinile, tablourile de comandă ale unei termocentrale, parcă mîngîindu-le pe furiș, în timp ce înregistra cu grijă pe tabloul său personal de sub fruntea ușor cutată, gesturile oamenilor, dinamica interioară a mecanismelor.

Blondul are doi copii, e din Valea Jiului, și, în ciuda dezinvolturii sale, e timid în fața artei, despre care e conștient că s-a preocupat încă puțin. Celălalt îți răspunde cu o ușoară superioritate, pe care însă armătura delicată și exactă a argumentării sale o atenuează pînă la limita superioară a modestiei.

Blondul, Nicolae Nicorici, conduce mina Petrila, adică mii de oameni pe zeci de kilometri de „subteran".

Celălalt, Gheorghe Militeanu conduce termocentrala Paroșeni, un colos care hrănește cu sînge electric zeci de organisme industriale din țară.

Amîndoi sînt din generația tînără priveghiată de ochiul părintesc, și cît de exigent, al partidului; o generație a învingătorilor a conducătorilor, a celor ce nu se precupețesc.

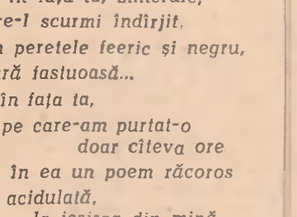

Mi-ar plăcea să lucrez sub conducerea lor.

*

Am vizitat într-o după amiază obișnuită a săptămînii clubul muncitoresc din Petrila.

În afară de încăperea șahiștilor, plasată chiar lîngă intrare, în care domnea o tăcere calmă și destinsă, în restul numeroaselor săli și săliște ale clădirii te împresura o forfotă neostenită a fețelor îmbujorate, a surîsurilor preocupate. În sala mare rula un film după care, seara, urma reprezentația de teatru cu piesa Băieții veseli de H. Nicolaide. Din biblioteca bine înzestrată, am trecut în sala de muzică, apoi la cercul literar, la cercul plastic și la echipa de dansuri. Pretutindeni activitate entuziastă, gălăgioasă sau cumpănită, după caz. M-am simțit ca într-o cetate a artei, ruptă parcă din „utopica" Cetate a Soarelui a lui Campanella.

*

„Trebuie să facem din această vale a Plîngerii o vale a Bucuriei" declara în noiembrie 1944, ministrul comunist de pe atunci al Comunicațiilor, tovarășul Gheorghe Gheorghiu-Dej, la o adunare a minerilor din Valea Jiului.

Încă cu ani în urmă, făgăduiala comuniștilor a devenit realitate. O realitate care nu se mulțumește cu ea însăși și care pășește mereu din lumină în lumină, din bucurie în bucurie.

Al. I. Ștefănescu

Niculae Stoian

Durigaș!

Bun obiceiul, n-am la ce s-ascund
Și de n-o iei apoi iavaș-iavaș
Paharul plin golește-l pîn' la fund
Și dă-l de-a dura vesel, durigaș!

Mă bucur dar că la-nceput de an
Pot pentru tine, de izbînzi chezaș,
Bătrîn și tînăr plai hunedorean,
Să-nchin precum ți-i datul, durigaș!

Paharul sus, prietenii mei buni,
Ce-n vadul muncii noastre, uriaș,
Oțel aduceți, aur și cărbuni
Și vin cum e sărutul, durigaș!

Cu tine, și romantic și lucid,
Deopotrivă dascăl și ostaș,
Neobosit tovarăș de partid
Paharul îl îngemăn, durigaș!

Cu Tripșa, vrăjitoru-ntru oțel,
Grijind cuptorul ca pe-un prunc gingaș,
O șarjă rubinie vreau la fel
S-o dăm degrabă gata, durigaș.

Și-asemenea cu Geza Kopetin,
La flacăra străvechiului lămpaș
Paharul încă vreau să mai închin
Adîncul să răsune, durigaș!

C-aici pe unde taica Decebal,
Fiind la grea înfrîngere părtaș,
Sorbi al morții otrăvit pocal,
Noi bem pentru victorii, durigaș!

George Dan

Gorunul lui Horia

Lui Constantin Clemente

Poetul de la Deva — aminte îmi aduc —
Reînvia trecutul cu stihuri de Beniuc,
Pe cînd, printre luceferi și brazi, în țintirim,
Urcam pe trepte-nalte, eroii să-i slăvim.
Aici e cripta-n care, sub lespezile reci,
Își doarme Avram Iancu mîhnirea lui pe veci.
Sub facle de ziare, cetim cărunte cruci —
Norod de umbre stinse și împietriți haiduci.
Și-alături de mormîntul mărețului tribun,
Se-nalță al lui Horea uriești gorun.
Cît turnul urcă trunchiul în chingă de ciment —
Un vegetal, de veacuri, fantastic monument,
Gigantică-ntrupare a celui ce horea,
Chemîndu-i la răscoală pe moți cu furcă grea.
...Ne-am prins, mînă de mînă, în juru-i opt poeți,
Lipind de pieptu-i falnic opt inimi, opt peceți.
Simțeam pe buze mușchiul copacului bătrîn,
Și parcă și copacul ne-mbrățișa la sîn...
În brațu-i încă verde, un tulnic nevăzut —
Cît tot văzduhul nopții mai buciuma-n trecut...

. . . . . .

Mi-a spus în zori bătrînul colectivist Arun:
„Gospodăria-anume, după acest gorun,
Au botezat-o moții.. Spre crucea lui Avram,
Gorunul mai hrănește un singur verde ram.
Se uscă ramul mîine... Dar, vezi, gospodăria
Ne va rămîne-n floare și-n roadă cît vecia..."

Florența Albu

Cîntec la Ighiu

O, lasă să-și adie miresmele spre noi
această seară-cîntec, această seară-vin.
Peste zăpezi trec cerbii, cînd fruntea mi-o închin
spre tine, soro lume, cînd beau și cînd închin —

Aceste vinuri cîntă, aceste ceasuri cîntă.
O, fie să cinstim acum culegătorii
trecînd prin vii cu bruma, cu sorii și cocorii;
o, fie să-nchinăm acest fuior de cîntec
și dragostea aceasta trecînd peste zăpezi,
semănătorilor de lanuri și livezi.

Ce alchimii ciudate s-au petrecut în noi
de am făcut din timp și din cîntare—aur,
de am făcut din vin și din iubire — aur,
de trecem încărcați prin tine, soro lume,
și te îmbogățim cu viața noastră — aur.

E ceasu-acesta plin de frumusețI, prieteni.
Deci să-nchinăm acest pahar cu vin
cu „durigaș" cum cere pe-aicea obiceiul —
pentru această viață cu steaguri și iubiri,
pentru culegători și pentru gîndu-acesta
cu care îmi sărut iubitul și închin!

Moment

Spuneau : cîntă mina.
Vuiau tăceri din adînc în adînc
și-și răspundeau orizonturile
și-și răspundeau băieșii
și era un cîntec solemn
ca o fugă de Bach,
cu-aceleași și aceleași voci,
mai bogate de sens, mai bogate-n ecou,
căutîndu-se,
găsindu-se,
dîndu-și mîna
și mergînd împreună
și iar despărțindu-se
pe o mie de filoane,
să se găsească altunde,
altfel.

Spuneau : cîntă mina.
Și-mi părea, ascultînd-o,
o fugă de Bach
amplificînd solemn
vocile, orizonturile, ecourile.

Constanța Buzea

Lupeni

Lîngă placa comemorativă

Trebuie să simt
Și trecutul acestor locuri.
Prea sînt noi și proaspete
Grădinile înflorind lîngă blocuri
Ca să nu trezească bănuiala
Că văile n-au mai ținut în poală
Asemenea comori de culoare și frăgezime
Și-acum se răzbună pămîntul
Izbucnindu-și înmiit sevele...

Privind în timp înapoi
Trebuia să văd și acea mulțime
De mineri tăcuți ca grevele
Trebuia să le văd ochii scăpărînd de revoltă
Și inimile înflorind pămîntul
Cu sîngele lor
Schimbat de atunci în floare și rouă:
6 August 1929.

George Mihăescu

NECUNOSCUTUL

Nicolae Moga se afla în trenul de persoane care avea să-l ducă la centrul de raion unde se ţinea a doua zi o şedinţă destul de importantă. Stătea pe culoar şi privea aproape absent imensitatea lanurilor de grîu care-i defilau pe dinaintea ochilor, cînd se auzi strigat şi salutat de cineva de la fereastra vecină.

— Noroc, noroc, tovarăşe ziarist.

Întoarse capul, dar nu văzu pe nimeni cunoscut, de aceea, nu putu să-şi dea seama cine-l strigase decît atunci cînd înspre el înaintă un om robust, cu faţa arsă de soare, îmbrăcat în haine uşoare de doc.

— Ce mai faci, tovarăşe Moga, nu te-am mai văzut de-un car de vreme, îl luă acesta în primire.

— Colind, scriu, răspunse el, căutînd să-şi aducă aminte de unde se cunosc.

— Sînt gata să te cred, dar prin raionul acesta am impresia că n-ai dat cam de mult.

Lui Moga tonul i se păru a fi de reproş şi nu-i răspunse. Căuta încă să ghicească cine putea fi omul care într-un anumit fel îl lua la rost. Între ei se aşternuse o tăcere apăsătoare, acompaniată de ritmul roţilor de la vagoane. Fiecare cerceta cîmpul ce clocotea sub dogoarea soarelui. Era o căldură înăbuşitoare care se făcea simţită cu atît mai mult în vagonul ticsit de oameni.

— E nevoie de ploaie, zise necunoscutul şi tractoriştii se străduiesc din răsputeri s-o înlocuiască.

— E posibil lucrul acesta ? întrebă Moga cu vădită curiozitate.

— Da, e posibil. Noi avem o vorbă care a ajuns o adevărată zicătoare : „o praşilă bună face cît o ploaie căzută la vreme". Şi tractoriştii asta fac acum. Prăşesc mecanic. Parcă sînt la atac, ia-n priveşte ! Tarlalele sînt luate pieptiş. E frumos, nu ?

— Da, recunoscu Moga.

— Cu toate astea, să ştii că munca tractoristului e tot atît de grea pe cît e de frumoasă. Cînd te gîndeşti, el răstoarnă pămîntul, îl scurmă pînă-n măruntaie, seamănă şi culege holda. El se ia de piept cu natura şi nu se dă bătut. Ştii cît praf înghite el, cîte riuri de năduşeală îi curg pe spate, cîte geruri îndură ? Dar, vezi dumneata, e călit şi nu se lasă. Astă-primăvară, la semănat, la gospodăria aşta care se vede din tren, tractoriştii au fost cu adevărat nişte eroi. Suprafaţa e mare şi campania nu trebuia să dureze mai mult de 7—8 zile. Ei bine, unul din tractorişti, în ajunul semănatului, n-a dormit de loc. Şi-a frămîntat mintea şi a doua zi a venit la inginer cu propunerea de-a face un cuplu de două semănători. Cu alte cuvinte, să lucreze cît doi. Şi aşa a făcut. Altul fiindcă i se rupsese o patină la semănătoare, s-a dus la directorul gospodăriei care se afla la capul tarlalei cu maşina şi i-a cerut voie să plece cu ea după piesa necesară. Şi directorul s-a dat jos din maşină. Campania e campanie. Noaptea discuiau la lumina farurilor şi ziua semănau la lumina soarelui. Acum vezi şi dumneata ce ispravă au făcut. Porumbul e cum nu se poate mai frumos.

„Vădit lucru, îşi zise Moga, omul de alături era ori tractorist, ori agronom la gospodăria aceea. Altfel nu se explică de ce vorbea cu atîta pasiune despre munca tractoriştilor şi de unde cunoştea atîtea amănunte în legătură cu gospodăria".

Trenul înghiţea distanţele, ocolind dealurile enorme, ca nişte uriaşi încremeniţi care se prăjeau la soare. Cu cît înainta mai spre sud, înfăţişarea pămîntului se schimba. Cîmpia netedă cu lanuri nesfîrşite ceda treptat acestor dealuri de calcar, sure sau alburii, pătate din loc în loc de culoarea ruginie a ierburilor ucise de soare. Era un peisaj dezolant şi bizar, pe care Moga îl asemuia cu pustiurile asiatice. Aici soarele părea să fie şi mai strălucitor.

— Şi acum ai să afli de ce ţi-am spus că n-ai mai venit de mult pe la noi. Uită-te bine la coclaurii aştia şi gîndeşte-te că de mii şi mii de ani nimeni nu i-a clintit din loc. Apa aci e la o sută şi ceva de metri sub pămînt. Vara, vitele sorbeau roua căzută în timpul nopţii, şi ciobanii făceau la fel. Oamenii săpau fîntîni, ajungeau pînă în miezul pămîntului şi cînd dădeau de apă o scoteau cu burdufurile trase de măgari. Vara, însă, din fîntîni se scotea nămol. Acum ai să vezi că măgarii şomează. Oamenii spun că au fost scoşi la pensie. Le-o ajunge şi lor, săracii.

— Şi unde s-a găsit apa ? întreabă Moga, tentat să-şi scoată carnetul din buzunar.

— Peste crestele dealurilor, nu se vede de-aici, e un lac. Au venit oameni din şapte sate. Sute şi mii. Erau ca furnicile.

Inginerii au trasat terenul, au înfipt ţăruşi şi în cîteva zile monştrii aceştia s-au văzut treziţi din somn. Oamenii s-au apucat de lucru. Într-o lună de zile, au închis văile cu un baraj zdravăn. Apoi au aşteptat. Ploile toamnei, căzute pe spinările dealurilor, au curs la vale şi au rămas pe loc. S-au topit şi zăpezile şi s-au adunat tot în vale. La fel s-a întîmplat şi cu ploile primăverii. Acolo a apărut un lac.

— În partea aceea, unde se vede conducta, ca o panglică... se vede, nu ? — irigăm 130 de ha. de porumb. Ştii cît o să scoatem la hectar ? 10.000 de kg. O producţie de cinci ori mai mare. În anii viitori, putem să irigăm 500—600 de hectare.

— Dumneata ai lucrat la baraj ? întrebă Moga, cu gîndul că va afla cine putea fi omul acela care-l uimise.

— Bineînţeles. Între sutele şi miile de oameni am fost şi eu.

„Nu mai înţeleg nimic, îşi zise Moga. Ori e colectivist, ori e inginer la O.R.I.F. Mai degrabă inginer. Poate a trasat chiar el cu mîna lui linia barajului".

Ar fi vrut să-l întrebe cine e, de unde ştie atîtea, dar dacă n-o făcuse de la început, n-avea nici un rost acum. După ce vorbeşti trei ceasuri cu un om, să-l întrebi cine e şi cum îl cheamă, e caraghios.

— Dealurile astea vorbesc încă de Dobrogea aridă şi însetată de apă — rosti Moga într-un tîrziu.

— Asta aşa e, dar ai răbdare. Cred că de acum ai să vii mai des pe la noi, să vezi cum o prefacem. Dacă ai să revii numai peste şase ani — şi-l privi cu ironie — ai să vezi pe dealurile acestea, urcate în terase, vii încărcate de rod şi livezi de pomi. Poate ştii că la noi se face un vin grozav. Ei, o să-l scoatem de aici, din piatră seacă. Iar la poalele dealurilor se vor aşterne lanurile nesfîrşite de grîu. Vom face şi alte baraje, vom crea şi alte lacuri şi pămîntul va fi mai darnic.

De data aceasta, lui Moga i se păru că tovarăşul lui e de-a dreptul poet. Încercă să-i surprindă privirea visătoare, gesturile blajine şi faţa luminată de o bucurie lăuntrică, nepotolită. Dacă era într-adevăr un poet care venise să se documenteze, ca şi el, pe meleagurile acestea ? Moga făcuse facultatea la Bucureşti, cunoscuse destui scriitori, tineri şi vîrstnici, dar pe acesta nu-l întîlnise niciodată. Oricum, era un poet veritabil, chiar dacă lucra pe tractor sau tăia linia barajelor.

Fiecare din cei doi se gîndea acum la altceva. Tăcerea se aşternu de-a binelea şi numai forfota călătorilor care se pregăteau de coborîre îi mai deranja.

— Trebuie să ne pregătim şi noi, zise necunoscutul.

Moga îşi luă servieta din plasa unui compartiment. După zece minute se aflau la centrul de raion.

— Acum o să ne despărţim pentru cîteva ore, zise acesta. Te aşteptăm la şedinţă. O să afli mai bine cum va arăta Dobrogea peste şase ani.

Se uită la ceas, apoi se îmbrăcă în cea mai mare grabă. Cînd Moga ajunse la raion, după vreo două ore, sala de şedinţe era arhiplină. Peste cîteva minute, la masa prezidiului luară loc cîţiva tovarăşi, unii din ei cunoscuţi. Între ei se afla şi tovarăşul său de drum.

— Deschidem şedinţa, anunţă cineva, avînd ca ordine de zi prelucrarea proiectului de Directive al celui de-al III-lea Congres al P.M.R. Are cuvîntul tovarăşul...

De la tribună, se ridică de data aceasta chiar omul despre care Moga crezuse pe rînd că era tractorist, inginer şi în cele din urmă, poet.

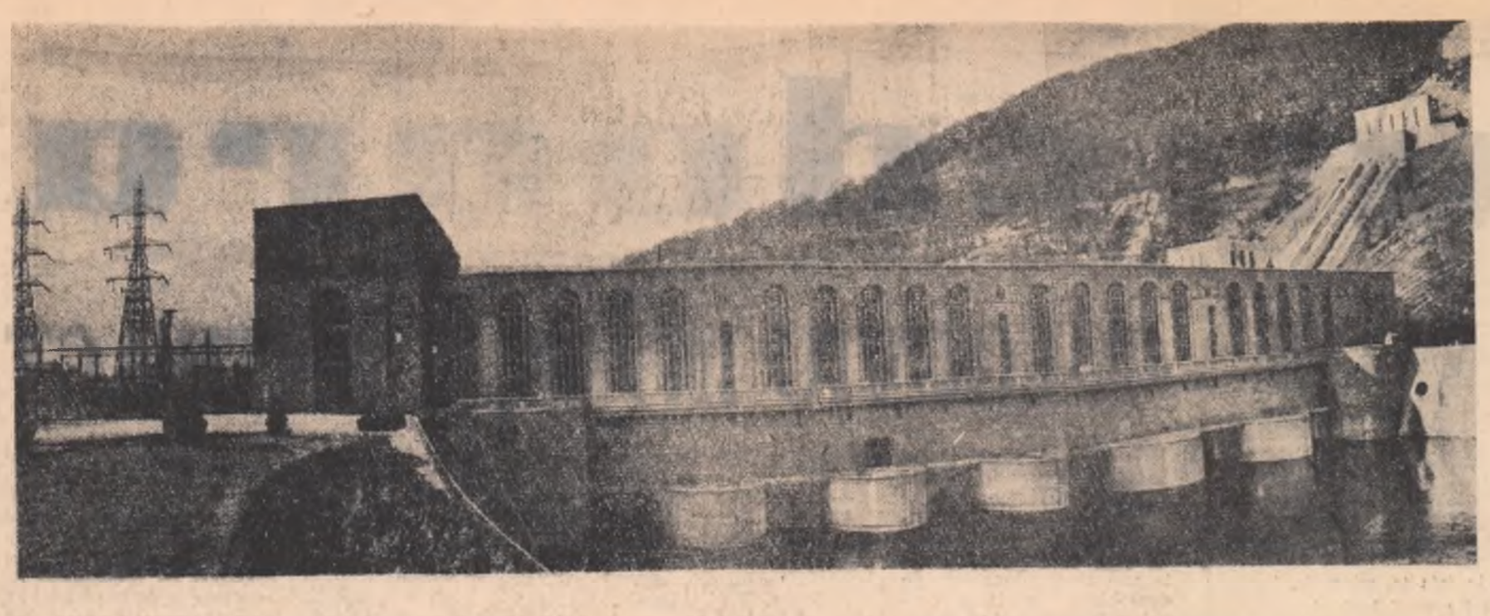

Croaziera la Bicaz

Am cutezat să nesocotesc îndepărtata amintire a celebrului navigator genovez şi a caravelei sale — acea săgeată de lemn care înspica apele oceanului către sfîrşitul veacului al 15-lea — şi m-am lansat într-o expediţie modernă, folosind (fără prea multe remuşcări) acceleratul 503 (cu plecarea din Bucureşti la orele 23,16) şi apoi un autobuz de fabricaţie românească „Tudor Vladimirescu"... Punctul terminus propus l-am atins cu o şalupă sveltă „Made în R.P.R."

Nu m-am împovărat nici cu x. galloni de apă şi nici cu x. livre de pemmican !... Eram convins că oricăreia dintre soluţiile gastronomice oferite de Jules Verne, tocmai pentru astfel de călătorii — îi va fi superioară soluţia mea : vagonul-restaurant !

La capătul unei „expediţii" care a durat două zile şi trei nopţi, sînt în posesia următoarelor date :

1. Apariţia unei „mări" necunoscute, care se află la o înălţime de aproape 700 m. deasupra nivelului... mării !... (Am străbătut-o într-o şalupă care ţesea 22 km. de spumă pe oră).

2. Am plutit peste acoperişurile a nouă sate scufundate, sate care — aidoma păsării Phoenix — au reînviat pe versantele munţilor alăturaţi.

3. Pe albia riului Bistriţa curge — nelegitim — numai apa Bicazului.

4. Un pisc al muntelui Torasca a plătit tragic lăcomia de a înghiţi trei vagoane şi jumătate de exploziv. Am fost martor la nasterea inexistenţei sale şi — deopotrivă — martorul unicului gen de explozii pe care popoarele lumii sînt hotărîte să le îngăduie !

Totul s-a petrecut pe paralela 47° (aproximativ), pe meridianul 26° (aproximativ), la 665 m. (deocamdată) — deasupra nivelului mării. *)

...Dar, mai bine, să dăm cuvîntul Jurnalului de bord :

Ziua I-a. Mijlocul toamnei. Se simte în nări aroma răşinei şi a fînului proaspăt cosit...

La capătul a şapte ani, după cel din urmă drum străbătut cu plutele de la Dorna-Arin la Piatra-Neamţ, după popasul de noapte agrementat cu aroma patriarhală a mămăliguţei clocotinde în ceaunul atîrnat la crăcană în vîlvătăile focului improvizat, după nu mai puţin îmbietorul miros al cepei de apă, alăturat celui al vestitei brînze aurii de Vatra-Dornei — iată-mă din nou drumeţind pe aceste meleaguri !

Dar de data aceasta am în nări mirosul puternic de benzină şi-al fumului acru, de tren şi cel copleşitor al prafului de ciment...

Îmi mai stăruie încă în auz şi în crisparea involuntară a genunchilor, clipa cînd pluteam pe deasupra colţilor răi, de piatră, ai vestitelor Toance, printre inspumatele şi dezlănţuitele ape, prin ceaţa unei nelămurite spaime. Nu voi uita niciodată cutezanţa celor doi cîrmaci care minuiau vîslele de la capul a zeci de metri şi zeci de tone de busteni !...

Cutezantă ?... Da !

Neobişnuinţă ?... Nu !

Meseria lor de plutaşi le pretindea această cutezanţă la două zile o dată.

...Călătoream confortabil, tolănit pe bancheta îmbrăcată cu vinilin a autobuzului care mă îndrepta către locul exploziei...

Sălbăticia obişnuită a peisajului căpătase blîndeţi noi, dar şi o nouă vigoare : blocuri şi grădini după liniile trasate cu creionul şi echerul şi alături, giganţi de beton — comparabili doar cu munţii — precum şi hornurile industriale, aidoma unor păduri. Această umanizare a peisajului te încîntă şi îţi impunea.

Drumul de munte bătut altă dată doar de opinca necăjiţilor sau de haitele de ogari ai regelui de tristă amintire, (regele care — chiar în Bicaz — avea un pavilion de vînătoare închinat dumnezeului desmaţului), este astăzi străbătut de oameni liberi, de sute de camioane basculante şi scutere, de autoturisme şi rutiere care se întovărăşesc deasupra fişiei cenuşii şi a noii şosele asfaltate. (Cu ani în urmă, această şosea pă-

*) E falsă afirmaţia unor geografi din trecut că pe aceste meleaguri ocupaţia de căpetenie a băştinaşilor ar fi plutăritul, ciobănitul, sau agricultura !... Se va vedea din paginile următoare, în ce măsură locuitorii acestei văi sînt betonişti, mecanici, electricieni, constructori, marinari etc., etc.

rea cel mai îndepărtat vis al Văii Bistriţei !).

Valea Bistriţei a devenit un vast şantier.

Aceeaşi zi. Orele 10,30. Torasca, un munte nu departe de locul unde sfredelul de argint al Bicazului a mîntuit crearea superbelor Chei cu acelaşi nume.

Sirenele minusculelor ceainice pe roate, părăsind cariera cu vagoanele lor, ţiriş, au anunţat ultima jumătate de oră care precede explozia.

Aştept clipa care, în limba minerilor, este sinonimă cu cuvîntul „arde !"... O aştept de pe versantul muntelui din faţă urcat în modul cel mai puţin sportiv : cînd cu un pas înainte şi doi înapoi, cînd în patru labe. Gîfîi. În spate, teroarea placardelor galbene care poartă înscrise cu negru lungimea probabilă a efectelor exploziei... În faţă, panta lunecoasă a muntelui cu iarba lui încă înrourată... În memorie, cele trei vagoane şi jumătate de dinamită, precum şi cele 400.000 tone de calcar care va fi derocat prin explozie. Renunţ la ţigara care mă îneacă. Gîndesc la modul cel mai absurd : cantitatea de piatră aşteptată ar asigura cu unelte şi arme o întreagă generaţie a Epocei de piatră !... Urc şi blestem acea curiozitate reportericeasă, pricină a întîrzierii în vale. Mai tîrziu, însă aveam să blestem prudenţa inginerilor carierei, care, din prea multă dragoste faţă de oaspeţii lor inoportuni, au exagerat raza de acţiune a exploziei cu de vreo trei ori. Deocamdată urc şi gîfîi, aproape de capătul puterilor... Fotoreporterii şi operatorii cinematografiei încă nu bănuiau binevoitoarea lor inginerească... Am satisfacţia să-i aud gîfîind alături de mine... În urmă, rămîne operatorul de la Radiodifuziune, cel care va indica ora exactă a exploziei, ceea ce va înlesni geofizicienilor să cerceteze, cu ajutorul aparatelor lor, structura solului la o adîncime pînă la 5.000 de metri. (Cele patru echipe amplasate pe patru autodube, sînt împrăştiate de-a lungul Văii Bicazului...).

Aştept clipa exploziei... Rememorez camioanele care au descărcat, în vale, cele trei vagoane şi jumătate de dinamită şi artificierii, căţărîndu-se, în lanţ, strecurîndu-se printre colţii aspri ai stîncii, cu încărcătura lor periculoasă pe umeri... Mă obsedează galeriile lungi de aproape 40 m. ghiftuite cu explozibil.

Aştept clipa cînd, cu ajutorul a 300 W. lansaţi pe fir, maistrul electrician Victor Pascale, din bîrlogul lui de piatră, din valea de mult evacuată, va „anclasa *), dezlănţuind explozia simultană.

Aceeaşi zi, după jumătate de oră. Explozia.

Un foc de armă, două mici explozii semnal (acordate operatorilor cinematografiei sau, tot aşa de bine zis, declanşării aparatelor lor)... apoi explozia finală.

Pe acest parcurs gîndesc cu viteza secundelor :

„Acuarela proaspătă a piscului care va exploda, acuarela pe care o strîngea sub braţul înfrigurat pictoriţa (era lîngă mine !) din Piatra Neamţ, va deveni, peste numai o clipă, un document... Mai am numai trei ţigări... Bradul de pe buza prăpastiei se va prăbuşi... Peste nu mai mult de două ore — cu autobuzul — voi descinde în oraş..."

Nu-mi amintesc să fi auzit explozia !... Muntele a crescut, s-a umflat neverosimil, a slobozit o flacără uriaşă, galbenă şi cu reflexe de roşu decolorat, şi, în sfîrşit, — s-a surpat în el, devenind — ca în basme — din voinicul de altă dată — un bătrîn cocoşat !... Bradul de la buza prăpastiei s-a prăbuşit, nevăzut şi...

Încă ore lungi după aceea, şuvoaie de piatră s-au tot rostogolit dinspre vîrf — pe coaste...

Tîrziu, zburînd prin înnoptare, către oraşul Bicaz, în camionul cu prelata smulsă pe jumătate de vînt, am întregit spectaculoasa explozie, adăugindu-i înalta ei semnificaţie umană.

*) Va face contactul.

Ofer cîteva informaţii tehnice :

Cariera avea un fond atacabil de 200 m. Galeriile minate au fost săpate la o înălţime de 140 m. în loc de 50 m. înălţime oficială. Cariera de la Bicaz e unica exploatată astfel în ţara noastră. Explozia la care am participat era una experimentală. Avea ca scop omologarea ca metodă oficială de lucru a acestei metode. Autorii acestei îndrăzneli sînt ing. Molnar August, inginer Opriş Silviu, inginer Tranulis Spiridon. Avantajele unei astfel de exploatări ?... În cazul de faţă s-a obţinut materia primă necesară fabricii de ciment din Bicaz pe patru luni şi jumătate. S-au obţinut mari rezerve de piatră măruntă, uşurîndu-se astfel munca minerilor care altfel ar fi fost nevoiţi să sfarme cu pichamerele uriaşii bolovani. S-a înlăturat aşa numitul pericol al exploatării, adică minerii nu au mai trebuit să lucreze, suspendaţi pe corzi, porţiuni mici din peretele masivului, dar cu riscuri mari.

Cu alte cuvinte, o metodă de lucru născută dintr-o categorică dragoste faţă de om şi din respect faţă de munca lui !

Ziua a II-a. Zori de zi şi zori de basm.

1.600.000 m.³ de beton, 1.230.000.000 m.³ de apă şi 490.000.000 kWh pe an.

Cu nimic altceva n-ar putea fi mai bine comparat gigantul de beton de la Bicaz decît cu fermecata cutie pe care Făt-frumos a aruncat-o în urmă, ca să se prefacă în munte de netrecut şi să zăbovească poate Baba Cloanţa care-l urmărea cu ura firească a întunericului faţă de lumină.

Acest baraj care a oprit apele Bistriţei este ad litteram un adevărat hotar între întuneric şi lumină. Pe aceste meleaguri unde, cu cinci veacuri în urmă, Ştefan Vodă vina zimbri, astăzi Bistriţa, aidoma unui zimbru alb se va năpusti prin cei cinci kilometri ai canalului de aducţiune, purtînd pe grumazul lui lumină, lumină pentru jumătate din Moldova : 490.000.000 kWh pe an !

În zece ani de la Hotărîrea luată de Partidul nostru de a se construi Hidrocentrala de la Bicaz, unul dintre importantele obiective ale Planului de electrificare al Republicii Populare Romîne, şantierul s-a dovedit a fi o excelentă şcoală. Sute şi sute de betonişti, mineri, constructori, montatori, electricieni etc., etc., aici au învăţat a.b.c.-ul meseriei lor şi tot aici au obţinut o înaltă calificare. Şi marele şantier continuă să califice şi să dăruiască şi altor şantiere specialiştii creaţi de el. De altfel, de la Bicaz, în josul Bistriţei s-a hotărît construirea a încă zece hidrocentrale. Trei au şi fost începute.

Perla verde de la picioarele ninsului Ceahlău.

Am refuzat să intru în cabina camionului. Sus, în picioare, îmbătat de ozon şi miros de răşină, cu vîntul în faţă, aştept, la capătul a cca. 6 km. de şosea, întîlnirea cu cei 1.600.000 m.³ de beton şi cei 1.230.000.000 m³ de apă. Împresurat de oştirile în zale verzi ale pădurilor, mă simt totuşi nespus de liber şi fericit ! Şoseaua urcă în serpentine. Soarele — craiul de aur — a sărit în şaua munţilor. În nări simt apropierea lacului. Iată-l.

Portul Bicaz-Baraj e în plină construcţie. Ca de altfel şi celelalte porturi : Potoci, Secul, Izvorul-Alb, Buhalniţa, Hangu, Răpciuni, Bistricioara, Poiana-Teiului, toate înconjurînd cele 3.000 ha cît însumează suprafaţa lacului.

Porturi în construcţie !... şi totuşi numărul călătorilor urcă, în zilele de vîrf, pînă la 1.000. (Lăsînd de o parte manipularea a mii de tone de busteni, transportul a sute şi sute de vehicule, camioane, căruţe, care cu boi etc.).

De altfel, numărul vaselor care alcătuiesc flota Bicazului este în continuă creştere. În clipa cînd sosisem în port, undeva, pe şoseaua care leagă portul danubian Oltenita de Bicaz, urca spre nord un bac de 10 tone. E aşteptat, tot de la Dunăre şi vasul de pasageri Orşova.

Îmbarcaţi pe două şalupe pornim. Sîntem mulţi : ingineri, specialişti, căpitanul portului, un foto-reporter, un ziarist etc. Scopul acestei călătorii comune ?... E de fapt o călătorie de studii. Se hotărăşte locul viitoarelor faruri, se hotărîşte utilarea porturilor şi locul unde se vor ridica noile clădiri portuare.

E straniu să pluteşti cu aproape 70 m. pe deasupra fostelor aşezări omeneşti ! Îmi imaginez cum păstrăvii şi cleanii au luat în deplină stăpînire noua lor împărăţie, satele fără case şi uneori case fără acoperişuri, cu pervazuri fără ferestre cu uşori fără uşi. Întîlnim din cînd în cînd, pe mal, cîte o placardă indicînd cîţi kilometri de şosea mai ai de străbătut pînă la satul cutare. Şoseaua însă e pe fundul lacului, iar satul pe un munte vecin.

Ne încrucişăm cu mici remorchere tîrînd în urma lor uriaşe plute ori bacurile încărcate cu camioane.

Munţii oglindiţi în apă, spuma de dantelă lăsată în urmă de şalupe, valurile stîrnite de ambarcaţiunile cu care ne încrucişăm, departe, ca un munte de beton, barajul—totul exercită asupra noastră o ciudată vrajă. Mai presus de toate însă, simţim o legitimă mîndrie : Bicazul este creaţia noastră. Cu inteligenţa şi mîinile noastre l-am creat. E rodul dragostei noastre faţă de ţara noastră. E rodul muncii noastre. E rodul muncii noastre libere, luminată de steaua roşie. Pe acest şantier s-au încrucişat destine omeneşti, s-au călit oamenii, s-au întrupat visele.

Asupra oamenilor din toată ţara, Bicazul exercită o legitimă atracţie.

Căpitanul portului Bicaz, Dobreanu Gheorghe, fost căpitan al portului dunărean Călăraşi, a părăsit stepa pentru munte, crapul cu solzi de aur, pentru păstrăvul de argint. Acum visează o puternică flotă a Mării V. I. Lenin. Căpitanul fluvial Cristea Nicolae, cu luni în urmă a scris un nou capitol în Istoria Dragării : fiind comandantul unei draghe, a extras balast ieftin de pe albia Bistriţei. 45.000 m³ de balast pe lună. Munca odată terminată, n-a mai putut părăsi marea de care s-a îndrăgostit. Este astăzi dispecerul noilor porturi. Cîţi puşti oare, de prin împrejurimi, nu visează să devină marinari sub comanda celor doi căpitani ?

Tot ce alcătuieşte complexul de la Bicaz exprimă inteligenţă, forţă, curaj, dragoste faţă de patrie. Aici, la tunelul de aducţiune, minerul Paşca Gavrilă, Erou al Muncii Socialiste, pătrundea în adîncurile muntelui Stejaru cu 7 m. pe zi în loc de 2 m. Aici tunelul de aducţiune a fost betonat cu 83 zile înainte de termen. Aici şi-a dezvăluit talentul Ştefan Topală, comandantul macaralei funicular care transportă benele a cîte 20 t. de beton. Fiecare din constructorii Bicazului i-au dăruit cîte o fărîmă din inima lor.

Drăguşanu Nicolae este şef de sector al plutăritului. Nimeni nu i-a pretins să rezolve problema transporturilor rutiere. Şalupele şi bacurile care făceau transbordarea între cele două capete ale şoselei întrerupte nu erau încă suficiente. Asta însemna încetinirea ritmului transporturilor. Ce era de făcut ? Drăguşanu Nicolae, repet, fără să i-o ceară nimeni, a construit din table de plute un pod de 460 m. lungime. Podul, încercat, a suportat 17 tone. Rezultatul : circulaţia dintre cele două capete ale şoselei este normală.

Locuri noi — oameni noi..

Aici ar trebui să se încheie reportajul despre Bicaz. Dar poemul Bicazului n-are sfîrşit. Cele ce mai sus sînt doar începutul.

Cezar Drăgoi

Săvineşti

Uzina din Săvineşti se defineşte mai limpede prin comparaţie cu altele, bunăoară cu Hunedoara. Cetatea de foc e clocotitoare, contrastantă, dramatică. Vitejia şi forţa muncitorească sînt parcă înscrise de-a lungul furnalelor. Uzina din Săvineşti e o fabrică fără trecut. Poate de aceea mai limpede, mai împlinită şi mai rotundă îţi se impune constatarea că ai de-a face cu o altă eră a istoriei, era libertăţii, acea a muncitorului stăpîn. Muşchii încordaţi în răzvrătirea îndîrjită s-au destins, pumnii grei, uriaşi, s-au deschis şi degetele agile au un creier al lor.

Impresia unei lumi deosebite, a unui univers oarecum feeric te întîmpină încă din goana trenului, mai ales dacă treci pe lîngă şantier după apusul soarelui. „La uite parcă-i un castel din basme" — exclamă lîngă mine o necunoscută. Te apropii de geam şi-ţi pare pe cîmpul înnegrit că un uriaş desenează cu stele turnuri şi cupole.

Desigur că a doua zi, în lumina dimineţii vraja de poveste se destramă, dar impresia că ai dinainte un palat, rămîne. Cupolele argintii, zidurile curate, sugestia de albeaţă şi totodată de măreţie e foarte clară.

Pătrunzi în secţii, ceea ce izbeşte privirea nu sînt atît aparatura şi panourile de comandă foarte moderne şi perfecţionate desigur, dar mai puţin vorbitoare pentru un necunoscător, noul îţi apare mai cu seamă în feţele oamenilor. Săvineştii e o uzină a tineretului. Vîrsta medie e de douăzeci şi patru de ani. Şi tinereţea nu e înscrisă numai în actele muncitorilor ci în întreaga atmosferă. Obrajii sînt curaţi, proaspeţi, trandafirii, ochii limpezi privesc atenţi, gravi, plini de răspundere, dar buzele se destind adesea în zîmbete afectuoase şi şăgalnice. Nici o crispare a muşchilor feţii, nici o contorsiune sau începeneală a trupului. Mişcările sînt line, firesti. Din salopetele cărămizii apar gulerasele albe imaculate ale băieţilor. Nici zgură, nici scame, în aerul dimprejur.

Am ieşit din imperiul subteran al făurarilor lui Vulcan şi am intrat în domeniul duhurilor aeriene ale lui Ariel.

Asemănarea acestor tineri muncitori cu grupe de studenţi universitari e evidentă şi nu întîmplătoare. Cei mai mulţi sînt absolvenţi de liceu şi de şcoală tehnică. Între ei şi ingineri există raporturi nu numai tovărăşeşti dar de sinceră prietenie. Îţi aminteşti de postulatul ştergerii diferenţei dintre munca manuală şi cea intelectuală şi ai senzaţia că atingi cu mîna viitorul şi că slovele din carte s-au făcut fiinţe vii.

Muncitorul Ion Drăgulescu, secretar U.T.M., care mă conduce, se opreşte mai mult în dreptul unui panou de comandă din secţia de rolan. Privirea i se încarcă de nostalgie şi pe buze îi trece un surîs sentimental. „Aici am lucrat un an şi jumătate înainte să fiu scos din producţie". Îţi place ? îl întreb. „Era splendid !" În glasul lui vibrează entuziasmul. „Firesţe — îl iscodesc — aveai mai mult timp liber atunci. După opt ore plecai". „Ba, nu, — spune Drăgulescu — muncă politică făceam şi atunci şi o făceam bucuros, nu fug de ea, dar să mă fi lăsat să lucrez şi la maşina mea". Poate că acest lucru nu pare cu totul nou, chiar şi în vremurile de exploatare erau muncitori care-şi îndrăgeau unealta de muncă şi se despărţeau cu greu de ea. Dar sentimentul acesta conştient nu numai de creator ci şi de stăpîn, identificarea firească şi sentimentală a intereselor personale cu cele ale fabricii mi se pare că arată pulsul erei noastre.

Ceva mai tîrziu, cînd stăm mai pe îndelete de vorbă, aflu că tatăl lui a fost învăţător iar acum e profesor de matematică şi a absolvit facultatea nu demult. „Deşi mai bătrîn, rosteşte el cu o invidie admirativă, mi-a luat-o înainte. E membru de partid, e şi decorat. Nu-i nimic, la anul dau şi eu examen la politehnică, în partid sînt candidat, iar în privinţa decoraţiei i-am şi spus, că în cel mult trei ani îl ajung".

Mă gîndesc la conflictele dintre generaţii în familiile mic-burgheze atît de frecvente în trecutul apropiat, la literatura care le oglindeşte... Vremea noastră le stinge tot mai mult. Poate fiindcă întinerindu-i pe vîrstnici crează posibilitatea acestei mişcătoare emulaţii tovărăşeşti cu feciorii lor, poate mai ales fiindcă lărgeşte cadrele înguste ale familiei şi insuflîndu-le membrilor ei conştiinţa de cetăţean şi de om folositor unui mare colectiv.

În secţia de relon, privirea îmi e atrasă de un bărbat înalt şi falnic ca un brad. Impresia pe care o lasă e cea a unui om care încearcă să-şi domolească puterea, să imprime mişcărilor lui vînjoase o nuanţare mai fină. E Ion Radu, fost pînă acum doi ani plutaş. A lucrat la I.F.E.T. la Roznov şi Piatra Neamţ. A început plutăritul de la vîrsta de 16 ani, adică prin 1947, pe vremea aceea n-aveau încă nici dormitoare, nici cantine şi dormea pe plută sau pe mal... Acum urmează cursurile de calificare ale uzinei şi-şi dă toată silinţa să-i ajungă din urmă pe cei mai pregătiţi decît el.

După cum am aflat, foarte silitoare la aceste cursuri e şi Lucia Codreanu, o puştancă rumenă şi îndesată care nu-şi arată nici cei 18 ani. A făcut şapte clase în satul ei de lîngă Adjud şi a dorit mult să lucreze în această uzină.

În schimb, vecina ei, mai matură — are vreo 30 de ani, e absolventă a liceului comercial şi a lucrat vreo 8 ani contabilitate. Apoi a preferat să treacă în producţie şi s-a calificat acum un an.

Mai departe mă conduce în secţii un tînăr blond şi subţirel, inginerul Momanu Valeriu. Nu văd la el nici un pic din dorinţa de a ului prin expunerea înfăptuirilor, de a-şi scoate meritele în relief, lucru pe care l-am observat în alte părţi, la unii ingineri. Încîntarea cu care îmi vorbeşte despre fabrică e sinceră şi plină de sentiment, aproape de duioşie. Aproplindu-se de oameni sau de aparataje are pe buze un zîmbet plin de dragoste. Tovarăşii răspund la afecţiunea lui cu tot atîta prietenie şi încredere. Mi s-a spus de altfel că la cursul de calificare unde e lector la polimerizare, a ajutat mulţi muncitori să se pregătească temeinic.

Mă uit la feţele din jurul meu şi-mi pare că oamenii aceştia se simt deosebit de legaţi între ei. Firesţe, veţi spune, aici nu-i nimic nou. E bine cunoscută solidaritatea muncitorească din care avem exemple eroice şi în trecut. Da, e vechea solidaritate dar căreia i s-a adăugat ceva de mare însemnătate. E impresia că aceşti oameni împărtăşesc între ei o bucurie şi o dragoste. De aceea feţele lor sînt mai luminoase decît strălucirea albă a firelor de lactamă.

Letiţia Papu

Viniciu Gafița

FIOLELE

Desen de TIA PELTZ

Eleonora State oftă și se întoarse pe partea dreaptă, să nu mai audă atît de tare sforăiturile soțului care dormea în patul de alături. Acesta fusese coșmarul ei de-o viață ; din prima noapte cînd s-au culcat alături. Altfel, preotul State s-a dovedit un soț tare bun și un gospodar stringător pentru casa lui. Nu era lacom nici după pămînt, nici după bani, nici după mîncare. Era cumpănit în toate și asta l-a ajutat să se așeze temeinic în sat, „să prindă rădăcini" cum spunea el. Cînd veniseră aici, acum douăzeci de ani, în plin război, trebuiseră să muncească din greu pînă să-și înjghebeze o gospodărie mai răsărită. Oamenii erau săraci, pămîntul n-avea cine-l munci cum trebuie, lipsuri mari peste tot. Noroc cu parastasele pentru cei morți pe front. Ei, dar au trecut toate și acum viața s-a așezat pe făgașele ei noi.

Eleonora State oftează din nou și se întorce cu fața în sus. Hotărît, nu poate dormi și pace. Poate din pricină că e prea cald în casă. Plouă de trei zile și aseară s-au gîndit să facă puțin foc în sobă, măcar că e abia începutul lui septembrie. Stă poate din pricina oblonului de la șură, uitat deschis și pe care-l izbește din cînd în cînd vîntul. I-a spus încă de dimineață lui Culiță, băiatul pe care-l cresc pe lîngă casă și le mai face și treabă în curte, să-l închidă, și se vede că a uitat. Mîine dimineață are să se ducă să-l închidă cu mîna ei.

Iar lui Culiță are să-i rupă urechile, ca să fie ascultător. Să nu se deprindă ca alții...

Și iar oftează Eleonora State : Eh ! nu mai e credință, și pace, își zice ea parcă fără nici o legătură cu tot ce gîndise pînă atunci. Dar vorbele acestea se dovedesc a fi numai capătul unui fir pe care preoteasa Eleonora State se ferea ca de foc să-l apuce. Știa că dacă pornește pe calea asta, apoi s-a dus somnul pentru întreaga noapte. De aceea s-a tot frămîntat și a căutat să îndeparteze de dînsa astfel de gînduri. La ce-i folosește să-și mai facă singură fiere și venin, că și așa îi fac destul alții. N-ar ști să spună cine anume, dar îi fac. Uite, ca acuma, își zice ea cu ciudă. Unde s-ar mai fi întîmplat, ca să-i fie cuiva copilul bolnav într-un asemenea hal, și să nu vină la preot să-l cheme să-i citească pentru tămăduire ? Și tocmai cine s-a găsit ? Ileana Sorbului. Ileana care a crescut pe lîngă casa lor, pe care a îmbrăcat-o de atîtea ori cu haine vechi de-ale ei sau de-ale părintelui ! He-he ! ciți colaci și cîtă colivă nu a mîncat Ileana la masa lor ! Adică nu chiar la masă... ci acolo, în odăița de lîngă grajd, unde dormea cînd nu se mai ducea acasă.... dar a mîncat. Și cîtă o mai fi furat din partea lăsată pentru porci... asta nimeni nu mai știe. Și acuma, cînd e și ea cineva în sat, nu mai vrea să cunoască pe cei care au ajutat-o. A trecut aseară pe la dînsa și nici n-a poftit-o în casă. I-a spus numai că-i bolnav tare Mitruț, că nu știe ce are, că arde ca focul și chiar aiurează. Era îngrijată că drumul către oraș e stricat din cauza ploilor și nu se pot aduce doctorii. Nici n-a pomenit de preot și de cele sfinte. S-a dat și ea după bărbat care-i mare comunist. Preoteasa a sfătuit-o cum a putut mai pe ocolite, să-l cheme pe preot pentru o slujbă. Chiar și noaptea, cînd nu-l vede nimeni. Dar Ileana s-a făcut că nu pricepe. Ea o ținea într-una cu doctoriile.

Deodată pe uliță se auziră pași scrîșnind pe prundișul proaspăt așternut. Pași ușori de femeie. În două-zeci de ani, de cînd stă în satul ăsta, Eleonora State a învățat să deosebească pe cei care trec pe dinaintea casei lor. Ghicește de departe pe acei care se vor opri, și pe cei care vor trece înainte. A căpătat un simț deosebit care nu o înșală niciodată. E drept că în ultimii ani i s-au cam amestecat învățămintele. Oamenii calcă altfel, unii prea apăsat, alții dimpotrivă, furișat și nehotărît. Înainte cunoștea jumătate de sat numai după mers. Acum însă... Iacă, să-l ia chiar pe Sorbu, bărbatul Ilenei. Cu vreo zece ani în urmă aproape nu-l auzea cînd trece. Abia atingea prundișul. Mergea tot pe margine, pe lîngă gard, parcă să se ferească din calea altora. Azi trece drept prin mijloc, pietrișul îi scrîșnește sub bocanci, parcă la fiecare călcătură sfrobește capul a zece șerpi.

Și acuma, uite. Pașii grăbiți se apropie. Dar mai poate ea ști ai cui sînt ? Că-s de femeie și nu de bărbat, asta recunoaște ușor. Îi simte că vin spre poarta lor. Dar ai cui sînt ? Poate că ai Ilenei. Da, da, numai ea poate fi. Da, e chiar ea. Inima îi spune că e ea. Și o mare bucurie i se revarsă în suflet. A venit. Totuși a venit. Acum o să strige ușor, sub geam : „Coană preoteasă", apoi o să ciocănească în ușă. O va lăsa să strige de cîteva ori, ca nu cumva să creadă că o așteaptă. După aceea o să iasă în ușă și o să se prefacă a n-o cunoaște. Și o va ține oleacă de vorbă, pe urmă îl va scula pe părintele... Sau mai bine, nu. Are s-o ia repede, să nu se răzgîndească. Adică, dacă a venit ea pînă aici, nu se răzgîndește așa ușor.

— Coană preoteasă ! se aude afară vocea cunoscută a Ilenei Sorbului.

Și îndată răsună ciocănitorile în ușă.

Eleonora State sare grăbită din pat. Niciodată n-a fost atît de grăbită ca acum să lase la cei de afară. Și doar în atîția ani i s-au oprit în prag fel de fel de oameni. Iată, cînd a venit într-o noapte Gheorghe Zincaru, tot așa n-a putut dormi, de cu seară. Lui Zincaru i se îmbolnăvise nevasta și adusese vreo doi doctori. Degeaba. N-o putuse pune pe picioare. Pe atunci Zincaru era primar și se certase cu preotul de la niște socoteli cu reparatul bisericii. Ar fi vrut să fie el președintele comitetului pentru mînuirea fondurilor adunate de la poporani. De aceea era supărat. Parcă mare scofală au fost și fondurile acelea. E drept că atunci și-au ridicat șură nouă, mai mare ca a lui Zincaru, dar asta nu din banii adunați.

Eleonora State zîmbește fără voie. Tot așa l-a așteptat și atunci pe Zincaru noaptea întreagă. Voia să-l vadă la ușa ei, să-l fiarbă puțin și după aceea să se împace. Știa că Zincaru căuta împăcarea căci se apropiau alegerile pentru conducerea cooperativei unde preotul era președinte.

Acum însă nu va avea nici un folos din venirea Ilenei. Numai că mîine va ști tot satul că și președintele Sfatului popular a chemat preotul să-i grijească feciorul bolnav. Și în vremurile astea, așa ceva nu-i puțin lucru. Cu ce obraz va mai ieși el pe urmă în fața oamenilor să-i învețe că dumnezeu e o scornire a preoților și credința o minciună cu care cei bogați au ținut totdeauna în frîu pe cei săraci ? Îmbrăcîndu-se cu halatul călduros, de molton cusut cu vată și lînă, anume pentru luat în grabă pe umeri în nopțile reci, Eleonora State chibzuia dacă să-l scoale pe soțul ei de pe acum, sau să vadă mai întîi ce zice Ileana Sorbului. Nu se putu hotărî pînă isprăvi de tras pe mîneci haina largă și nici pînă legă strîns cordonul în jurul mijlocului. De aceea, înainte de a porni spre ușă, zise încet, mai mult pentru ea însăși.

— Părinte, ar trebui să te scoli. Cred că te cheamă cineva cu o nevoie.

Știa că preotul doarme greu, că trebuie să tragă de dînsul uneori mult și bine pînă să priceapă ce-i spune. În douăzeci de ani de cînd erau împreună nu se putuse obișnui că ea nu-l trezea noaptea decît pentru asemenea lucruri. De aceea și acuma șoptise vorbele știind bine că el nu va auzi. Dar, spre mirarea ei, preotul State se ridică îndată în capul oaselor.

— Ce ? Cine ? Unde să mă duc ? întrebă el cam buimac dar destul de treaz pentru un om cu somnul greu ca al lui.

„Nu trebuia să-i spun de aseară despre Ileana, își zise Eleonora State. I-am stricat și lui somnul".

— Nu știu, să văd, mormăi ea oarecum ciudoasă și trase zăvoarele.

Afară era destul de lumină, căci obținuse de la sfatul popular să se pună un bec chiar pe stîlpul din fața casei lor. Fusese greu, trebuise să se zbată mult pe la sfat, ba pe acasă pe la președintele sfatului, ba pe la inginerul cu electrificarea satului. Izbutise numai pentru că pe atunci ulița nu era încă pietruită și s-a luat hotărîrea să se pună cîte un bec la fiecare stîlp. Dar oamenii nu au știut prea bine toate aceste socoteli. I-au mulțumit ei că aveau lumină pe drum și nu mai alunecau în bălți și noroaie.

— Sărut mîna !

Glasul Ilenei, puțin cam răgușit și parcă oarecum speriat, o făcu totuși să tresară.

— Bună seara, Ileană. Ce-i ? întrebă zgribulindu-se din pricina umezelii reci care o cuprinse.

— Cu necazul, coană preoteasă, zise Ileana potolindu-și cu greu vocea. Ai văzut și mata, aseară... Mitruț...

— Păi... ziceai de niște doctorii, că-i dai... nu se putu opri Eleonora State să nu-i aminteacă.

— Da, dar degeaba. Nu știu ce are, aiurează tot mai tare. A fost și sanitarul, dar nu a avut ce să-i facă.

— Să-l scol pe părintele ? Și Eleonora State era gata să se repeadă în casă, plină de avînt, ca pe vremea tinereții. Dar iar nu se putu abține să nu verse puțin din năduful pe care îl aduna de ani de zile. Că numai la nenorocire vă mai aduceți aminte de dumnezeu și de slujitorii lui. Noaptea, să nu vadă nimeni... ca hoții.

Ileana nu înțelese pe de-a-ntregul toată mormăiala Eleonorei State dar ceva tot pricepu. Că cealaltă e supărată și că trebuie să-l scoale pe preot.

— Păi, eu credeam că nu-i nevoie să-l mai scoli pe părintele. Ziceam să mîie dai dumneata, și mîine dimineață ți le dădeam înapoi. Că părintele, știu eu, doarme mai greu.

Preoteasa Eleonora State rămase cu răsuflarea tăiată și i se păru că n-a auzit bine.

— Ce ? Ce vorbești tu acolo ? întrebă ea zgribulindu-se mai tare în haina ei de molton cu lînă și vată. Ce să-ți dau ?

— Păi... niște injecții din care a scris sanitarul aici... parcă streptomicină... că zicea sanitarul că mata ai... că ți-a rămas de cînd a avut părintele buboaiele celea...

— Ce buboaie, Ileană, hai ? se miră preoteasa nevenindu-i încă să creadă.

— Păi... sanitarul zicea... că în vară cînd a avut părintele niște buboaie din cele rele, i-a făcut injecții cu streptomicină.

— Da, ei și ?

Și zice că v-au rămas două fiole. A scris și pe hîrtia asta. Că dacă nu-i acasă Dumitru și la oraș nu ne putem duce, acum, noaptea, că a rupt Moldova podul, trebuie să așteptăm pînă mîine dimineață și se prăpădește Mitruț. Că are de aceea... difterică, se înăbușă și moare cu zile...

În vorbele Ilenei izvorau lacrimi pe care Eleonora State le simțea bine. Da, se întîmplase așa cum prevăzuse ea de astară. Știa că fierbințeala mare a bătrînului și moleșala, horcăielile, nu pot fi decît de la o anghină difterică. În douăzeci de ani învățase să cunoască bolile cele mai grele, mai ales la copii. Și mai știa că dacă trece noaptea asta, Mitruț scapă. Grea dar scapă așa cum au scăpat cîteva și alți copii. Dar le cele două fiole de streptomicină rămase din vară nu se gîndise de loc.

— Păi... eu știu dacă le mai am... zise ea ca să cîștige timp.

Nu știa ce să facă. Să i le dea sau să nu i le dea ?

— Te rog, coană preoteasă, izbucni aproape în plîns Ileana Sorbului. Sanitarul spune că dacă-mi mai dai mata cele două fiole, cu una pe care s-a mai avut-o el, scapă. Și mîine, dis-de-dimineață, mă reped eu la oraș și ți le cumpăr.

— Să văd... să văd... mormăi preoteasa retrăgîndu-se în casă.

— Și lasă... că pentru binele acesta, o să știm să ne plătim cum se cuvine și eu și Dumitru... mai zise Ileana, dar Eleonora State apucase să închidă ușa.

— Ei ? întrebă preotul care rămăsese în capul oaselor. Să mă îmbrac ?

— Ce să te îmbraci ! se oțiri pe șoptite preoteasa, cu teamă parcă să nu fie auzită de femeia din prag. Crezi că la ăștia le trebuie slujbă ?

— Dar ce vrea ?

— Pe dracu-l vrea. Injecții vrea. Asta vrea !

— Ce injecții ? se nedumeri și mai mult preotul.

— Injecțiile acelea care au rămas astă-vară. Parcă eu mai știu unde-s.

Preotul tăcu. Eleonora State tăcu și ea, încremenită lîngă patul din care sărise cu atîta grabă adineaori. De afară se auzeau răbufnirile tot mai dese ale ploii. Oblonul de la șură se zbătea scîrțiind în balamale.

— Ei, ce faci ?

Eleonora State ridică din umeri.

— Dar de unde știe ea că ai injecții ?

— I-a spus Tomescu. El a trimis-o.

— Hm !

Iar tăcură. Și după o vreme, tot preotul :

— Atunci, eu mă culc.

Preoteasa nu zise nimic, dar se mișcă grăbită prin odaie. Aprinse un bec mic de deasupra mesei și începu să răscolească în mărunțișurile strînse de-a valma în două vaze mari de sticlă. Nu trebui să caute mult, că îndată dădu peste cele două fiole impachetate bine în niște hîrtie subțire, colorată în albastru. Chiar ea le împachetase, în vară, după ce preotului îi trecuseră buboaiele. Să fie acolo, la o nevoie, și-a zis, și n-a vrut să le dea sanitarului care ceruse să i le vîndă lui. Acum le luă tăcută în mînă și-și trase pumnul bine strîns în mîneca largă a halatului. Ieși repede, închizînd ușa încet, ca și cum s-ar fi temut să nu trezească pe cineva. Își împletă brațele cruciș pe piept și se zgribuli iar în haina groasă.

Așteptă. Ileana Sorbului aștepta și ea.

— Și... zici că alt leac nu mai e decît injecțiile celea ? întrebă Eleonora State cu un glas plîngăreț, ca să ascundă năduful care i se zbătea în suflet.

— Așa zice tovarășul Tomescu, răspunse repede Ileana. Că înainte mureau copii cu zile din cauza anghinei. Dar acuma e ușor că este streptomicină și auromicină. Dar s-a nimerit ca vremea asta afurisită că s-a rupt podul și nu au putut aduce doctorii la dispensar. De dimineață mă reped la oraș anume pentru asta. Eu mă duc tot într-o fugă și vi le aduc. Sau vă dau bani acuma, cît ziceți, și vă omenesc pentru binele ce mi-l faceți.

Eleonora State stringea în pumnul închis, ascuns în mîneca halatului, cele două fiole învelite în hîrtie albastră subțire. Dintr-odată ele căpătaseră o valoare de neînchipuit. Puteau să dea viața sau moartea unui om. În aceste două sticluțe mici, slabe să le sfărîmi cu o singură apăsare a degetelor, stătea fericirea acestei femei. A acestei femei, a bărbatului ei care acum învață la oraș și mîine va veni să le vorbească cine știe ce oamenilor, a băieților ei care stau în jurul frățiorului lor bolnav și-și așteaptă cu nerăbdare mama. Ea le va da aceste sticluțe cu puterea lor nemărginită, le va da liniștea, fericirea. Dar pentru liniștea, pentru fericirea ei, ce vor însemna ele ? Le-a avut, le-a avut în mînă și le-a dat. Va primi poate altele, pe care poate le va înveli tot în hîrtie albastră, dar nu vor mai prețui cît acestea pe care le ține acum în mînă, pentru că nu vor mai trebui nimănui grabnic, în noaptea asta, în ceasul ăsta. Vor fi două fiole oarecare, cum erau și acestea pînă mai adineauri.

— Ce-ar fi să vină părintele să facă o slujbă pînă caut eu injecțiile celea, vorbi Eleonora State smulgînd cu greu cuvintele. Îi era silă să le rostească, îi era silă de ea însuși, dar simțea lămurit că așa trebuie să facă. Dacă nu cumva le-o fi părăduit băieții astă-vară, continuă ea, că-l auzeam pe Miluță că are nevoie de streptomicină într-un rînd, cînd se întepase în niște sîrmă ruginită și se temea să nu se infecteze. Că el e tare rău la carne, seamănă cu tată-su, îndată coace orice zgîrietură cît de mică. Așa-i și părintele, că astă-vară, cînd cu buboaiele tot dintr-o nimica i s-a luat. Din niște ouă roșii la ispas, care se vede că erau vechi ținute de la paști și s-a intoxicat și pe urmă a colectat în buboaiele acelea de nu mai putea să scape.

Eleonora State vorbea, vorbea, și se mira singură de dînsa : ce-a găsit-o să se întindă la povești cu Ileana Sorbului, în miez de noapte, acolo în fața ușii ? Strîngea tot mai tare în mînă cele două fiole, se temea să nu le spargă, să se taie la degete. Dar vorbind uita totuși de ele, i se părea că minciuna pe care o spusese se acoperea, se împrăștia între atîtea cuvinte, se spulbera în vorbăria multă care-i țîșnea dintre buze.

— Așa și cu Miluță, într-un rînd, s-a zgîriat la mînă, o zgîrietură de nici să n-o bagi în seamă. La altul n-ar fi fost nimic. Dar la el îndată s-a umflat și a început să se rozească în jur, peste noapte i se făcuse mîna ia așa, cît o piine, că m-am și speriat. Zic să se ducă la doctor. Atunci el zice : ce să mă mai duc la doctor, că doar știu ce am. Să pun niște streptomicină. Zic : du-te și pune, vezi că e în casă, acolo, pe masă...

Ileana stătuse mută în tot acest timp, chibzuind ceva ori poate fără să poată gîndi la un lucru anume. Începea un singur lucru din tot ce auzea, și asta îi era de ajuns. Că nu va căpăta doctoriile de care avea atîta nevoie.

— Eu zic să-l trimit pe părintele pînă la voi, să-i citească și el, spuse deodată Eleonora State de-a dreptul cele ce avea pe suflet. Voi nu credeți, dar ce poate să-i strice ? Vine noaptea, nu-l vede nimeni, nu știe nici bărbatul, că nu-i acasă...

— Vasăzică, nu aveți injecțiile acelea ? întrebă Ileana Sorbului parcă fără să audă ultimele vorbe ale celeilalte.

— Eu știu... or fi pe undeva... dar nu le găsesc, le-or fi pus băieții... dacă nu le-or fi stricat ei... Dar eu zic să mă asculți... că rău n-o să-ți pară rău... Că azi...

— Apoi iertați-mă că v-am sculat din somn ! grăi hotărît Ileana Sorbului și se întoarse, pornind cu pas hotărît spre portiță.

Eleonora State vru s-o strige, să-i întindă cele două fiole, dar ceva ce nici ea singură nu știuse că zace în fundul sufletului ei, o opri, îi strînse glasul și-i înțepeni brațele.

Urmări cu privirile umbra dreaptă, hotărîtă a celei ce se depărta în foșnet tot mai ușor de prundiș ud. Stătu mult în prag, simțind cum o pătrunde frigul prin haina ei groasă de molton, cu vată și lînă, de parcă ar fi fost goală în bătaia ploii. Ar fi intrat dar se temea de întrebarea soțului ei, a peotului State care nici el nu prea dormise de aseară de cînd ea îi spusese că s-ar putea să fie chemat peste noapte de Ileana Sorbului. În urma femeii plecate rămăsese parcă un gol, pe care nu știa cu ce să-l umple.

Intră totuși, închizînd ușa cu piciorul și împingînd zăvoarele cu cotul. Ținea mîinile strînse încrucișate pe piept, ca și cum ar fi fost lipite acolo. Se mișcă pînă la pat, apoi pînă la masă și stinse lumina, ținînd încă strîns în pumnul închis cele două fiole. Se așeză pe pat fără să ridice picioarele și să se învelească cu plapuma roșie îmbrăcată în cearșaful alb, bine călcat. Dar preotul nu o întrebă nimic. Sforăia ușor, și Eleonora State nu putu să-și dea seama dacă doarme sau se preface. Stătu așa o vreme, apoi o mîînie surdă începu să i se zbată în piept și în tîmple. „Eu mă amărăsc, eu mă frămînt, nu dorm nopțile, mă pun rău cu oamenii, pentru ce ? Pentru mine ? Pentru tine, pentru..." Dar nu mai găsi pentru cine altul, în afară de soțul ei, se mai zbătea ea atîta. Și totuși mînia îi clocotea tot mai aprigă în suflet.

Se culcă totuși, aruncînd haina cea groasă la întîmplare, pe un scaun pe care-l știa mai la o parte. Ținea încă în palma strînsă fiolele. Nu se putea hotărî să le pună undeva. Vru să le bage sub pernă, așa cum punea altădată legătura cu bani, cînd se adunau mai mulți. Dar se puteau sparge și-i pătau cerșaful. Muncise o după amiază întreagă ca să-l calce. Pe noptieră i se păreau căs prea la vedere, deși cele cîteva raze ale becului de afară, strecurate printre perdele abia împrăștiau bezna din dreptul ferestrei. Se aplecă și le așeză binișor jos, pe podea, mai mult sub pat, și trase marginea covorului peste ele. „Poate se întoarce totuși", își zise oftînd. Pe urmă, mai liniștită, se cuibări în pat, ascultînd ploaia de afară, scîrțîitul oblonului de la șură uitat deschis, sforăitul ușurel al preotului. Poate adormi, poate stătu numai așa, ca într-o amorțeală, mai multe ceasuri. Nu se gîndea la nimic, nu putea lega două imagini. Cînd bagă de seamă, printre perdele se strecura lumina tulbure a zilei. Nu se mai auzea nici scurgerea ploii, nici scîrțîitul oblonului uitat deschis. Nici preotul nu mai sforăia în patul de alături. Răsuflarea lui rară și liniștită creștea încă liniștea acelui început de zi.

Deodată, de undeva din cer, din nori sau poate din lucruri se înfiripă un bîzîit greu, întîi depărtat apoi tot mai aproape, mai aproape, cuprinzînd parcă întreg văzduhul, răzbind prin pereți și prin acoperiș. Eleonora State se ridică mirată din pat. Se trezi și preotul State, ascultînd cu încordare.

— Un avion ? întrebă el nedumerit.

— Parcă. Dar prea răsună tare.

— Parcă ne caută anume. Dă drumul la radio.

Preoteasa Eleonora răsuci butonul aparatului de radio. Preotul State începu să se îmbrace în grabă, cu un fel de înfrigurare. Bîzîitul acela mai stăruia deasupra satului, se rotea pe deasupra satului, se rotea pe deasupra caselor, se îndepărta și se apropia.

La radio începu să răsune o melodie săltăreață. Apoi o voce plăcută de femeie anunță ora : cinci și treizeci de minute. Începea lecția de gimnastică de dimineață. Însemna că nimic rău nu se întîmplase. „Bine că nu s-a întîmplat nimic !" oftă preotul State ușurat, simțind în același timp o mare amărăciune în străfundurile cele mai ascunse ale sufletului. „Nu s-a întîmplat nimic !" oftă el și ieși în grabă afară. Preoteasa îl ajunse din urmă. Apucară să mai vadă un fel de avion ciudat, cu o coadă ca de țînțar și cu burta mult umflată cum se ridica chiar de deasupra caselor și se pierde în norii cafenii, lăsați jos peste sat.

— Ue helicopter !

— ...Helicopter !

Pe uliță se auziră pași grăbiți. Cineva venea aproape în fugă. Cînd se apropie, cunoscură pe sanitarul Tomescu. Preotul State ieși în poartă și vorbi ceva cu el. Cîteva cuvinte aruncate în grabă căci celălalt se grăbea grozav.

— Ce-i ? întrebă nerăbdătoare preoteasa Eleonora State cînd soțul ei se apropie de prag.

— Un helicopter, nu ți-am spus ? zise preotul în vreme ce-și scutura bocancii pe ștergătoarea de papură. Ciță a adus medicamente pentru feciorul Ilenei Sorbului. Au telefonat aseară noapte la oraș... și pentru că e stricat podul, au trimis cu avionul... cu asta, cu helicopterul...

— Da... cu helicopterul, repetă și preoteasa Eleonora State.

Și tăcută intră în casă, se duse la pat, se aplecă și luă de sub marginea covorului cele două fiole învelite în hîrtie albastră. Le mai strînse o dată în pumn, căutînd în ele căldura de astă noapte, dar nu simți decît răceala sticlei răzbătînd prin hîrtia albastră subțire. Căută cu ochii un loc unde să le așeze, apoi se îndreptă grăbită către găleata veche în care aruncau de obicei gunoiul înainte de a-l duce la movila din spatele grajdului. Le dădu drumul să cadă și sunetul sec al sticlei lovite de tablă o făcu să tresară. Mai puse deasupra niște hîrtii, șterse plita, masa din bucătărie și aruncă totul în găleată. Apoi ieși în ușă și-l strigă grabnic pe Culiță să ia găleata s-o golească la movila din spatele grajdului. Undeva departe răsuna moale bîzîitul de țînțar uriaș al helicopterului.

Dimitrie Stelaru

VALEA USCATĂ

I.

Vînturile treceau uscate, vînturile
Din sus, de pe mare — numai vînturi
Și cuptoare fierbinți, cuptoarele soarelui.
Norii nu-și despleteau șerpii
Nici stropii diamantelor roditoare.

Femeile strigau noaptea la demoni,
Adunau în ochi păianjenii stelelor
Și cu mîinile crăpate însemnau pragul de lut,
Fruntea bărbatului, a copilului
Apoi adormeau visînd ploi binecuvîntate.

În Valea Uscată venise întîiul bătrîn
După libertate și pîine
Cu o căruță nesigură și treizeci de inimi —
Fii și nepoți plecaseră din zăvoaiele Dunării
Unde biciul era stăpîn

Plecaseră spre viile fără struguri ale Văii Uscate.

II.

Trec vînturile cu șolduri greoaie
Simfonice, vînturile rămîn în perdelele arborilor.
Praful își rătăcește drumul
Și norii zvîcnesc lunete.
O să mă întorc la tine grîule copt,
Să mă odihnesc între spicele tale
Ca sub înalte arcade pămîntene.

O să mă întorc la bunicii albi,
La mamele care adunau păianjenii stelelor
Și cu mîinile crăpate făceau descîntece —
O să mă întorc și-o să le arăt
Casele de piatră, livezile,
Pînza de aur a grîului
Și cărțile din rafturi
Și-o să le spun :
— Aici creșteau spini și laptele cucului,
Plugul de lemn sta întipt în tina îndărătnică
Nu erau decît vînturile uscate ale Dobrogei
Și ochii voștri desnădăjduiți
Și corbii albaștri-vineți.
Îi spuneți satului unde v-ați așezat
Valea Uscată — și-așa a fost !
Dar în locul asinilor aveți mașini,
În locul boilor aveți tractoare,
Toată valea e o grădină a luminii —
Fiii și nepoții clădesc ziduri înalte,
Străzi noi, vesele sub salbele electrice —

Voi bunici albi, mame și tineri
Dați satului vostru numele : Valea Bogată.

A III-a CONSFĂTUIRE PE ŢARĂ A SCRIITORILOR TINERI

Concluziile expuse de tovarăşul MIHAI BENIUC, prim-secretar al Uniunii Scriitorilor din R. P. R.

(urmare din pag. 7)

te a prelucrat-o cu mijloacele artei; o antenă care prinde niște lungimi de undă pentru care încă nu există aparate fizice : lungimile de undă ale sufletului omenesc. Şi în afară de scriitor pînă acum nici un fel de oameni nu au reuşit să prindă mai bine aceste lungimi de undă.

Această sensibilitate la problemele realităţii, atît de complexe, la problemele vieţii omeneşti, priceperea de redare a lor, se cîştigă cu timpul.

Ce ni se cere nouă — şi tineri şi bătrîni — să facem din acest punct de vedere, ca scriitori ce trăim într-o ţară socialistă? Ni se cere ca lucrările noastre să fie pătrunse de spirit de partid.

Cuvîntul partinitate este unul din cele mai frecvente care se folosesc în limbajul nostru. Partinitatea în majoritatea operelor literare care se scriu în ţara noastră a devenit un lucru firesc ; spiritul de partid a devenit o dimensiune a sufletului scriitorului din ţara noastră. Ceea ce înţelegem noi prin partinitate, este abordarea oricărei probleme care ni se ridică. — şi problemele sînt, din acest punct de vedere, nelimitate nici de timp, nici de spaţiu (poate să fie vorba de trecut, poate să fie vorba de prezent, de ceva ce se petrece în Romînia sau în Australia), de pe poziţiile de luptă ale partidului. Este vorba ca de la un capăt la altul al unei cărţi, al unei poezii, al unei piese de teatru, să se simtă că ea a fost scrisă de un scriitor educat într-o ţară socialistă de către un partid al oamenilor muncii, în ideologia comunistă.

Noi sîntem obligaţi, prin educaţia noastră, prin ceea ce a investit partidul şi clasa muncitoare în noi, prin tot ceea ce se realizează în ţara noastră, să creăm opere pătrunse de spirit de partid. Pentru aceasta este nevoie ca, în primul rînd, să avem o pregătire ideologică corespunzătoare. Ideologia comuniştilor s-a dovedit fecundă pentru scriitorii noştri. Există însă cazuri cînd, unul sau altul, mai şchioapătă în acest sens.

Arta trebuie să pornească din realitatea omenească, din viaţa omenească şi experienţa scriitorilor mai vechi, arată că poţi ajunge în impas cînd izvorul inspiraţiei tale şi faptele la care te referi nu sînt fapte ale realităţii omeneşti. Niciodată, nici un fel de ficţiune neîntemeiată pe fapte nu poate suplini realitatea. Rişti întotdeauna să faci greşeli, măcar de logică dacă nu altfel de greşeli, atunci cînd recurgi la ficţiuni subordonate unor idei preconcepute despre realitate.

Constantin Chiriţă vorbea aci despre legăturile dintre ideologie şi practica vieţii. Fără această strînsă împletire dintre ideologie şi practica vieţii, nu este posibilă realizarea artistică.

Pe această poartă a poeziei care este realitatea nouă pe care o construiesc oamenii din ţara noastră trebuie să pătrundă nu numai poeţii, ci toţi scriitorii, dacă vor să realizeze opere valabile şi durabile.

La scriitorii tineri există cîteodată primejdia de rupere de realitate, în sensul că după ce au stat cîtva timp într-un loc şi au adunat o cantitate de experienţă, consideră că aceasta le ajunge ca merinde de drum pentru tot restul zilelor. Sacii aceştia însă, de merinde, „cu experienţă de viaţă", nu durează multă vreme. Şi mai au un defect ; experienţa făcută, de pildă, acum cinci ani nu mai are valoare deosebită, deoarece lucrurile se schimbă aşa de mult în viaţa noastră socială, încît eşti obligat să reîmprospătezi în permanenţă ceea ce ai învăţat sau ai experimentat în viaţă.

S-a vorbit aici de primejdia profesionalizării. În realitate profesionalizarea timpurie începe atunci cînd se întîmplă ruperea între scriitor şi teren. Aceasta este cauza pentru care la un moment dat începe să se simtă o sărăcire în conţinutul operelor literare. Numai în realitate se găsesc elemente pentru personaje pozitive sau negative, şi se găsesc desigur şi eroii. În momentul de faţă, într-adevăr, nu există o criză de eroi pozitivi în viaţa noastră. In literatură însă mai persistă lipsa lor.

Un scriitor îşi ia, desigur, din viaţă, prototipurile de la care pleacă pentru a da viaţă eroilor săi, fără ca aceasta să devină numaidecît obligator.

Tinerii scriitori nu e bine să pornească la drum cu ideea că opera literară nu este altceva decît un decupaj de forme vii din realitate, că literatura este — ca să zic aşa — o cameră cu pereţii împodobiţi cu chipuri tăiate din publicaţiile ilustrate. Noi nu sîntem pentru o literatură de abţibilduri.

Noi trebuie să creăm personaje printr-o adîncire a problemelor vieţii, în aşa fel încît aceste personaje să devină „valorimetri" pentru comportarea omenească. Cineva povestea că un cunoscut al său, muncitor la Simeria, citeşte aproape tot ce apare, în dorinţa de a găsi o carte despre un om bun. Nu uitaţi acest lucru. Nimic nu interesează pe oamenii de astăzi mai mult decît să găsească în operele noastre tipuri vrednice de urmat sau de combătut. Dar mai ales eroi pozitivi vrea omul de azi, aşa cum întîlneşte printre semenii săi.

Aceasta nu numai pentru a califica sau categorisi pe ceilalţi, ci pentru a-şi controla el însuşi visul despre sine, despre ceea ce vrea să facă în viaţă. Ca să ajungă la întruchiparea acestui fel de eroi scriitorul tînăr trebuie să evite profesionalizarea timpurie, care rezultă din ruperea de viaţă.

O primejdie similară cu profesionalizarea timpurie îi paşte şi pe unii critici literari, anume o timpurie „academicizare" atunci cînd încep la vîrsta de 24 sau 28 de ani să vorbească în sentinţe ca nişte academicieni şi dau norme de conduită pentru întreaga literatură.

Pentru a scăpa de această timpurie academicizare, criticii trebuie să menţină un contact strîns cu realitatea, cu viaţa noastră obştească şi mai ales trebuie să urmărească necontenit pe viu, în desfăşurarea lui zilnică, fenomenul literar.

S-a vorbit aci despre „documentare". Cuvîntul „documentare" a devenit prea îngust, cînd ea se reduce la un contact cu realitatea, limitat în timp. Noi trebuie să găsim forme de documentare în care scriitorul să stea într-un contact îndelungat cu viaţa.

Ion Baieşu spunea că idealul ar fi ca scriitorii să fie legaţi de cite o mare întreprindere socialistă. În schimb Tita Chiper spunea — după ce a stat cinci ani la Bicaz — că nu e bine să stai prea mult în acelaşi loc de muncă, fiindcă rişti să-ţi îngustezi vederile, venind în contact mereu cu aceleaşi locuri şi cu aceiaşi oameni.

Trebuie găsită o cale mijlocie. E vorba să-ţi găseşti un loc al tău pe care cu preferinţă să-l cercetezi pentru a putea cunoaşte oamenii. Dacă lucrurile de altă natură pot fi cunoscute mai uşor, pe oameni îi cunoşti mult mai greu. De aceea trebuie să te întîlneşti mai des cu aceiaşi şi aceiaşi oameni. Dar fiecăruia-i este dată posibilitatea în ţara noastră să-şi împrospăteze experienţa cu imaginile realităţii socialiste în continuă transformare şi progres.

Pentru ca să-i putem face pe eroii pozitivi mai înţeleşi, mai iubiţi, trebuie să-i arătăm în lupta pe care o dau. Dar pentru aceasta scriitorul însuşi trebuie să participe la luptă. Documentarea, oricît ar fi ea de amplă, oricît ar fi ea de lungă durată, pentru cunoaştere, nu este suficientă atîta vreme cît scriitorii nu iau asupra lor sarcina concretă de participare la munca obştească.

Epoca noastră este de o frumuseţe cum nu a mai cunoscut istoria, iar creatorii acestei frumuseţi sînt oamenii muncii.

Caracterul fundamental al vieţii noastre îl dau succesele oamenilor muncii în construirea socialismului, îndrumaţi de partid".

După ce s-a referit la multiplele posibilităţi de cunoaştere a vieţii de către artişti, vorbitorul a spus :

„În ceea ce priveşte scopurile noastre în viaţă, să nu pornim la drum cu gîndul că nu reuşim, ci cu gîndul că trebuie să reuşim şi că trebuie să facem totul ca să reuşim. Drumul nostru, care numai uşor nu este, este totodată un drum al succeselor scontate, pentru care noi facem eforturi oricît ar fi de mari, şi nu ne dăm bătuţi în ruptul capului.

Noi nu mergem pe şosele asfaltate. Mai mult : noi nu mergem totdeauna pe şosele, cîteodată începem să facem şosele acolo unde niciodată nu a fost drum şi le asfaltăm după aceea.

Pe acest drum al construcţiei unei vieţi noi în ţara noastră, noi mergem umăr la umăr, pătrunşi de convingeri, de acelaşi entuziasm scriitori romîni şi ai minorităţilor naţionale.

Trebuie să cimentăm cît mai mult legătura dintre noi, peste deosebirile de limbă, deoarece sîntem uniţi prin idealuri, prin ideile cele mai înaintate ale timpului nostru".

În continuare, vorbitorul s-a oprit asupra problemelor exigenţei artistice :

„Problema nivelului artistic al operelor noastre trebuie să fie preocuparea de fiecare zi a fiecăruia dintre noi.

Aici s-a vorbit de măiestrie. Pentru creaţia literară este nevoie de o adîncire specială a problemelor realităţii, de mijloace de exprimare speciale.

Noi avem obligaţia de a cunoaşte realitatea ca scriitori. Cînd mergi în mijlocul oamenilor cu orice treabă, trebuie să fii foarte interesat de a vedea ce probleme se ridică la faţa locului, dar în acelaşi timp să nu uiţi a fi atent la trăsăturile oamenilor, la schimbările din viaţa lor, la vorba şi la portul lor, la conflictele pe care le simţi sau afli că există între ei, la tot ceea ce ar putea odată să-ţi servească pentru construcţiile tale literare.

Cele mai bune expresii pe care le are un scriitor în opera sa, nu sînt de obicei invenţiile sale. El le-a auzit de la alţii. Norocul nostru este că poporul nu ne învinuieşte de plagiat şi nici nu ne cere să împărţim drepturile de autor cu el. În schimb ne pune la dispoziţie o limbă extraordinar de colorată, de plastică şi de frumoasă, ne pune în faţa unor conflicte ale vieţii, ne arată eroi pozitivi, personaje negative, ne oferă să asistăm la tot ceea ce se construieşte azi în ţară. Noi nu avem decît datoria de a studia toate acestea.

Accentuez în mod deosebit asupra problemei limbii. Ar merita discuţii ample despre limba ca noţiune scriitoricească, căci ea este altceva decît „limba literară" propriu-zisă. Ea presupune şi stil personal şi capacitate de a înfăţişa viaţa imagistic prin construcţii verbale, care să te facă să auzi, să vezi lucrurile şi oamenii, manifestîndu-se în acţiunile şi procesele lor sufleteşti.

Limba, spre deosebire de alte mijloace de construcţie, are posibilităţi cu totul nelimitate. Cărămizile sînt paralelipipedice şi le poţi aranja numai în anumite feluri. Pentru cuvinte există incomparabil mai multe posibilităţi, cîteodată cu totul surprinzătoare.

Secretul limbii nu constă în a amesteca cuvintele şi a le combina în fel şi chip, ci de-a găsi îmbrăcămintea cea mai adecvată pentru faptele noi observate, expresiile cele mai sugestive, mai pline de farmec, fără a forţa natura vorbirii. Numai în sensul acesta limba scriitorului poate să aducă un plus de cunoaştere.

Ceea ce ne-a spus azi aici maestrul Arghezi, este foarte important pentru noi şi anume, că trebuie să tindem în exprimare spre simplicitate. Unul din defectele începătorilor este că prin cuvinte încearcă să devină complicaţi. E desigur şi o trăsătură a oamenilor tineri în general aceasta. Simplitate şi claritate în exprimare, iată idealul unui scriitor ce caută cuvîntul care exprimă adevărul".

Vorbitorul s-a referit apoi la relaţiile de colaborare dintre scriitori şi edituri şi publicaţii literare, după care a spus în continuare :

„Partidul este cel care ne îndrumă şi ne orientează. Partidul urmăreşte cu dragoste şi cu exigenţă literatura pe care noi o realizăm. În ceea ce priveşte însăşi munca de creaţie literară, aceasta ne aparţine nouă, scriitorilor, trebuie s-o îmbunătăţim prin forţele noastre şi s-o transmitem maselor prin colaborare strînsă cu redacţiile publicaţiilor literare şi cu editurile noastre.

Colaborarea aceasta nu merge în sensul de a face coautor din redactor, ci în sensul de a îmbunătăţi opera pentru a putea fi publicată. Ceea ce partidul ne-a dat nouă în această privinţă este un bun de nepreţuit : răspunderea faţă de creaţia noastră.

Aici, Titus Popovici a vorbit despre această răspundere. Într-adevăr, este lucrul cel mai mare şi cel mai frumos pe care-l avem şi pe care trebuie să-l ştim preţui, căci în realitate este vorba de răspunderea ce o avem faţă de cei cărora se adresează creaţia noastră.

Uniunea Scriitorilor, în această privinţă, fără îndoială că trebuie să dovedească un spirit mai activ, o participare mai vie, secţiile ei trebuie să lucreze mai intens, urmărind cu interes şi mare atenţie munca scriitorilor, raporturile lor cu redacţiile şi cu editurile. Aceasta mai cu seamă în ceea ce-i priveşte pe tinerii scriitori.

Acum cîteva cuvinte despre criticii noştri literari. Aici au luat cuvîntul cîţiva critici. Mi-a făcut plăcere să-i aud, căci au spus într-adevăr lucruri foarte interesante, bine gîndite, şi tovarăşul Eugen Simion, şi S. Damian şi Al. Oprea. Ceea ce m-a supărat este că şi ei se plasează ades pe poziţia afirmaţiilor nedemonstrate, din delicateţă faţă de colegii care merită să fie criticaţi.

Consfătuirea noastră, între altele, trebuie să aducă şi un vînt proaspăt, care să risipească deplin această atmosferă de menajamente şi de tămîieri adesea. Ea ne împiedică să vedem copacii, nu de pădure, ci de ceaţă.

Noi avem obligaţia de a spune cu curaj, pe faţă, ceea ce gîndim despre o operă literară. Nu este bine ca scriitorii să fie în primul rînd aceia care să facă această treabă. S-o facă şi scriitorii, dar ea este în primul rînd treaba criticilor. Critica nenominală nu serveşte absolut nimănui. Noi avem nevoie de atitudine deschisă, de combativitate tinerească în ceea ce priveşte critica noastră tînără, cu atît mai mult cu cît criticii aproape toţi sînt tineri şi se ocupă mai ales de literatura de actualitate".

După ce a relevat necesitatea unei preocupări mai atente faţă de scriitorii tineri din regiuni, tov. M. Beniuc a adăugat :

„Nu s-au bucurat de atenţie suficientă nici cercurile literare. Iar a neglija cercurile literare înseamnă a neglija izvorul de unde porneşte literatura noastră, de unde pornesc viitoarele forţe ale scrisului nostru. Comisia care se ocupă de cercurile şi cenaclurile literare trebuie într-adevăr reorganizată şi întărită, deşi a făcut anumite eforturi apreciabile şi pînă acum.

Cercurile şi cenaclurile literare merită mult mai multă atenţie, scriitorii începători trebuie trataţi cu mult mai multă grijă. Trebuie să ducem o muncă susţinută de descoperire a lor şi aci revistele noastre toate, revistele literare, să facă eforturi mult mai mari pentru a promova fenomenele noi care se ivesc în literatura noastră prin operele acestor scriitori încă neconsacraţi.

Tovarăşi,

Consfătuirea noastră a avut loc nu la mult timp după Consfatuirea de la Moscova a reprezentanţilor partidelor comuniste şi muncitoreşti. Trebuie să ne gîndim la ceea ce înseamnă în momentul de faţă a fi scriitor într-o ţară socialistă, într-o ţară care face parte dintr-un front de o forţă extraordinară, de o unitate internă nemaicunoscută [illegible] din întreaga lume, dacă e un om cinstit, nădejdea că lumea va putea fi scăpată de primejdia unui nou război şi că va merge pe drumul progresului. Victoria va fi de partea comunismului.

Consfătuirea noastră se petrece într-o perioadă în care noi ne apropiem cu paşi repezi de alegerile pentru Marea Adunare Naţională şi pentru Sfaturile Populare. Există un minunat prilej pentru scriitori să contribuie la succesul acestor alegeri, prestînd o susţinută muncă obştească care-i va apropia mai mult de viaţă.

Fiecare, plecînd de aici, va trebui să se pregătească sufleteşte pentru campania de alegeri, să-şi facă un plan al său de lucru, să se gîndească prin ce va putea contribui la munca uriaşă în care este angajat întregul popor.

De asemenea, nu trebuie să uităm că ne apropiem de data cînd vom sărbători a 40-a aniversare de la înfiinţarea Partidului Comunist din Romînia. Sînt numai cîteva luni pînă în mai 1961.

Spiritul de partid care arde în inimile fiecăruia şi care ne luminează tuturora drumul, ne face de pe acum să ne gîndim la întîmpinarea acestei mari sărbători care nu este numai a comuniştilor, ci a întregului popor.

Tovarăşi,

Dumneavoastră plecaţi de la această consfătuire cu convingerea că sînteţi alături de toţi creatorii de valori, mîndrie a poporului nostru constructor al socialismului şi că această mîndrie nu poate fi onorată decît prin cărţi pline de spirit revoluţionar, decît prin cărţi care să contribuie din plin la educarea oamenilor muncii, la creşterea conştiinţei socialiste în ţara noastră".

(Text prescurtat)

Gînduri despre Consfătuire

DEZBATERI CREATOARE

Dezbaterea problemelor legate de creaţia tinerei generaţii de scriitori a dovedit, de la tribuna celei de a treia consfătuiri, spiritul partinic, maturitatea ideologică de care s-au pătruns cele mai tinere condeie.

Realizările arătate în Raport ne-au umplut inimile de bucurie, dar am simţit o dată mai mult, răspunderea ce ne revine faţă de grija şi respectul cu care sîntem înconjuraţi oricînd.

Purtăm cu mîndrie numele de „Generaţia lui 23 August" şi trebuie să îndreptăţim încrederea Partidului prin munca noastră, nu uşoară, dar cu atît mai frumoasă, mai plină de realizări.

VICTORIA ANA TAUŞAN
(Oradea)

•

MESAJUL CONSFĂTUIRII

Ceea ce am ţinut să ne comunicăm la Consfătuire n-a fost preferinţa pentru o modalitate artistică sau alta, pentru versul alb sau versul liber, pentru proza satului sau a oraşului, ci conştiinţa răspunderii noastre. Datorită faptului că toţi cei care au urcat la tribună au pornit de la acest punct de vedere, entuziasmul care a dominat Consfătuirea n-a fost unul superficial care să ducă la discutarea voioasă a unor laturi neesenţiale ale muncii noastre, ci a fost unul de substanţă. Discuţiile s-au orientat către probleme fundamentale.

S-a vorbit îndelung din unghiuri deosebite, îndreptăţit de mult despre cunoaşterea vieţii. Îndreptăţit deoarece pentru noi tinerii scriitori este o chestiune esenţială. Dacă acum cînd vîrsta ne favorizează prospeţimea ochiului şi ascuţimea observaţiei, preocupările noastre sînt limitate, lucrările pe care le vom scrie vor fi debile sau, cel mult, improvizate „drăguţ". Lectura operelor capitale ale literaturii echivalează cu o experienţă de viaţă. După ce întorci ultima pagină ai sentimentul că ai păţit ceva. Aceasta deoarece ele au ieşit din experienţe fundamentale de viaţă. Realitatea socialistă, prin profundele transformări pe care le operează, ne oferă cu dărnicie adîncimi de semnificaţii şi mutaţii în conştiinţele oamenilor, uneori zguduitoare. Trebuie numai să ne scuturăm de inerţia şi comoditatea prejudecăţilor şi să ne apropiem de ele cu cuprindere adecvată, marxistă.

Acesta cred că a fost mesajul Consfătuirii.

NICOLAE VELEA
(Bucureşti)

O VIAŢĂ MAI BOGATĂ, MAI COMPLEXĂ, MAI FRUMOASĂ

In dezbaterile Consfătuirii s-a impus ca principală condiţie de creaţie, prezenţa nemijlocită a tinerilor scriitori în ansamblul zilelor noastre. Cunoaşterea vieţii a devenit în mare măsură o certitudine. Stau mărturie cărţile noi apărute cît şi nivelul discuţiilor în consfătuire. Dacă în sală ar fi fost prezenţi oameni de diferite meserii, cititori şi eroi ai paginilor noastre, ar fi recunoscut în această reuniune scriitorească una dintre şedinţele lor de lucru. Ne-ar fi înţeles şi ar fi constatat că-i înţelegem din ce în ce mai bine.

Tot mai mulţi dintre noi văd în cercetarea atentă a transformărilor socialiste din ţara noastră o problemă de măiestrie artistică. Fiindcă viaţa devine din ce în ce mai bogată, mai complexă, mai frumoasă.

VICTORIA IONESCU
(Bicaz)

•

MATURITATE

La Consfătuirea scriitorilor tineri din acest an majoritatea vorbitorilor s-au prezentat la tribună animaţi de dorinţa sinceră de a contribui la îmbunătăţirea muncii de creaţie, îndemnînd la o activitate mai strîns legată de viaţă, printr-o cunoaştere mai în adînc a sufletului omului nou, omul revoluţiei.

Merită subliniată unitatea de vederi relevată în timpul lucrărilor în ceea ce priveşte contopirea preocupărilor tuturor celor ce scriu cu idealurile comuniştilor. Toţi cei prezenţi, într-un fel sau altul, s-au declarat mobilizaţi să participe alături de cei ce muncesc nemijlocit în redacţie — la realizarea măreţului plan al P.M.R. cuprins în Directivele celui de al III-lea Congres.

Aceasta se cheamă deja maturitate, o înţelegere clară a ceea ce trebuie să fie răspunderea scriitorului tînăr în societatea nouă, care înfăptuieşte azi cele mai scumpe visuri ale poporului nostru.

IRIMIE STRAUŢ
(Hunedoara)

•

ADEVĂRATUL DRUM

A treia Consfătuire a scriitorilor tineri vine să reconfirme grija cu care Partidul înconjoară creaţia tinerilor, creşterea lor ideologico-politică şi literar-artistică. Raportul şi discuţiile au evidenţiat faptul că realismul socialist este drumul adevăratei arte legate organic de lupta şi năzuinţele luminoase ale întregului nostru popor.

A treia Consfătuire a scriitorilor tineri constituie o etapă superioară în dezvoltarea literaturii noastre.

Spiritul de partid, reflectarea realităţii vieţii noastre noi, socialiste, iată ce caracterizează operele scriitorilor tineri din patria noastră.

RADU CÎRNECI
(Bacău)

Pagina elevilor

Noi ştiri şi documente despre EMINESCU

În oraşul Cimpulung Moldovenesc, localitate prin care adolescentul Eminescu a trecut spre Ardeal, se păstrează cîteva documente eminesciene. La Muzeul regional bunăoară, se găseşte o fotografie originală (inedită) a fratelui lui Eminescu, Matei Eminescu. Ea a fost donată muzeului de doctorul emerit Heinrich Gareiss, fiului lui Heinrich Gareiss von Döllizsturm, căpitan în armata austriacă. Acesta din urmă s-a căsătorit în 1870 cu sora lui Eminescu, Aglae. Prin această filieră, fotografia a ajuns la dr. Gareiss, care a donat-o Muzeului. În revista Luceafărul an. VIII. nr. 13 (1 iulie) 1909, p. 303 e reprodusă o fotografie asemănătoare, nu identică, sub formă ovală, ce ar reprezenta pe Gheorghe Eminovici (Iorgu), fratele poetului, a cărui iscălitură autografă e reprodusă sub fotografie. Fotografia îl reprezintă însă pe Matei, iar Luceafărul o reproduce greşit.

Din cercetările cunoscute pînă în prezent se ştie că Matei Eminescu s-a născut la Ipoteşti în 1856, că a studiat la Praga devenind inginer. A luat parte la războiul din 1877, iar mai tîrziu a fost căpitan şi maior în armata română. A dat informaţii despre poet şi i-a îngrijit o ediţie de poezii. Informaţiile, despre poet şi familia sa, le-a publicat îndată după moartea poetului în Fîntîna Blanduziei, 1889, nr. 27; în Omagiu, 1909, (unde are şi o fotografie la pag. 150) şi Junimea Literară, (1909, nr. 7 şi 8, p. 142—145) şi apoi noi informaţii în Junimea Literară, (an. XIII, 1924), nr. 1—2 (fotografia sa la pag. 6 identică cu cea din Omagiu, 1909).

Matei a avut 4 copii din prima căsătorie (aprilie 1880). El a fost căsătorit de două ori. Unul din fii săi, Victor Eminescu a fost în tinereţe publicist. A scris despre Geneza primelor versuri ale lui Mihail Eminescu, (în Mihai Eminescu, Literatură, Iaşi, 1904, nr. 6, p. 73—75). Victor trăieşte la Bucureşti; e colonel pensionar. Despre Matei Eminescu, în afară de fotografia de la Cimpulung şi cea amintită mai sus în „Omagiu" şi „Junimea Literară" mai sînt două: una la Academia R.P.R. şi una a fost publicată în Buletinul Mihai Eminescu, II, fasc. 7, înfăţişîndu-l, locotenent, în uniformă neagră cu decoraţii. Deci în total sînt patru fotografii şi socotim că ar trebui publicată şi cea de la Academie! Matei trăia în 1923 la Turnu-Severin. El s-a stins din viaţă în 1929 şi e înmormîntat la Bistriţa, reginea Cluj, unde se dusese să se îngrijească de boala ce suferea, deoarece avea aici rude, prin cea de-a doua soţie a lui. La moartea sa a scris Ştefan Lupu articolul Cel din urmă vlăstar publicat în ziarul Săptămîna, ce apărea atunci la Bistriţa.

De asemenea, un document inedit de mare preţ aflat la Cimpulung Moldovenesc este ceasul lui Eminescu. Se ştie că bătrînul Gh. Eminovici, după moartea Ralucăi (1876), i-a dăruit fiului său, Mihai, un ceas de aur. Despre acest lucru aminteşte I. L. Caragiale în necrologul închinat poetului „În Nirvana".

Eminescu însuşi aminteşte într-o scrisoare din timpul bolii cînd era la Viena — 1884, că a amanetat şi scos de la inginerul Simţion ceasul (vezi: acad. G. Călinescu, Viaţa... (1938), p. 389, şi: Studii şi documente literare, IV, p. 158): Scrisoarea lui Eminescu către A. Ghibici Rîvneanu-Döbling, 12/24 ian. 1884: „În ladă trebuie să se fi aflînd şi ceasornicul pe care l-am scos de la Simţion". Iar „însemnările zilnice" ale lui Titu Maiorescu mai conţin şi unele date referitoare la soarta acestui ceas. Despre ceasul lui Eminescu a dat informaţii şi Victor Eminescu, fiul lui Matei, din amintirile mamei sale. (Omagiu, 1909, p. 197-198). Acest ceasornic al poetului, după peripeţii familiale, se găseşte în posesia dr. H. Gareiss din Cimpulung Moldovenesc. E un ceas de buzunar, cu trei capace: unul în faţă şi două în spate. Pe capacul din faţă se găseşte monograma H. E. (Henriette sau Harieta Eminovici?). Credem că Eminescu l-a făcut cadou surorii sale care l-a îngrijit în timpul bolii la Ecterneni, 1887—1888. Ea şi-a făcut monogramul ei, inapoindu-l poetului din motive necunoscute pînă acum.

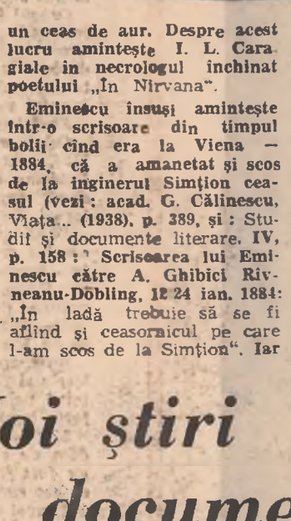

Matei, fratele poetului

Un alt obiect necunoscut pînă azi (posesor acelaşi dr. H. Gareiss) e inelul de aur al poetului. Inelul are în mijloc un rubin oval cu monograma poetului aplicată: M. E., înconjurată de o ghirlandă. Inelul se ramifică spre rubin în trei braţe, din care cele exterioare sînt formate din două frunze. Rubinul e montat în aur, diametru 11·9 mm; greutate două grame.

Semnalez încă o dată fotografia originală, înfăţişînd pe Eminescu bolnav în 1887. Fotografia e în posesia prof. Traian Suhan din Cimpulung Moldovenesc şi a fost găsită în comuna Hudeşti, satul Lupeni, din fostul judeţ Dorohoi, în vara anului 1932. E provenită probabil de la Scipione Bădescu, prietenul lui Eminescu.

Puţini sînt astăzi oamenii care l-au cunoscut sau văzut pe Mihail Eminescu. Iată ce ne mărturiseşte poetul T. Arghezi: „Mă numesc unul din oamenii în viaţă care l-au văzut pe Eminescu în carne şi oase. Eram copil de şapte ani. L-am zărit pe Calea Victoriei...

Trecea prin public un om grăbit, fără să ocolească, impetuos. „Uite-l pe Eminescu" — a spus cineva, cu un glas pe care-l ţin minte... nu puteam şti atunci cine era să fie Eminescu şi ar fi fost normal să-i uit numele auzit. E curios că nu l-am uitat".

Unul din oamenii, încă în viaţă, ce l-au văzut pe poet e şi bătrînul învăţător Gafiţanu din Hilişău-Dorohoi, absolvent din 1886 al liceului „Anastasie Başotă" din Pomîrla, care îşi aminteşte foarte bine de poet, cu ocazia vizitei pe care poetul a făcut-o prietenului său, Samson Bodnărescu, la Pomîrla. Amintirile mi-au fost comunicate de fiul d-sale, D. Gafiţanu, profesor universitar la Iaşi. Iată amintirile acestea inedite:

„În anul 1884, eram elev în cl. a V-a a liceului „Anastasie Başotă" din Pomîrla. În una din duminicile lunii mai, cam între orele 8—9 seara, am văzut intrînd în ograda liceului o trăsură cu un domn, care coborînd s-a dus la locuinţa directorului Samson Bodnărescu.

A doua zi dimineaţa, oara întîia, aveam limba română. Profesorul care preda era Samson Bodnărescu, directorul liceului.

Puţin după ce a sunat de intrare, se deschide uşa şi intră în clasă directorul însoţit de un domn — călătorul din ajun.

Directorul s-a adresat către noi: Elevi, vă recomand pe domnul Mihai Eminescu.

Noi, elevii, l-am salutat frumos. Îl cunoşteam din cititul poeziilor lui, care nu mai ajungeau trecînd din mînă în mînă.

Din clasa noastră directorul l-a condus pe la toate clasele existente în acel timp. Eminescu a rămas la Pomîrla mai multe zile.

Clasa a V-a era în colţul clădirii dinspre miază noapte. Uitîndu-ne pe fereastră, îl vedeam în fiecare dimineaţă pe Eminescu plimbîndu-se cu o carte în mînă, pe drumul din faţa locuinţelor profesorilor.

Într-una din zile, însă, de la ora 11, nu l-am mai văzut. Ce se întîmplase?

În apropierea caselor vechi, în partea dintre miază noapte erau clădiţi stîlpeni de lemne, rămînînd printre ei un drum cotit.

La ora 12, cînd am ieşit din clasă, l-am văzut pe Eminescu, tot cu o carte în mînă, pe drumul acela cotit printre stîlpenii de lemne, de unde nu putea ieşi.

Ne-am dus îndată de l-am anunţat pe director despre aceasta. Directorul s-a dus la Eminescu, a mai stat de vorbă cu el şi pe încetul l-a scos dintre stîlpenii de lemne, între care se încurcase.

În aceeaşi zi, însoţit de S. Bodnărescu, Eminescu a plecat la Dorohoi".

Amintirile acestea sînt autentice, iar despre această vizită a poetului la Pomîrla vorbeşte şi dr. Ioan Popescu din Piatra, un alt fost elev — în anii aceia — al liceului „Anastasie Başotă".

Dr. Popescu povesteşte că în cinstea acelei vizite, Bodnărescu ar fi plantat un castan în faţa camerei în care a fost găzduit Eminescu.

★

La sfîrşitul acestor rînduri ţin să mulţumesc tov. prof. univ. D. Gafiţanu, tov. dr. Heinrich Gareiss, prof. Ştefania Maierean, prof. Alex. Vasilescu şi prof. Leonida Dănilă, care mi-au înlesnit cercetările.

Graţian Jucan

Inelul

Ceasul

BIOBIBLIOGRAFIE

Victor Ion Popa

Victor Ion Popa s-a născut la 11 august 1895 în Bîrlad. Copilăria şi-a petrecut-o la Călmăţui unde avea să urmeze şi cursurile şcolii elementare. După terminarea şcolii primare, Victor Ion Popa si-a continuat învăţătura la Iaşi, la Liceul Internat.

Activitatea scriitoricească şi-o începe încă de pe cînd era elev al Liceului Internat. Victor Ion Popa publică în această perioadă de început cîteva poezii în Revista Noastră (a liceului din Focşani) semnate cu pseudonimul G. A. Hamza. Priceperea sa în arta regizorală vine la iveală încă din clasa a VIII-a cînd îl aflăm punînd în scenă cunoscuta piesă Revizorul de Gogol sau Ginerele domnului Poirier de Augier.

Către sfîrşitul şcolii Victor Ion Popa a început să frecventeze cursurile Conservatorului de Artă Dramatică conduse de poetul Mihail Codreanu. După terminarea liceului se înscrie ca student al acestui Conservator.

În 1914 apare în revista sătească Bunăstarea pe care o şi redactează, iar după dispariţia ei, pe cînd se află prin anul al doilea al Conservatorului, prima sa producţie dramatică: Vîlvătrenii.

Urmează anii întunecaţi ai primului război mondial — 1916—1918. Victor Ion Popa participă pe diverse fronturi de luptă, în special pe cel de la Oituz şi Mărăşeşti, cunoaşte nemiloasele urmări ale războiului şi îi dă ocazia să se trezească ura împotriva militarismului. La Bîrlad, în timpul războiului, Victor Ion Popa l-a cunoscut îndeaproape pe Alexandru Vlahuţă.

În anul 1919, Victor Ion Popa se află, tot sub arme, la Cluj. În acest an scrie comedia Flori şi fluturi pe care urma să o pună în scenă la teatrul din localitate. Piesa s-a juca: abia cu doi ani mai tîrziu de un colectiv studenţesc din Bîrlad.

Desen de SILVAN

După o scurtă şedere în locurile în care se născuse şi copilărise, Victor Ion Popa părăseşte pentru totdeauna tîrgul Bîrladului pentru a se stabili la Bucureşti. Se angajează ca redactor şi desenator la Revista copiilor şi tinerimei, condusă de G. Costa-Foru unde desfăşoară o muncă intensă. Paralel cu munca la revistă, unde publică şi poezii — se ocupă şi de teatru. Cu trecerea vremii această pasiune avea să-l cucerească în întregime. Treptat el va fi sufler, autor dramatic, regizor sau profesor la conservator.

Entuziasmul cu care muncea şi afla rădăcinile în concepţia sa sănătoasă despre teatru ca şcoală de educare a celor mulţi, arată G. M. Zamfirescu în „Mărturii în contemporaneitate": „Domnul Victor Ion Popa era zidar, croitor, maşinist, electrician, pictor scenograf, director de scenă, comitet de lectură şi deseori dactilografă."

Pornind de la această concepţie, Victor Ion Popa intenţiona să formeze echipe artistice la sate. De asemenea el a scris piese numeroase pentru sate ca Plata bîrului, Cuiul lui Pepelea (comedie într-un act prelucrată după Tudor Pamfile), Deşteaptă-te pămîntului, etc. Scrie pe de altă parte piese pentru copii — Păpuşa cu piciorul rupt, Pufuşor şi Mustăcioară.

Dintre multele piese de teatru scrise de Victor Ion Popa, cîteva vor izbuti să înfrunte vremea. Este vorba de Ciuta, 1921, Muşcata din fereastră, 1928, Tache, Ianke şi Kadîr, 1932, care s-au impus atenţiei spectatorilor şi criticii dramatice.

Paralel cu activitatea pe tărîmul dramaturgiei, Victor Ion Popa a îmbogăţit literatura noastră cu cîteva lucrări în proză deosebit de interesante prin problematica lor. Amintim de romanele Floare de oţel, 1932, în care scriitorul se pronunţă împotriva războaielor şi a militarismului în general, Velerim şi veler Doamne, 1933, inspirat din întîmplări petrecute în părţile copilăriei sale, Sfîrlează cu foteză, 1936, cu subiect din lumea aviaţiei.

Victor Ion Popa a încetat din viaţă la 30 martie 1946.

BIBLIOGRAFIE

— Sfîrlează cu foteză; *E.S.P.L.A. 1949.*

— Sfîrlează cu foteză; *Ed. Tineretului, 1956* (Colecţia „Cutezătorii").

— Florea de oţel şi Velerim şi Veler Doamne; *E.S.P.L.A., 1958.*

— Teatru; *E.S.P.L.A., 1958.*

DESPRE VICTOR ION POPA

— Ioan Massoff — *Despre Victor Ion Popa cu prilejul împlinirii a zece ani de la moartea sa. — Gazeta Literară nr. 14. 5.IV.1956.*

— Ştefan Cristea — *Teatrul lui Victor Ion Popa. Viaţa românească nr. 10, oct. 1956.*

— Horia Oprescu — *Victor Ion Popa. Tînărul scriitor, nr. 3, martie 1957.*

— Mircea Mancaş — *Victor Ion Popa şi problemele teatrului contemporan. — Tribuna nr. 40, 1958.*

— Sanda Radian — *Prefaţă la vol. Teatru de Victor Ion Popa. E.S.P.L.A. 1958.*

— Valeriu Ripeanu: *„Teatru" de Victor Ion Popa — în Gazeta literară, ianuarie 1959.*

„Cetăţeanul turmentat"

Critica literară reacţionară, sub pretextul că acţiunea Scrisorii pierdute se mărgineşte la un ordinal literalmic a tăgăduit personajelor rezonanţa categoriei lor sociale. Aşa s-a întîmplat de pildă cu *cetăţeanul turmentat.*

Caragiale ştia că pe vremea lui masele populare n-aveau nici un cuvînt în viaţa politică a ţării.

Scriitorul ariînd totuşi ca masa oropsită să-şi facă simţită prezenţa cît de cît în faimoasa bătăie electorală, a deschis uşa unui cetăţean fără nume, care să-şi poată pune problema votului. De aceea l-a şi înzestrat cu însuşirile necesare, spre a fi primit în listele electorale. Şi a trebuit să-i înseileze o stare materială pentru a i se face „cinstea" să voteze. L-a făcut „apropitar" pentru a avea dreptul de vot. Dacă ar fi fost sărac lipit pămîntului n-ar fi putut intra în politică. Pe vremea aceea, în mintea tuturor, ideea votului se lega de proprietate. Cine avea voie să voteze, nu vota pentru obrazul lui, ci pentru al averii. Ştiindu-se alegător, „cetăţeanul" se şi vedea în rîndul oamenilor şi lumea trebuia să ştie acest lucru. Cu această conştiinţă intră eroul nostru la prefect şi rămîne tare mirat că acesta îl mai întreabă cine este, cînd doar se ştie, că el este alegător. Aproape dezmeticit îi răspunde: „Eu (sughite) eu sînt „alegător". Spunînd „alegător", spusese totul, se recomandase. Era de prisos să-şi mai rostească numele. „Ce trebuie să spui cum mă cheamă?... vorba e sînt alegător?" *Zimbind îşi precizează poziţia sa social-politică. E tare încîntat cetăţeanul nostru că, în sfîrşit, face politică şi îl bagă lumea în seamă. Este omul naiv care se făleşte că e şi „membru" în „soţietatea" lui Caţavencu şi că îl mai cunoaşte şi Conu Zaharia de la „11 februarie". I se pare că toate astea îl îndreptăţesc să i se dea mai multă consideraţie, să i se deschidă uşile mai uşor. În orice caz, Cetăţeanul fiind tîrgoveţ nu putea să voteze legal, decît la colegiul al doilea unde se îngrămădea masa tîrgoveţilor. Că pentru noi, anonimul de pe scenă, înarmat cu puterea materială a dreptului de vot nu reprezintă imaginea poporului, este cu totul altceva. În acel timp însă numai aşa a fost posibilă prezenţa sa pe scenă. Cetăţeanul alcoolizat e o victimă a orînduirii sociale prăbuşite. Aşa aveau grijă politicienii burghezi să fie pregătit poporul în preajma alegerilor.*

El bate pe la toate uşile pentru un drept legitim, dar nimeni nu-l aude. Este şi privit pieziş de celelalte personaje. E luat în seamă numai atunci cînd au nevoie de el. Cum n-a mai găsit scrisoarea prin buzunare, este dat afară de Pristanda din ordinul prefectului — ca un nepoftit ce ofensa obrazele subţiri. Tot aşa păţeşte şi în adunare. Cînd lui Trahanache i se pare că „Cetăţeanul" strică solemnitatea, dă poruncă „politicos" să-l dea afară pe „onorabilul".

Dar totuşi cetăţeanul este alegător, şi, cînd unii îl scot pe o uşă, vin alţii şi îl fac să intre pe alta. În mijlocul întrunirii el, omul din popor trebuia ridicat în slăvi. Şi Farfuridi, oricît de prost era, a înţeles momentul şi face mare caz că a fost scos din sală. Îl ia de braţ şi îl introduce din nou ca pe un „cetăţean onorabil".

Adevărul e că dintre toate personajele numai pentru Cetăţeanul turmentat votarea e un proces de conştiinţă. El umblă de colo pînă colo, să nu piardă prilejul de a vota, caută mereu şi fără preget să afle pînă nu se închide urna: el... „pentru cine votează el"?...

În figura lui senină şi încrezătoare e şi o trăsătură de duioşie. Cînd află sigur, din gura Coanei Joiţichii, cui să dea votul, i se luminează faţa şi aleargă să-şi execute dreptul de alegător. Nu votează nici pe Farfuridi, nici pe Caţavencu, de care se ştia înşelat, ci pe un străin oarecare sosit de la centru cu aureola sărbătoririi comandate.

Cetăţeanul, în condiţiile apariţiei sale pe scena politică a istoriei, nu putea fi nici muncitor, nici ţăran — ci un tîrgoveţ, travestit în haină burgheză, în căutarea rostului celor mulţi în politică. Astfel realizat este o fiinţă mult mai robustă şi mai necesară în operă, decît dacă ni l-am închipui ca pe un simplu burghez „turmentat".

Prof. Leon Diculescu

Constantin C. NOTTARA

Se împlinesc 10 ani de cînd a plecat dintre noi compozitorul C. C. Nottara. Fiu al marelui actor C. Nottara, el este unul din reprezentanţii începuturilor zbuciumate pentru afirmarea muzicii simfonice româneşti.

Născut în 1890, C. C. Nottara a început activitatea muzicală de la vîrsta de 16 ani, cînd, deşi elev, deţinea vioara secundă în orchestra Ministerului Instrucţiunii. În anul 1914 înfiinţează un cvartet. C. C. Notara a luptat ani de-a rîndul pentru înfiinţarea orchestrei Municipiului, realizată în 1929. El este autorul a numeroase lucrări simfonice, dintre care citîm: *Dansuri Bihorene, Suita Românească, Concertul pentru vioară şi orchestră.* Tot lui îi aparţine şi opera *La drumul mare*, creată după piesa de teatru cu acelaşi titlu de Cehov, reprezentată atît pe scenele româneşti cît şi la Bratislava şi Praga.

C. C. Nottara a desfăşurat o vie activitate de critic, contribuind şi în acest fel la popularizarea marilor capodopere ale muzicii. Opera lui C. C. Nottara se bucură în patria noastră de o largă preţuire.

Şi ştiaţi... LA CE ŞCOLI AU ÎNVĂŢAT SCRIITORII NOŞTRI?

— I. L. Caragiale a urmat cursurile elementare la aşazisa „Şcoală domnească" din Ploeşti, între anii 1860—1864. Cea mai puternică şi mai frumoasă amintire din aceşti ani a fost prilejuită de vizita domnitorului Alexandru Ioan Cuza în clasa în care învăţa I. L. Caragiale. Emoţia acestei întîlniri e prezentă în articolul **Peste 50 de ani**, apărut în **Universul** din 18 mai 1909.

★

— După absolvirea primelor trei clase primare în comuna Telciu, G. Coşbuc se mută la şcoala primară superioară din Năsăud. Aici urmează apoi şi cursurile liceale.

★

— Ca elev la gimnaziul din Bîrlad, Alexandru Vlahuţă a avut multe de suferit, după cum însuşi mărturiseşte: **„Pînă-n clasa a patra gimnazială am fost rob, rob în toată puterea cuvîntului. Stăteam în gazdă la o mătuşă... În fiecare dimineaţă, mă duceam în piaţă de-i făceam tîrguielile, pe urmă-l aduceam două cofe cu apă — iarna, pe ger, mi se lipeau degetele de toarta ciuturei — apoi trebuia să mătur, să-i fac focul, să îngrijesc să aibă lemne tăiate... şi numai după ce-i puneam toate la cale, plecam la şcoală, zgribulit, într-o haină de căpătat, citindu-mi lecţiile pe drum...**

La acelaşi liceu, dar mai avansat cu o clasă decît Al. Vlahuţă, se afla elev şi Alexandru Philippide, cunoscutul savant, tatăl scriitorului Al. A. Philippide.

★

— La „Liceul Naţional" din Iaşi, întemeiat la 26 octombrie 1860, sub domnia lui Alexandru Ioan Cuza, Calistrat Hogaş a urmat cursurile în acelaşi timp cu Alexandru Sadoveanu, tatăl marelui nostru prozator: **„Eram pur şi simplu poetul clasei şi făceam admirabile şi admirate poezii"**, îşi aminteşte C. Hogaş. Dintre colegii săi de clasă, enumerăm pe istoricul A. D. Xenopol, filozoful Vasile Conta, filologul Al. Lambrior şi cunoscutul publicist antimonarhic Gheorghe Panu.

★

— În toamna anului 1883, G. Ibrăileanu a fost înscris în clasa I-a la gimnaziul „Roman-Vodă" din oraşul Roman. După cîţiva ani, fiind un elev eminent şi lipsit de mijloacele materiale, a început să dea lecţii particulare, ajutîndu-şi familia cu puţinii bani cîştigaţi, după cum însuşi mărturiseşte în **Amintiri din copilărie şi adolescenţă**, apărute postum în **Adevărul literar şi artistic**, din 5 decembrie 1937. După absolvirea celor patru clase gimnaziale la Roman, G. Ibrăileanu intră la liceul din Bîrlad, în toamna anului 1887, unde se împrieteneşte cu Rai-

Dacă poţi să faci un bine, stăruie pe lîngă El. Bd. sau pe lîngă B. D. să-mi găsească o lecţie într-o familie cunoscută, sau roagă pe d-l B. să-mi dea masa, în schimbul serviciilor mele, în marginea posibilului.

★

— Ca ieşean, Emil Girleanu a urmat clasele elementare la Şcoala de băieţi din Sărărie. Aici a învăţat după **Povăţuitorul copiilor** al lui Ion Creangă, pe care l-a păstrat tot timpul vieţii cu veneraţie şi despre care a scris într-un moment de reîntîlnire cu îngălbenitele file: **„Nici un colţ rupt — am iubit cartea aceasta, se vede c-am iubit-o".**

★

— G. Topîrceanu a urmat clasele III—V elementare la şcoala din comuna Şuici, din judeţul Argeş. În toamna anului 1898 se înscrie în clasa I-a la liceul „Matei Basarab" din Bucureşti. În toamna anului 1901, cînd liceul „Matei Basarab" îşi desfiinţează internatul, autorul de mai tîrziu al **Baladelor vesele şi triste**, pe atunci în clasa a IV-a, se transferă la liceul „Sf. Sava" din Capitală, devenind coleg de clasă cu poetul Mihail Cruceanu.

★

— După ce absolvă gimnaziul „Alecu Donici" din Fălticeni, Mihail Sadoveanu îşi continuă studiile la „Liceul Naţional" din Iaşi, începînd din anul 1897. **„Veneam de la un mic gimnaziu, dintr-un orăşel provincial, de la iazuri şi huceaguri, de la îndeletnicirile tradiţionale... şi intram dintr-o dată într-o fierbere pe care nu preget nici o clipă s-o numesc intelectuală"** îşi aminteşte Mihail Sadoveanu. **„Convorbirile animate, la care am participat din primul moment, erau în legătură cu literatura şi cu problemele sociale".**

— În vremea studiilor liceale, făcute tot la Iaşi, Jean Bart a luat contact activ cu mişcarea socialistă. Ca elev, Jean Bart îi conducea pe ţărani la întrunirile de la clubul muncitoresc, iar în vacanţe împărţea pe ascuns, printre ţărani, broşuri de propagandă socialistă.

★

— În 1903, terminînd liceul din Bacău, G. Bacovia întîlneşte în ziarul **Ţara** un chestionar adresat absolvenţilor de liceu, prin care erau invitaţi să răspundă ce amintiri şi rezultate au din anii de şcoală. Şi atunci compune cunoscuta sa poezie **Liceu**, edificatoare pentru atmosfera sumbră şi apăsătoare din şcolile de odinioară.

Liceu, — cimitir
Al tinereţii mele —
În lume m-ai dat
În viltorile grele
Atît de blazat...
Liceu, — cimitir
Al tinereţii mele!

★

— Într-un articol publicat în revista **Cuvîntul liber** din 9 februarie 1935, amintindu-şi de anii de şcoală, de la liceul militar din Craiova, Alexandru Sahia scria: **„Pereţii suri ai unui liceu militar mi-au închingat anii copilăriei şi ai adolescenţei în eforturile unei educaţii prusace — adeseori cu bătăi... Nopţi întregi, alături de alţi cinci camarazi, închişi cu dreve la geamuri, n-am putut să ne odihnim din cauza loviturilor primite la spate şi în cap".**

★

— Liviu Rebreanu a făcut şcoala primară în comuna Măieru, azi în raionul Năsăud, regiunea Cluj, avîndu-l învăţător chiar pe tatăl său. În 1896 s-a înscris la gimnaziul romîn din Năsăud, dar, după absolvirea primelor două clase, trece la gimnaziul german din Bistriţa, terminînd cursurile medii la şcoala maghiară de honvezi din Sopron, în 1903.

★

— Tudor Arghezi a învăţat la liceul „Sf. Sava" din Bucureşti, închegînd o trainică şi nedespărţită prietenie cu colegii săi N. D. Cocea şi Gala Galaction.

Teodor Vîrgolici

Cîntec în apărarea CUBEI

Pablo Neruda
(CHILE)

O CLIPĂ DE CÎNTEC ÎN CINSTEA SIERREI MAESTRA*)

Ca să-şi poată lua rămas-bun de la noi
cînd ne-a bătut ceasu-ntoarcerii-n lut,
oamenii cer să se facă tăcere...
Asemenea lor şi eu vă cer doar o clipă
ca să puteţi auzi cum răsună
glasurile Americii.
O clipă vă cer, în al cărei răstimp
veţi putea auzi un cîntec al inimii mele
în cinstea Sierrei Maestra!
De astă dată, haide să uităm de oameni...
De astă dată vom aduce laudă acelor locuri.
Să păzim, ca-n taină, de munte, scînteia
aprinsă în lunci asemenea unui incendiu.
Eu cînt încîlcite hăţişuri
şi aspre aşternuturi de piatră,
şi noaptea, de zgomote plină,
de şoapte-alarmante, de foşnet,
şi licăr de mari constelaţii;
cînt liniştea munţilor goală,
şi pilda poporului cînt
— poporul lipsit de propriile flamuri
pînă-n clipa cînd lupta a fost pretutindeni —
rug unic al insurecţiei generale.
Soldaţii bărboşi coborîră
ca pacea să prindă, în patria lor, rădăcină.
Acuma văzduhu-l senin, dar pe-atunci
largi văluri de ceaţă-ascundeau Sierra Maestra.
Eu vă cer doar o clipă,
o clipă vă cer:
ca imnul comun să se poată-auzi
cîntînd vitejeştile fapte-ntr-un cor unanim.
Cu-aceste cuvinte-am să-ncep
căci vreau să le-aud repetate
de-ntreaga Americă:
„Popoare frăţeşti, ridicaţi-vă ochii:
se naşte şi-n ţările voastre-o Sierra Maestra!"

În romîneşte de **ROMULUS VULPESCU**

*) *Lanţul de munţi ce se înalţă în Cuba. Nucleul de organizare al Revoluţiei cubane, conduse de Fidel Castro.*

●

Roberto Fernandez Retamar
(CUBA)

SCHIMBUL

Noi, care-n miezul necruţătoarei lupte trăim,
Cui sîntem datori viaţa noastră?
Cine a tăiat cu pieptul său
Drumul glonţului care venea să mă piardă?
Cine s-a stins pentru mine-n celulă?
În oasele mele ale cui oase dor?
Deasupra cărui erou
Îmi ridic vocea înfierbîntată de viaţă?
Ai cui ochi
Îi reaprind sub sprîncenele mele?
Şi cu puterea citor mîini, acum,
Cînd scriu cu propria mea mînă
Întipăresc în conştiinţa oamenilor
Ca în piatră,
Cuvintele mele de flacără,
Eu, care sînt strigătul ne-ntrerupt al jertfei lor?

În romîneşte de **CONSTANŢA BUZEA**

●

Iuan Shui-po
(R. P. CHINEZA)

FLOAREA CARAIBILOR

Furtuna a răscolit adîncurile Mării Caraibilor
Şi a ridicat din valuri un ţărm al vitejilor;
Sus fruntea, popor mîndru şi dîrz al Cubei,
Tigrul yankeu de hîrtie fuge de privirile tale.

Cu pumnii goi i-ai doborît pe duşmani,
I-ai alungat peste mare pe yankei,
Tu mîrluria a chinurilor întregii Americi Latine,
Soare spre care se-ndreaptă privirea popoarelor coloniale.

Cuba! Cuba!
Scînteietoare floare a Caraibilor,
Floare a revoluţiei, răspîndindu-şi mireasma
În cele patru vînturi ale lumii,
Duşmanii te privesc cu ochi însîngeraţi,
Prietenii îţi scandează numele cu bătăile inimii lor!

Flăcările care ţi-au pîrjolit ogoarele-ntinse
De trestii de zahăr
Ne dogoresc ochii, de parcă ar arde
Căminele noastre...
Ne despart cele şapte mări ale pămîntului,
Dar inimile noastre bat la fel
La Pekin şi la Havana.

Cuvintele poeţilor sînt săbii-ascuţite
Ridicîndu-se-mpotriva păsărilor negre de pradă:
Viva la revolucion gloriosa!
Viva la heroica Cuba!

În romîneşte de **ANTON ILIESCU**

Sarandi Cabrera
(URUGUAY)

NU VOM UITA

Cine-a văzut palmierii din Cuba,
cine-a văzut stelele de pe cerul albastru al Cubei,
cine-a simţit doar o dată pe buze
vîntul din Cuba, vîntul libertăţii din Cuba,
îşi va aduce aminte de oamenii ţării cubane.

Ei, da, palmierii — nu te mai saturi privindu-i!
Da, stelele — ca stelele din copilăria noastră!
Dar oamenii Cubei... Ah, oamenii —
Noi nu-i vom uita niciodată —
iată Cuba cu victoria-n cuibul de flăcări
al inimii.

În romîneşte de **TAŞCU GHEORGHIU**

●

Abelardo Vicioso
(REPUBLICA DOMINICANA)

ZORILE

Pe care drumuri s-au pierdut, demult,
paşii fiilor tăi?
Umbrele lor au lunecat pe orizont
şi au devenit noapte,
glasurile li s-au stins, contopite cu bezna,
pulberea s-a-mprăştiat în vînt,
dar sîngele lor
s-a prefăcut în lumina înflăcărată a zorilor.

O, Cubă!
Cum scapără-n ferestrele-oceanului
întîia ta rază de lumină!
Pe-aripile porumbeilor tăi
se-nalţă spre soare şi inima noastră.
Morţii noştri, măreţi în neclintirea lor,
grăiesc cu buzele tale.
Cele din urmă săbii ale nopţii
se frîng cu zăngănit de fiare,
şi se vesteşte ceasul luminii,
năpraznica vilvoare
a aurorii.

O, Cubă!
Insula aceasta a noastră, Santo Domingo,
e-alături de tine
şi nimeni nu-i poate despărţi destinul
de-al tău.
Durerea şi chinurile tale de-altădată
pulsează în rănile noastre.
Nu, nu în zadar,
O, nu în zadar,

Cubă,
uliţele noastre pustii
sînt luminate de bucuria şi zorile tale,
soarele tău — speranţa şi visul
uliţelor noastre pustii.

În romîneşte de **DAN GRIGORESCU**

ATLAS LIRIC • ATLAS LIRIC • ATLAS

Fernando Roca
(MEXIC)

BALADA CELOR 4 LITERE

Ce simple-s literele-aceste
ca patru flăcări ce dogoare:
lumină, cîntec, luptă, soare!
Sînt patru simple manifeste.

Nu-s patru ţevi de carabină:
teroare, beznă, sînge, moarte,
ci patru raze-n care arde
cuvîntul care-n-nvins: lumină.

Sînt între noi albastre ape;
la voi pun zorii-n zări cunună,
la noi e noapte fără lună —
dar mîinile ne sînt aproape!

Suspinu-Americii erai,
pumnal în trupul libertăţii,
zăvor pe porţile cetăţii,
crenel de temniţă: pîndeai.

Erau doar corbii — atuncea regi
pe cîmpurile-nsîngerate.
Azi steag ne eşti, de libertate,
onoarea-Americii întregi.

Lumina steagurilor tale
pînă la noi în munţi pătrunde
iar cîntul marilor răscoale
în orga codrilor răspunde.

Izbîndă, cînt, lumină, soare,
sau CUBA; literele-aceste
le-a-nscris Fidel, ca manifeste,
pe zidu-Americii-nchisoare.

În romîneşte de **TEODOR BALŞ**

●

Pablo Armando Fernandez
(CUBA)

CANTATA PENTRU ORAŞUL SANTIAGO

fragment

Sîngele eroilor tăi e asemeni
unui pumn roşu
ce creşte din pămînt.
Năpraznicul pumn e poporul!

. . . . . .

Acesta e pămîntul tău
şi tu îl eşti strajă,
iată-i atelierul, iată-i casa
a cărei uşă miroase-a arătură
şi a recoltă
şi unde licărul gălbui
al roadelor rumene
se aşterne pe chipurile ţăranilor.
Mă auzi, Santiago?
Fereşte-te de vorbele adormitoare,
de vorbele ce fac să atipească
sufletul.
Fereşte-te de cuţit — căci pînza
poţi s-o rupi şi s-o împarţi
şi cu mînecile goale.
Fereşte-te de fiecare străin,
dar lasă-ţi la îndemînă arma ta
căci prin apropiere dă tîrcoale
moartea.
Păstrează-ţi arma, Santiago.
Lasă-ţi arma pe umăr
şi sabia scurtă la mînă,
păstrează-ţi scalada
şi poartă-le de grijă atent tot.
Dar la seamă,
există insecte ce înoculează
veninul îndoielii.
Ai grijă de pumnul înălţat,
dar fereşte-te, Santiago,
de paşii furişaţi ai morţii.
Ridică-ţi arma,
de mii de ori la seamă la duşman!

În romîneşte de **GEO DUMITRESCU**

●

Evgheni Evtuşenko
(U.R.S.S.)

MOSCOVA ŞI CUBA

Cu-autobuzul merge fata,
iată.
Biletu-n pumn
un boţ e de hîrtie.
Cîtă sfială şi copilărie
E în această fată!
Şi cînd o vezi,
aşa copilăroasă,
Cum pare fetişcana,
De Cuba,
zici,
ce-i pasă
De Congo
sau de Ghana?
Dar iată,
că la fabrică,
E mitingul —
furtună.
O cuvîntare aprigă
Răsună la tribună.
Şi-alături de tovarăşii dragi ei
Greu înfierează-acum
comsomoliste
Pe fabricanţii Belgiei
Şi pe susţinătorii
lui Batista...
Iar eu —
în colţul gurii cu-o ţigare,
Un tînăr moscovit,
Pornii prin parc
duminica-n plimbare,
De cîntece şi rîs şi toamnă
ameţit.
Şi la nimic să mai gîndesc nu-mi vine!
Dar se aud
vuiete crunte,
ameninţătoare
De „douglasuri" străine,
Deasupra Cubei paşnice
planînd.
N-o spun aceasta
să mă aflu-n treabă.
Ca pionier,
cîndva mi-am pus în gînd
Spre Franco să pornesc în grabă,
De-a lungul Pirineii
străbătînd.
Zilele voastre-s trudnice
cubani,
De dimineaţa
pînă-n soare-apune.
Dar dacă,
spre a-i înfrînge pe duşmani,
Mobilizarea Cuba o să sune,
În numele prezentei voastre zi
Şi-ai anilor măreţi,
ce vor veni,
Pe mine,
Fidel,
mă socoate
Soldat al dreptei tale-armate.

În romîneşte de **NICULAE STOIAN**

Note de drum

Pe Marea Neagră

ODESA 27 august 1960

Activitate multă în port. Vase mici, remorchere, vase mari pentru călători „Filip Dzerjinski", „Piotr Veliki" şi altele. Unele se îndreaptă spre cheiurile portului, altele se îndepărtează încet spre largul mării.

Oraşul îşi păstrează încă toate caracteristicile şi pitorescul oraşelor vechi, istorice, ale Rusiei: străzi drepte — îndeobşte largi — case în stilul rusesc de la sfîrşitul veacului al XVIII-lea şi începutul veacului al XIX-lea.

Forfoteală mare peste tot.

Odesa a fost întemeiată, în anul 1794, printr-un decret al împărătesei Caterina II-a. Aceasta s-a întîmplat după izgonirea Turcilor, din acele locuri, de către Suvorov.

Două nume sînt legate de istoricul acestui oraş-port: Richelieu şi Vorontov. Emanoil de Richelieu a fost primarul Odesei, iar mai apoi guvernatorul regiunii de la 1803 pînă la 1811; de la 1811—1832 înalta funcţie a fost deţinută de Vorontov.

Bulevardul Primorski îşi înşiră palatele şi florile începînd de la impunătorul palat al lui Vorontov pînă la fosta bursă.

Mergînd pe bulevardul Primorski, dăm de scara Potiomkin. Planurile ei au fost făcute de arhitectul Boffo; ea a fost construită între anii 1837—1841. Toţi acei care au văzut minunatul film „Potiomkin" au, fără îndoială, această scară în faţa ochilor. Represiunea sîngeroasă a regimului ţarist din 1905 a dus numele şi imaginea acestei scări departe peste hotarele Rusiei. Sîngele nevinovat al unor oameni paşnici, al unor femei şi copii a curs pe pietrele roase de paşi şi de ani. Coborîndu-le, cauţi cu privirea, fără să vrei, urmele măcelului. Dar scara nu mai e aceeaşi, ea a fost distrusă de armatele hitleriste în cel de al doilea război mondial. A fost refăcută. Petele negre de sînge nu mai sînt, dar simbolul unor lupte drepte, sfinte, dăinuieşte şi va mai dăinui atîta vreme cît conştiinţa omului va fi trează.

Pe strada Puşkin e casa în care a locuit poetul, în anii exilului. O placă de marmoră, cu chipul său în bronz, e prinsă în zid, alături de poarta de intrare. Suferinţa cea mare a poetului, în acei ani petrecuţi la Chişinău şi la Odesa, şi-a înfipt rădăcini adînci în opera sa. Toţi cititorii săi de odinioară şi de azi o cunosc. Nostalgia Petersburgului, izolarea de prietenii săi cei mai buni, zorile întunecate care prevedeau furtună pentru Rusia, chinuiau zi şi noapte făptura genialului poet. Era ca un vultur uriaş cu aripile ciuntite, pe care neîmplinirea îl lega de pămînt şi care, totuşi, se străduia cu privirile şi cu gîndul să străbată nesfîrşitul văzduhului.

Odesa mai păstrează urme ale rănilor pricinuite de armatele invadatoare hitleriste. Multe clădiri au fost refăcute sau reparate. În curţile vechi din dosul caselor — ca pe vremuri — zăresti, uscîndu-se pe frînghii, rufele locatarilor.

Străzile principale: Puşkin, Karl Marx, Deribas (Deribasovskaia — după tradiţia cea mai bătrînească, centrul comercial), strada Armatei Sovietice, etc., au mai rămas încă cu semne crîncenele bombardamente, incendiile şi distrugerile, din anii ultimului război.

SUHUMI 28 august

Motonava „Transilvania" îşi urmează, pe o mare liniştită, drumul spre Suhumi. Se zăreşte, o bucată de vreme, coasta muntoasă a Crimeii. Soarele e învăluit de o pîclă destul de deasă. Ici şi colo, apar — ca pe nişte hărţi reliefate — oraşe, orăşele şi sate.

Coasta dispare.

Ne apropiem de Suhumi, capitala republicii autonome Abhazia. Munţii Caucazului străjuiesc malurile. Cîteva creste stîncoase înalte, ai zice că ating nesfîrşitul cerului, strălucesc în veşnicia zăpezilor neprihănite! Apele mării sînt limpezi şi privirea omului le poate răscoli adîncurile de culoarea smaraldului. Se zice că, în zile foarte luminoase, se pot zări în fundul mării rămăşiţele unor clădiri din veacul al VI-lea înainte de era noastră.

Acostăm în portul Suhumi. Coborîm de pe vas. Iată-ne într-unul din cele mai vechi şi pitoreşti oraşe de pe coasta caucaziană a Mării Negre. Bulevardele sînt drepte, străjuite de palmieri înalţi. Parcuri cu o vegetaţie bogată subtropicală, cu felurite soiuri de flori minunate, chiparoşi drepţi ca nişte uriaşe făclii negre, îţi atrag privirile din toate părţile.

Trecători numeroşi pe uliţi: bărbaţi înalţi, cu trupuri zvelte, arşi la chip, cu mustăcioare mici, negre; femei şi fete cu priviri tăioase, cu frumuseţea îmbinată cu liniile armonioase ale palmierilor şi pinilor.

Străzile principale sînt: uliţa Lenin şi uliţa Stalin. Am întîlnit pe uliţa Lenin un moldovean din Tiraspol, stabilit de 35 de ani în capitala republicii Abhaze. Tăia cu o foarfecă mare, prinsă în vîrful unei prăjini lungi, frunzele uscate ale palmierilor. Am vorbit împreună o leacă moldoveneşte.

Casele, mai toate, sînt vechi şi-şi păstrează încă caracteristicul semioriental. Sînt străzi care-ţi amintesc de uliţele vechilor noastre tîrguri moldoveneşti.

Printre clădirile noi, monumentale, sînt palatul Societăţii filarmonice şi Teatrul, clădit în anul 1951, în stilul georgian. El este împodobit cu busturile celor mai de seamă scriitori dramatici ai Georgiei. În faţa teatrului este o fîntînă care-şi revarsă apele răcoritoare prin gurile unor balauri de bronz — balauri vii în mintea tuturor abhazienilor care cunosc străvechile legende populare.

Grădina botanică, cu toată întinderea redusă pe care o ocupă, e foarte bogată în tot soiul de plante subtropicale. Chiar în alte grădini botanice, mult mai mari, nu se găsesc atîtea varietăţi rare de plante.

În împrejurimile oraşului Suhumi este o creşcătorie de maimuţe. Ea este o anexă a Institutului medico-biologic al Academiei de Ştiinţe medicale din U.R.S.S. Peste patru sute de maimuţe trăiesc în acest frumos parc. Creşcătoria are laboratoare, în care se fac preţioase experienţe.

Înfruntînd veacurile — încă de pe vremea Greciei antice, focar al civilizaţiei, al gîndirii, al artelor, al comerţului, oraşul Suhumi ni se înfăţişează, şi astăzi, ca una din aşezările cele mai minunate pe care le putem vedea.

Scarlat Callimachi

N. VINĂTORU — Lupeni.

Versurile de dragoste, — mult prea narative și axate pe anecdotică — rămîn seci, golite de lirism. Sentimentul inițial și buna intenție sînt înecate de afirmații și exaltări retorice neinteresante. Uneori vă opriți prea insistent asupra unor amănunte intime: Brațul meu se lasă-n vale / Și pe el un puișor / Dulce, dulce se prăvale / Tot mai fin, tot mai ușor... etc.

De altfel, toată lirica dvs. erotică este copleșită de cîntecul lăutăresc de la care a împrumutat numai dulcegăria, vălcăreala și tentația confesiunii picante.

Programul de brigadă este promițător. Deși abundă încă de generalități este axat pe o idee clară. Îl puteți îmbunătăți reflectînd mai direct și mai convingător viața minerilor.

Poeziile închinate minerilor, mai reușite decît cele de dragoste, au uneori accente autentice (Elevul muncitor și Atunci). **Și în ele, însă, pătrund prozaismul, clișeul poetic și afirmația, de care trebuie neapărat să vă dezbărați.**

Vă sînt necesare lectura și munca stăruitoare pe vers.

ZLĂVOG ION — Iași.

Ne-ați promis un lot mai numeros de versuri și n-am primit decît două poezii (De vorbă cu Golia și Călătorind prin țară) **care nu sînt concludente pentru un comentariu critic.**

Vă împărtășim concluzia din finalul scrisorii: „Eu cred că trebuie să muncesc, să muncesc și iar să muncesc pentru ca să culeg acele roade care atît de greu se seamănă"...

Așteptăm culesul.

EMIL CRĂCIUN — Cluj.

Din poezia Pasărea albastră **ne-a plăcut începutul:** Doftana... / În cifrele purtate de oameni / Ardeau încă flăcări. / Cătușele — mîini ale călăilor — / Ne strîngeau brațele... / Ardeau brățările... / ... / Ferestruica părea o pasăre albastră / Ce cobora spre mine și urca înaltul / Să-mi arate / O singură stea...

În continuare, sugestia poetică se diluează, poezia devine discursivă și uneori confuză, pînă la finalul care reia și amplifică imaginea frumoasă de la început: Unde ești, pasăre albastră ? / Îți contopești culoarea / Cu cerul necuprins... / Ne-am ridicat... / Ne chemi către soare / Pasăre albastră.

Reproducem și poezia Ura din care am eliminat unele versuri prozaice:

Atît i-a rămas: / Ura lucind în ochii deschiși / Și-o lungă șuviță de sînge. / Ura și pielea neagră / Pentru care-a fost linșat /

Sîngele se șterge, / Se spală; / Pe om îl înghite pămîntul / Ori flăcările / (Tot una e). / Principalul, să rămînă locul curat: / Trec limuzinele, / Asfaltul e curat / Această ură / A fulgerat în privirile trecătorilor. / În privirile continentelor, / În palmierii care străjuiesc asfaltul curat. / Împotriva lupilor albi / Și palmierii s-au crispat în coloană de pumni uriași. / Trec limuzinele printre pumni, / Pumni uriași...

Versuri sugestive sînt și în celelalte poezii; ele însă rămîn izolate și incapabile să susțină lipsa unor idei poetice clare, care să le polarizeze.

IOSIF TURDEȘANU — Sebeș.

Poeziile sînt, într-adevăr, cam prăfuite. Versificați corect, stăpîniți tehnica poetică suficient ca să puteți realiza schițe lirice acceptabile; vă împiedică însă „unghiul filmării poetice", mult prea lipsit de inedit, și vocabularul vetust. După lectura versurilor rămîi cu impresia pe care ți-ar lăsa-o răsfoirea unui album de fotografii „la minut" făcute odinioară în iarmaroace.

Ce v-am putea recomanda decît prospețime, multă prospețime și tensiune lirică autentică ?!...

TEODORESCU ION — Iași.

Mai-întîi o precizare: printre cele 8 poezii primite nu există nici una închinată luptătorilor ilegaliști (Primii căzuți) **— cum scrieți în preambulul scrisorii. Probabil că ați uitat s-o trimiteți.**

„Sînt brăilean și cunosc viața portului și a oamenilor. M-am încumetat să ridic o cortină, un colț din ea".

Așteptam să ne întîmpine versurile dvs. cu imaginea acestei vieți. Și nu ne-au întîmpinat decît cu idei poetice vagi și generale, unele conturate cu talent, e-adevărat, dar încă palid conturate, (Între frică și speranță); **altele confuze — ca întreaga poezie Lăsați-mi valea, al cărei final e ermetic:**

Pentru tot ce a fost zgură și schije / Pentru tot ce a fost vîlvătaie / Copacul ciuntit, copilul ce plînge /, Lăsați-mă în acea vale.

Ce simbolizează acea vale și abandonarea voită, nu putem înțelege.

Poezia de atmosferă, care vă este predilectă, (în cultivarea ei dovediți reale însușiri) — nu presupune vagul poetic și, cu atît mai mult, confuzul. Veți putea realiza poezii publicabile dacă veți depune un minimum de efort pentru claritate și dacă veți acorda mai multă atenție oamenilor.

AUREL C. IFRIM — Simeria.

Sugestiile dvs. au fost discutate și — în măsura posibilităților — vor fi realizate, mai ales cele privitoare la Poșta redacției.

Din poezii citățm deocamdată doar unele versuri răzlețe:

...Lanul e un drapel înflăcărat... / ... / Minerule, șirul de vagonete pline cu adînc / leagă inimile noastre-n iubire... / ... / Sînt slova ce dă ecou poeziei omenești, / Inima mea este uzina / este omul / pacea, / libertatea, / iubirea... / și fără inimă nu pot trăi...

Restul este incoerent, notații făcute la întîmplare, neorganizate poetic pe axa unei idei.

Cereți sprijinul cenaclului literar de la Hunedoara sau a celui de la Deva. Vă este necesară și lectura făcută metodic.

SANDU COSTIN — Cluj.

Pastelul Cad picuri nu poate ieși din anonimatul poeziilor fără culoare, înecate în accente nostalgice confecționate după cele mai uzate clișee de recuzită poetică, din care nu lipsesc vînturile care tot mai jalnic gem, picurii de ploaie, lacrimi reci de ploaie se preling pe geam etc.

Dintre cele trei sonete cel mai aproape de realizare ni se pare Partid al meu **din care reproducem cîteva versuri mai personale:**

De-mi ești stegar, discipol dacă-ți sînt / partid al meu, las versul meu s-o spună. / ... / Partid al meu eu ți-am purtat chemarea / și-n corzi de-oțel și-n strune de argint.

Poezia trebuie curățată de versurile care creionează impropriu idei și sentimente demne de o modalitate și strălucire poetică pe potriva lor. (Vezi primul catren și începutul celui de-al doilea, care pe deasupra este și neclar).

Prima terțină este o parantează inutilă, ca și primul vers al terținei a doua.

Din celelalte două sonete — mai puțin realizate — ne-au reținut atenția versurile:

Tiriș, pe drum de spini și zgură / te-am străbătut trecut amar / de-aceea-n versul meu răsar / spre lumea ta măceși de ură.

sau: Dar nu ești ura sfîntă ce-ndeamnă pe eroi / la jertfă...

Cu resursele ce le aveți, dar și cu o străduință mai mare, ați realiza mai mult.

GEORGE BOITOR — Baia-Mare.

Sînt perceptibile unele progrese, în special în privința conciziunii, a siguranței notației și a acurateței versului. Toate acestea, din păcate, parcă în dauna tensiunii lirice. Ar fi binevenită și o tentă mai puternică în plasticitatea imaginii. În privința preferințelor tematice ni se pare curios că ocoliți tocmai viața și munca ceferiștilor alături de care munciți, a minerilor...

Vă reproducem două poezii; sperăm că nu va urma iarăși o pauză prea îndelungă.

MIHAI PELIN — Ploești.

Din trilogia Inscripții **remarcăm** Epitaf **și** Inscripție pe arme și ciocane **pe care le transcriem mai jos.** Inscripție pe un tablou **este mult prea tributară modelului plastic care a inspirat-o, culoarea imaginii și conturul ideii nereușind să depășească rama.**

Comentariul liric pare o reproducere în acuarelă a unui tablou în pastă violentă.

În corespondența următoare sperăm să fiți mai puțin lacomic în privința muncii și activității dvs.

Și acum, poeziile:

EPITAF

A fost marinar. / Comunist. / Comisar. / Gardistul alb apăsă pe trăgaci / Înspăimîntat de surîsul / Marinarului cu umeri mai largi decît zarea. / S-a prăbușit între ierburi amare, / În stepă, departe de mare, / Departe de pragul ușii / În care își fring freneticul zbor / Pescărușii.

INSCRIPȚIE PE ARME ȘI CIOCANE

Arme, arme... / Mîinile v-au cumpănit, / V-au legănat în aer / Și au izbit. / Toată lumea veche / S-a prăoușit în aer. / Ciocane, ciocane... / Cu zgomotul vostru-n ureche / Mergeau batalioane / Sub ceruri stropite cu stele, / Pe drumuri stropite cu stele; / Mergeau batalioane / Și-n ochi aveau sutę de stele, / Sau poate că aur de pîine / Și flăcări rebele / Din holda și șarja de mîine.

PAUL DRUMARU — Reșița

Jurnal de bord, cu cele patru momente, îți lasă impresia unor crochiuri lirice, cu linii trase în fugă, fără prea mare discernămînt. Din pălenjenișul lor ideea se conturează greu și diformat. În poezia Răscruce luptătorii comuniști par mai curînd niște haiduci, într-un codru „călugărit de toamnă" care-i îmbie la somn și renunțare. Finalul lasă impresia unei „poanțe surprinzătoare" nelutegrată și nemotivată de logica ideii poetice (și ea, de altfel, destul de cețoasă):

Și mîna renunțării ne lingușea cu grijă / Că somnul nu-i doar logic ci-i și un somn lucid, (?) / Cînd, iată, peste rînduri a izbucnit drapelul: / — Tovarăși, adunare de partid !

În zori este și mai neclară. Cine erau cei care dormeau ? Cei care au renunțat la luptă, lașii, cei secerați de extenuarea fizică ? Și cînd se petrece acest popas al somnului de moarte ?

Marș și... Și... au și ele umbre. În Marș simbolul toamnei care „se roagă și plînge-n păduri" este destul de piclos, o bligîndu-vă la ciudățenii de natura celor din versurile:

Noi ne jurăm să uităm, să lovim / Vorbele toamnă și tihnă.

Dacă vorbele toamnă și tihnă pot fi uitate, cum să le loveștî ? Și... este supraaglomerată de bombastic și retoric. Totul se reduce la afirmații grandilocvente folosite ostentativ pentru a ascunde golul ideilor.

Sîntem mai severi cu dvs. pentru a vă atrage atenția asupra unor neajunsuri care vă pîndesc condeiul: superficialitatea și graba, din care se trag și celelalte nereușite semnalate mai sus.

Talentul și realizările de pînă acum vă obligă nu numai față de dvs., ci și față de cititori.

MIHAI MÂRTZ — Pitești.

Ce să fac ? Să-ți sfărîm capul ? Să te las în pace ? Sau / Să blestem ziua în care mi te-ai agățat de gît ? / Tu ești școlărița care, zi de zi, tristă... pierdută... / Aruncîndu-se în valuri — la logodnă m-a tîrît ? / Ce-ai făcut ? Asta-i finalul ? Să mă duci la judecată ? / Piei din față ! N-am nevoie de o astfel de femeie / Chiar de m-a iubit odată !

După cît se pare, ea nu prea are nevoie de dvs. și nici noi de astfel de „poezii"...

D. BOIERU:

N-ai putut să-ți faci chepiță. / Și-apoi a-nceput să ploaie / Și să nu-ți fie urît / Și cînd mi-ai dat un măr din sîn / Te-am luat atunci în brațe / Și ne-am ascuns frumos în fîn. / Eu te strîngeam cu drag la sîn / Ardeam parcă eram de foc... / Tu mi-ai spus: n-auzi că tună ? / Fii cuminte, stai în loc. / Dar eu, îți mînte ce-am făcut ? / Te-am sărutat, te-am strîns în brațe / Și tu atuncea te-ai pierdut... / Ploaia de mult încetase... / Noi mai stăteam ascunși în fîn. / Tu mă strîngeai cu drag la sîn... etc.

În post scriptum ați adăugat: „Fiind pe teren v-am scris cu creionul"... Erați în documentare ?

ANA MANOLE — Iași.

Am prefera poezii mai puțin „serafice". Cele trimise v-au prezentat ca un talent insuficient de receptiv la tumultul generos al vieții contemporane.

SERGIU SÎRBU — București.

Noul lot de versuri nu necesită comentarii în plus față de cele din numărul din 15 septembrie 1960.

PÎSLARU VALERIU — Tulcea.

De ce e nevoie să abordați teme care nu vă sînt familiare ? Ele vă împing la retorism, la generalități și locuri comune.

Pescarii, muncitorii portuari, marea bătălie a stufului, viața țăranilor colectiviști din Dobrogea — cu alte cuvinte realitățile din preajma dvs. — nu sînt de demnitatea condeiului dvs ?

ION VĂLEANU — Ceahlău — Piatra Neamț.

Observația de mai sus este valabilă și pentru dvs. Apelați și la Casa regională a Creației populare din Bacău care vă poate îndruma.

FLORIN MIHĂESCU.

Pastelul pe care l-ați îndrăgit mai mult, îl cultivați fără scop, ca un joc poetic în sine, nu spune nimic.

Poemul Marte — **dementa genocidului păcătuiește prin tonul alarmativ, grandilocvent și uneori ușor afectat. Rămîne totuși o tentativă meritorie.**

CORNELIU IONESCU — București.

Din ce ne-ați trimis am reținut versurile închinate Partidului, pe care le reproducem:

E strălucirea din ochii muncitorilor, / soarele nou ce-a năvălit / în lumea renăscută, / în inimile calde și curate. / Nu știu să existe pe lume / un alt izvor de veșnică tărie / să-ți dea mereu puteri și bucurie / cum îți dă el.

Poezia Muncitorii este o încercare de portretizare cu elemente pur formale, exterioare, aparente, care nu reușesc să contureze profilul moral al clasei muncitoare — așa cum ați intenționat.

Versurile poeziei Răspunsul meu sînt declarative.

DUMITRIU PETRICĂ — Galați.

Înțelegem supărarea dvs. pe cele două echipe de fotbal gălățene. Cele trei epigrame însă sînt tot atîtea ratări de la 11 m... Ce ne facem cu „tehnica individuală" ?

ZAHARIA SÎNGEORZAN — Năsăud.

Toate trei poeziile au nevoie de infuzii lirice puternice pentru a le scoate din zona reportajului și a notațiilor obișnuite. Ultima este și cea mai slabă. Dați atenție primelor două. Vă așteptăm și cu alte versuri.

GHEORGHIU ALEXANDRU — București.

Perseverența este lăudabilă. Rezultatele încă nu.

VALENTIN GRIGORESCU — București.

Cîntec — e cu cîntec... Notația e prea vagă și săracă în imagini, ideea poetică destul de comună, iar imaginea Bărăganului de astăzi prea vetustă.

ION C. ION — București.

Treceți într-o după amiază pe la redacție cu poeziile incriminate.

ION FELTER — Bîrlad.

Finalul poeziei Aniversare **este citabil:** Douăzeci de ani, douăzeci de viori, / Acordați-vă strunele și cîntați simfonia / Zilelor noastre-mbrăcate în buchete de soare, / Odată cu prigoriile cîntecelor ce-au prins ca să zboare !

„Buchete de soare" este totuși impropriu spus.

Ne-a plăcut și începutul poeziei Inscripție pe zidul celulei: Mi-am culcat arsura tîmplei pe piatră / Ca rădăcinile ei să-și verse tăria în mine — **și încă vreo cîteva versuri răzlețe.**

Așteptăm un lot mai realizat.

PAUL CIORICIU — București.

Versurile sînt livrești și uscate, fără „carne lirică" — cum spune Federico Garcia Lorca. Construite cu destulă străduință, aproape corecte, nu au suflul generos al poeziei capabile să comunice nemijlocit cu lectorul. Vă cenzurați prea sever afectivitatea sau încă nu i-ați descoperit izvoarele ?

NEAGU ALFRED — Iași.

Ceas tîrziu și Năzuință, sînt mult sub posibilitățile dvs.

Vă așteptăm cu versuri mai viguroase și mai plastice, străbătute de vibrația autentică a epocii noastre, însuflețite de idealurile generoase ale comuniștilor.

REGVALD M. RICHARD — Tg. Ocna.

Un grupaj de versuri mai variat și mai bogat poate ar fi mai concludent. L-am prefera însoțit și de cîteva amănunte biografice.

Totuși, cîteva impresii: manifestați o predilecție neavenită pentru poza poetică (O vorbă. Poemul cel mic despre mine. Ceasul purificării) **și simbolul cu chei** (Ceasul purificării). S-ar părea că **nici beția de cuvinte nu vă displace.** (Cîntec).

Acestea sînt, deocamdată, simple impresii care ar putea fi infirmate de versurile viitoare pe care le așteptăm.

TITUS ANDRONIC — Mediaș.

Sînteți, desigur, un mai vechi șlefuitor de versuri. Curățenia, claritatea și siguranța versului dvs. justifică această afirmație, cum și tematica unor poezii ca: Filă de război, Monument, Indoieli, Pallas Atena etc.

Aproape toate poeziile sînt citabile. Reproducem deocamdată. STRĂBUNILOR MEI: „Mi-e gîndul dur ca un cuțit / și-n sînge lavă fierbe-amară / Căci tot calvarul pătimit / De noi, în mine se strecoară. / Și dacă astăzi pot să cînt / Belșugu-acestor vremi măiastre / Eu n-am uitat, și ele sînt / Izvor din lacrimile noastre.

Influența lui Goga și a lui Beniuc se mai face simțită încă; a primului, chiar în versurile de mai sus, a lui Beniuc în poeziile Ginduri și Amfora.

Reflectarea puternică a realității socialiste rămîne încă un deziderat, deși, ca muncitor la Fabrica de geamuri din Mediaș, ar fi trebuit să începeți cu ea, fiind în miezul acestei vieți tumultuoase plină de poezie. „Documentarea", cunoașterea vieții, nu constituie impedimente pentru dvs. N-avem dreptate ?

DUMITRANA NICOLAE — DONEȘTEANU, DOREL TEODORESCU — Constanța; PETRE VLAD — Hunedoara; T. POIANĂ — Tohanul Vechi; V. LUPULESCU — Sinteși.

Așteptăm mai multe lucrări pentru a putea comenta mai amănunțit creația dvs., care ni se pare interesantă. Pentru primii doi tovarăși și tov. Lupulescu V., o rugăminte stăruitoare: o caligrafiere mai îngrijită — și mai ales — nu atît de mărunță, ca să necesite lupa.

NICOLAE FULGA — Slatina.

Ne-a plăcut versul melodic și elegiac (necopleșit de tristețe ci, dimpotrivă) din poezia Frunzele. **Plasticitatea imaginii, puterea de sugestie a versului sînt calități care vestesc un poet. Sînt și reminiscențe ale unor lecturi — probabil recente, neasimilate complet — și unele platitudini alunecate din condei ca acelea din prima strofă (care este și cea mai slabă) și următoarea: În cîte seri cu ochii duși privesc / Cum zilele se duc să nu mai vie ! Dar ele nu întunecă prea mult versurile ce le urmează:** De undeva se-aud încet și cresc / Acorduri noi de toamnă timpurie. / Dar nu mă plîng, nu mă opresc în drum / Și nu de asta inima mi-e sumbră; / Mi-e greu că frunza ce-a căzut acum / S-a rupt din ram și nu mai are umbră.

Poezia Mi-e drag **este prea tributară versurilor lui Mihu Dragomir din** Odă pămîntului meu:

Iubesc plugarii aspri în sala de concert. / Fetița ce-l învață pe moș abecedarul. / Orașul ce răsare deodată-n cîmp deșert. / Televizorul magic adus în sat cu carul. / Îmi place cînd în nouri berbecii-n cap se bat. / Copii cu-o minge ruptă vorbind de batisfere. / Căsuța cu zorele umbrită de-un palat. / Pelinul ce dospește alături ea de miere. / **(Mihu Dragomir).**

La dvs.: Mi-e drag s-aud pe baba vorbindu-mi de procente / Și unul să-mi vorbească de treburile lor, / Să potolesc din manșe răzbunătoarea sete / A plugului ce mușcă din ultimul răzor /. Mi-e drag autobuzul prin satele răzlețe / În urma cărui seara copiii nu mai fug. / La nunta colectivei să viu să dau binețe, / Să sorb bărdaca plină de pace și belșug — etc.

Căutați-vă mai stăruitor propriul dvs. timbru — care se face bănuit încă de pe acum în versurile mai personale — și veți ajunge, după o muncă stăruitoare, la realizări la care vă dau dreptul talentul evident pe care îl aveți.

George Boitor

Acestei lumi

Acestei lumi de foc îi sînt dator,
Acestei vremi de purpură și soare,
Acestei vremi de ample biruințl...
Și dăruindu-mă total acestor clipe
Mă simt îndatorat cu-atît mai mult,
Cu cît încerc să nu rămîn dator.

Perspectivă

Ca o corolă-n soare se deschid
Palmele sprintene ale zidarului.
Și-odată cu frăgezimea mortarului
Lasă ceva din inima lui în fiece zid.
În fiecare clipă, în fiecare ceas,
Cu noua cărămidă ce o pune,
Eterul face undele să sune
Cu limpezimi necunoscute-n glas
Cu fiecare treaptă care-o suie
Spre apele înalte, de cleștar,
Stăpîn deplin pe marele hotar...
Zidarul pare-o schiță de statuie.

◆◆◆

Adrian Păunescu

Cîntec de iubire

La tine vin cu-n cîntec de iubire
Despre salcîmi și despre grîie, fată.
În tremurul privirii port uimire
Ca pe-o lumină în izvor jucată.

...Iar dacă vom rămîne împreună
Te-oi duce-n miezul iernii în cîmpie
Să fie frig și doar un ciob de lună
Adus de vîscol sus să întîrzie.

Salcîmii să privească nalți și goi
Legănătoarele cărări din zare
Pe care ne vom pierde amîndoi
Cu vîscolul în haine și-n fulare.

Și să tot colindăm peste zăpezi.
Să ne oprim spre seară într-o tindă.
Iar tu scoțînd paltonul să te-așezi
Să-ți scuturi părul negru la oglindă.

Și-apoi în satul risipit pe dîmburi
Pe oamenii de-acolo-i vei cunoaște
Că nesfîrșirea din acele cîmpuri
De lîngă inimile lor se naște.

◆◆◆

Melinescu Gabriela

Înainte de curs

Doar la catedră ziua cu tocul privirilor scrie.
Clasa cu băncile goale așteaptă pași știuți,
să re-nvie.
Noaptea-a fugit — poate-o uitat să-și facă
vreo temă
Țara întreagă trezită suride din stemă.

Lecție

Nerăbdătoare ca norii pe cer
hainele ne așteaptă-n cuier
Becul privește discret
cum aleargă creionu-n caiet.
Băncile perechi
sînt numai urechi.
Din fiecare carte
gîndul s-a-nălțat departe.

După curs

E ceas tîrziu. Înșir din nou pe masă
caietele și cărțile de școală.
Zvîcnește timpla-mi ca un vîrf de coasă.
Gîndul mi-e toc și-n inimă-i cerneală
Încep să scriu. Aș vrea să fiu un nuc
cu ramul plin din vîrf și pînă-n poală
cu mine-n rod să port unde mă duc
mult îndrăgiții, anii mei de școală.

◆◆◆

Ion Crudu

Truda

Trece prin mine vuind mai departe
Fluxul materiei fără de moarte.
Lumea incertă, fără de chip,
Stive de piatră și de nisip,
Capătă forme lucii și zvelte
Sub înstelatele mele unelte.
Neobosite, în lut și metal,
Stăruie brațele mele egal
Fără să fiu vreodată uimit,
Că dăltuind temerar în granit
Urc în lumină, trudnic, mereu
Arhitectura veacului meu.
Sînt unitate de brat și gîndire,
Arc răsucite peste zarea subțire
Rampă de zboruri albă și grea
Zborul începe din inima mea.

◆◆◆

Zamfir Vasile

Dimineața noastră

Fiecare la locul lui, meșterind poezia
Zilei de azi înflăcărate și dîrze
În juru-ne copiii surîd
Ca niște trandafiri numai aur.
Ziarele
Și aparatele de radio
Transmit faptele lumii;
Iată mesagerul neobosit al păcii
Nichita Sergheevici
De la un capăt la altul al globului
Cercetează oamenii, locurile.
Deschide inimi,
Alungînd gînduri dușmane
Împărțind tuturora
Steagurile mari ale păcii.
Lumina veacului merge cu el;
Noi, cunoscîndu-i neodihna bărbată
Ridicăm și mai sus meterezele
Biruințelor noastre.
Meșterind poeziei de azi
Filigranul de aur al inimii

Mihai Elin

STEAUA fără NUME

TINEREȚE

Grădi ii se întindeau cenușii,
cu golur murdare și bălării.
Casa cu peretele vestd
era lipită de zidul uzinei
înalt și cu firmă ghimpată pe creste'

Alături, pădurea
ieșea din oraș
cu răsuflarea oprită
suind într-alurea.

În poartă, liliacul de nea
își numără anii pitici
și cîteodată greșea,
înflorind și în toamnă.

Departe pădurea-și purta
trupul uriaș.
Casa noastră era cît o stea
între ea și oraș.

★

Tata e meșter fierar.
S-a luptat o viață cu taurul de fier
pe care l-a răspus într-una
scoțîndu-i cu migală, încruntat,
minunile din pîntec, cîte una.

De aceea poate,
printre cleștii și fiarele sale,
m-am deprins eu cu miresmele toate
de sudoare, de cărbune și metale.
Și poate tot de aceea
urăsc singurătatea și tăcerea goală,
în care nu mai lucește nici un jăratec
și-mi place ritmul viforos și sălbatec,
căruia timpul nu-i pune zăbală.

Fierăria era pentru mine prea strîmtă
și voiam să mă iau cu tăria la trîntă.

Prietenii mei plecaseră spre zarea din care
noaptea vedeam cum țîșneau către stele scîntei.
În mine era o zbatere de nălturi și soare
și fluierînd, am plecat după ei.

Și iată-mă aici
între luceferi, cîntînd și licurici,
unde oțelul, betonul și cristalul se-ncheagă
în galopul fierbinte-al motoarelor,
ziua și noaptea întreagă.

Mă simt uneori ca aproape de-un pisc
— fără tristețe și palidă lună —
cioplind lîngă prietenii mei trepte-n stîncă,
pe cînd în preajmă totul fulgeră și tună.

Copilăria mă privește încă
din urmă, dintr-o vale adîncă.

★

Ce tînăr sînt
și ce fără de moarte!
Lujer de foc
luminînd departe.

Ca să nu ard mocnit și cu fum,
vreau zarea deschisă în drum
spre ținta rîvnită.
Iubirea, alături, curată și mare,
să-mi fie cînd zvon de izvoare.
cînd scut
și spadă la cingătoare.
În mersul tău mi-am găsit
pasul meu sigur, Partid.

Pe unde treci, urmele tale sînt,
dragostei mele și hrană și cînt.

Cîntecului meu
îi ești coloana de-oțel
pe care se cațără
ca iedera zbucnită spre soare.

DIN TREN

Drumul de fier săgetează
Somnul de zăpadă al munților,
S-a destăcut ca o rază
în mine imaginea ta.

Rîzi, amintindu-ți de lucruri
rămase atît de departe,
(Dragoste, oare de ce m-ai durut
ca pe copii făcăriile sparte?)

Ziua întreagă a nins cît în vis
și trenul tot lunecă, lunecă,
Nu știu ce în mine îmi spune că
asemenea mie gîndești.

M-așteaptă orașul-meu vechi
cu turlele albe spre lună.
M-așteaptă orașul meu nou
— lumini de neon și palate perechi.
Iubita la ora aceasta e trează
și vinul în sticlă, sclipind, mă așteaptă

Drumul de fier săgetează
somnul de zăpadă al munților.

CALEIDOSCOP...

SCRIITORII DESPRE EI INŞIŞI

În „Editions du Seuil" colecția Ecrivains de toujours, *au apărut în ultimii ani o serie de volumașe ale căror titluri indică intenția editorilor de a prezenta cititorului o seamă de mari scriitori văzuți de ei înșiși:* Voltaire par lui meme, Shakespeare par lui même, *etc. Cele peste cincizeci de volume apărute — elegante și atrăgătoare ca prezentare grafică — acoperă, prin scriitorii astfel prezentați, o arie imensă în timp și spațiu. Antichitatea e prezentă prin Virgiliu și Horațiu, renașterea prin Rabelais și Montaigne, secolul al 17-lea prin Corneille, Molière, doamna de Lafayette, romantismul prin Hugo și, — ca să ajungem în contemporaneitate, — veacul nostru prin Saint-Exupéry, Colette, Sartre etc. Dar nu numai scriitorii Franței se prezintă pe ei înșiși în colecția de care vorbim. Din renașterea italiană a fost ales Machiavelli, din cea engleză Shakespeare, din romantismul american Poe și Melville, din marii ruși Cehov și Gorki, din literatura contemporană Hemingway, etc. etc.*

Din capul locului, cel care reflectează asupra titlului volumelor se întreabă dacă toți scriitorii prezentați pînă acum în colecția Ecrivains de toujours, *sînt apți să vorbească despre ei înșiși. Un poet liric, mai ales cînd aparține romantismului, se mărturisește cu dezinvoltură; Voltaire, Flaubert, Cehov și alții au fost mari epistolari, s-au comunicat într-o corespondență vastă. Saint-Simon a fost un ilustru memoralist, iar Rousseau a scris* Spovedanii; *opera lui Marcel Proust este o imensă revărsare a șuvoiului amintirii.*

Alți scriitori au fost, prin structură psihică sau apartenență estetică, mai reținuți cît privește etalarea propriului lor eu. Molière își pronunță numele într-o operă literară doar ca să-și apere ideile artistice și atunci o face obiectivîndu-se ca personaj într-o piesă: Improvizația din Versailles. *Vorbind despre sine în* Sonete, *Shakespeare își supune eul unei atari transfigurări, încît nici pînă astăzi comentatorii nu au reușit să stabilească precis evenimentele care au fost sursa acestei desfășurări lirice.*

Trebuie spus că titlul „...par lui même" comportă oarecare elasticitate. Dacă unii dintre autorii volumelor acestei colecții dau mereu glas scriitorului, prezentat așa cum face Claude Mauriac, care ilustrează copios fiecare idee în legătură cu viața și concepția lui Proust cu citate abundente din ciclul În căutarea timpului pierdut *și din romanul autobiografic neterminat* Jean Santeuil *și, firește, specificul creației proustiene o îngăduie, în schimb La Varende, autorul volumului* Flaubert par lui même, *aproape nici nu se referă la corespondența atît de interesantă și de revelatoare a romancierului francez și preferă să rezume și să parafrazeze, alegînd fragmentele ilustrative din romane și povestiri.*

În general, inițiatorii colecției n-au urmărit vreo unitate de concepție sau de construcție. Unele volume arată preferință pentru tonul eseistic (Proust par lui même); *altele se mențin la nivelul unui reportaj destul de superficial, ca volumul dedicat lui Saint Exupéry de Luc Estang; altele îmbină cu succes intenția popularizatoare cu scrupulul științific, ca cel dedicat lui Zola și mai ales intitulat* Voltaire par lui même, *acesta din urmă vădind o serioasă stăpînire a imensului material voltairian.*

Cît privește unghiul istoric, filozofic, istoric, literar, din care sînt priviți scriitorii aleși pentru a vorbi despre ei înșiși, și aci ne întîmpină toate variantele posibilie în afară de poziția marxistă.

Unii autori își tratează scriitorul în totală detașare nu numai de condițiile social-istorice, ci de orice element de atmosferă temporală sau locală. Vastul ciclu al lui Proust, În căutarea timpului pierdut, *nu reprezintă numai aducerea în lumina literaturii a adînciurilor memoriei, ci și o evocare, nu lipsită de ironie, a unor straturi din societatea timpului, evocare în care snobismul social și artistic are parte de o judecată hotărît dezaprobatoare. Acest aspect al operei lui Proust nu se bucură de atenția comentatorului. Mai ciudată pare ruperea operei scriitorului de epocă în cazul lui Flaubert. Ura acestuia față de filistinismul burghez și prostia suficientă a posedantului, ca și interesul lui Flaubert pentru ratările tragice se plasează pe un fond social pe care romancierul însuși ni-l oferă. Dar în eseul lui Varende nu se pomenește nici măcar de imprejurările revoluției din 1848, care alcătuiește fundalul* Educației sentimentale. *În general, romanele sociale și de moravuri ale lui Flaubert sînt minimalizate în volumul amintit, în favoarea evocărilor istorice, arheologice, biblice ca* Salammbo, Herodiada, Sfîntul Iulian, *acestea socotite a fi încununarea structurii temperamentale flaubertiene.*

Opera lui Edgar Poe este privită la Jacques Caban, autorul volumului Edgar Poe par lui même, *exclusiv ca rezultatul unei ereditări nefericite și al unei structuri fizice morbide. Aspectul halucinant al creației poești este interpretat din perspectiva misticismului atribuit lui Poe și psihologiei freudiste la care pare să adere autorul volumului. Se fac numeroase referințe la lucrarea Mariei Bonaparte, care a văzut în opera romanticului american ilustrarea concepțiilor psihoanalitice.*

Alte volume dovedesc mai „scoasă din contextul istoric, opera Virginiei Woolf își pierde orice articulație concretă. Ea pare atemporală, descărnată, ea care mai mult decît altele poartă stigmatele epocii". Aderiunea la ideea determinismului social, îngăduie comentatoarei o apreciere critică a romancierii engleze: „Virginia Woolf n-a scris decît un mare roman cu un singur personaj și acest personaj — în general feminin, este ea însăși... De aci limitele lui. Romanul ei o dezvăluie în întregime, dar n-o dezvăluie decît pe ea".

O carte consacrată lui Emile Zola nu poate face abstracție de realitatea socială în care autorul Germinalului *a pătruns ca cercetător și participant. Volumul lui Marc Bernard ne familiarizează cu un Zola, titan al muncii, pasionat căutător al adevărului, luptător politic într-un moment de mare încordare cum a fost* Afacerea Dreyfus, *creator în literatura franceză a unui nou personaj: masa proletarilor.*

Un cuvînt despre prezentarea volumelor din colecția Ecrivains de toujours. *Iconografia foarte bogată (facsimile de manuscrise, reproduceri de tablouri și stampe de epocă sugestive pentru atmosfera timpului și ambianța scriitorului prezentat, fotografii numeroase) satisface curiozitatea cititorului și înlesnește familiarizarea cu cadrul specific. Cele mai multe volume conțin, în apendice, o cronologie amănunțită a vieții, epocii și creației autorului studiat, o colecție de aprecieri spicuite din contemporani și urmași și o bibliografie a operelor scriitorului ca și a principalelor lucrări critice consacrate lui.*

Vera Călin

Cartea străină

Editura sovietică Iskustvo **a publicat într-un tiraj de 2.500 exemplare piesa lui M. Beniuc** În valea Cucului.

Amurgul zeilor se **numește piesa-pamflet a scriitorului sovietic A. Sofronov, consacrată trezirii popoarelor din lumea întreagă și pieirii colonialismului.**

Editura „Corvina" din Budapesta a început editarea unei reviste trimestriale în limba engleză The New Hungarian Quarterly, **cu un cuprins de 240 pagini. Ilustrată cu numeroase reproduceri în afara textului, revista este menită să țină la curent pe cititorii de limbă engleză cu activitatea literară și științifică din Republica Populară Ungară. Redactorul șef al revistei este Ivan Boldiszár.**

„Editura de Cooperație agricolă" din Varșovia a inițiat publicarea unui anual intitulat Tineretul de la sate **scrie. Periodicul va înmănunchia cele mai bune lucrări de poezie și proză ale debutanților, consacrate temelor satului polonez actual.**

Jurnalul lui Dawid Sierakowiak, **recent apărut în Polonia, cuprinde notele zilnice ale unui tînăr care și-a început studiile și primele încercări literare în ghetto-ul din Lodz, unde a și fost ucis. Revistele literare poloneze subliniază că, spre deosebire de alte jurnale similare publicate pînă acum, acesta prezintă într-un mod foarte viu preocupările intelectuale ale autorului. Ultimele pagini, după ce amintesc epuizarea rezervei de cartofi, conțin o fină analiză a unui roman de Thomas Mann.**

Presa suedeză apreciază ca un mare eveniment literar volumul recent apărut, Arborele vorbitor, **de A. Lundkvist, laureat al „Premiului Lenin pentru întărirea păcii între popoare". Volumul cuprinde mici lucrări în proză, pamflete, basme, note de călătorie în Europa, precum și satire și fabule.**

În cursul anului 1961 vor apare primele 12 volume din colecția de 36 volume a Bibliotecii romanelor istorice ale popoarelor din U.R.S.S., editată de revista Drujba Narodov. **Printre cele dintîi volume vor apare** Pădurea Briansk **de M. Zagoskin,** Marele Novgorod **de D. Mordovțev,** Stepan Razin **de A. Cealpighin,** Vardanak **de D. Demirțian,** Svetoslav **de S. Skliarenko,** Navoi **de Albek etc.**

Academia de Științe a R. S. Cehoslovace va edita în limba spaniolă drama lui Pedro Galderon de la Barca, intitulată El Grand Duque de Gandia **(Marele duce de Gandia). Manuscrisul, considerat pierdut de aproximativ 250 ani, a fost găsit în arhiva care aparținuse contelui Künberg din Mlada Vozice, lîngă Tabor. Cercetările literare au arătat că drama lui Galderon, scrisă în 1671, aparține celei mai bune perioade de creație a marelui scriitor spaniol.**

Ministerul italian al culturii și educației a atribuit Premiul culturii pe 1360 scriitoarei Maria Brandon-Alboni pentru volumele Galabria **și** Sicilia secretă.

Cărți de călătorie, cele două volume constituie o critică severă a stărilor de lucruri din sudul Italiei, dar premiul oficial n-a făcut decît să consacre răsunetul lor în rîndurile cititorilor italieni.

Limbă și stil

Un critic: D. CESEREANU

Nu rareori în ultimii ani, textele criticilor literari publicate în periodice au servit, pe drept sau uneori pe nedrept, copioase exemple celor care, preocupați de corecta folosire a limbii în publicistica noastră au semnalat diverse tendințe greșite. Se pare că direcțiile în care criticii păcătuiesc mai adesea sînt fie utilizarea excesivă a unor neologisme, cuvinte rare sau pretențioase, fie neglijarea în anumită măsură a unei condiții esențiale pentru cel care scrie, aceea de a fi lesne de înțeles de un număr cît mai mare de cititori.

Oprindu-ne la aceste două reproșuri principale care s-au adus modului greșit în care se exprimă unii critici literari am vrea să expunem cîteva modeste considerații.

Limbajul criticii literare (care este o disciplină a științei literaturii) posedă cum e și firesc un număr destul de mare de termeni aproape „tehnici". În același timp critica literară avînd ca cititori nu numai pe cei mai mulți dintre „consumatorii" obișnuiți de literatură, dar și pe cei „de meserie" (oameni de artă, intelectuali etc.), trebuie să țină seama de ambele categorii de cititori, oricît de diferite ar fi ele din punct de vedere al numărului membrilor lor sau al bagajului cultural al acestora. Prin urmare, criticul literar este obligat să țină seama de cerințele și putințele ambelor categorii de cititori. El trebuie să-și dozeze expresia în funcție de publicația în care scrie. De aici, decurg unele greutăți și pentru criticul și pentru cititori. Ceea ce unora dintre cititori le poate părea complicat, greu de înțeles, nu este exclus să fie considerat de alții drept banal, deja citit, lipsit de interes, după cum ceea ce pe cei din urmă îi interesează în cel mai înalt grad, celor dintîi să li se înfățișeze ca ceva greu de înțeles, dacă nu chiar pe alocuri inaccesibil. Aceasta mi se pare a fi una din cauzele pentru care criticii literari oferă mai mult decît alții prilej pentru observații critice în legătură cu corectitudinea modului lor de exprimare.

O a doua cauză rezidă în însăși una dintre funcțiile principale ale criticii literare, aceea de a stabili, cu o precizie desigur relativă, dat fiind obiectul analizei, deosebirile dintre stilurile, caracteristicile operelor literare și ale autorilor lor. Deoarece numărul acestor opere și autori este aproape infinit, strădania criticului de a diferența „timbrul" fiecăruia, duce la necesitatea de a distinge între nuanțe adesea infinitezimale, a căror exprimare, la o primă vedere (mai ales pentru cei care nu sînt „de meserie"), poate să fie obscură sau chiar ininteligibilă.

Înseamnă oare, cele de mai sus, că cerem pentru critica literară un vocabular special și îngăduința de a folosi un limbaj pentru „inițiați" și altul pentru masa de cititori? În nici un caz nu militäm pentru așa ceva. Încercările de a izola domeniul esteticii de masele largi, de popor, constituie un indiciu caracteristic al gîndirii estetice reacționare. Rugăm însă pe cei care sînt în situația de a aprecia corectitudinea limbii folosite de un critic literar, să nu piardă din vedere considerentele de mai sus, care, știm cu toții, nu sînt decît o parte din piedicile pe care trebuie să le învingă criticul literar în lupta sa cu expresia (intru nimic mai puțin dramatică decît cea a altor „creatori").

Cu alte cuvinte, cînd indemnăm pe criticul literar să scrie simplu (nu simplist!) pe înțelesul tuturor (tuturor acelora care respectă obligația de a năzui să posede bagajul de cunoștințe „socialmente necesar", ca să spunem așa) să avem mereu în față specificul și condițiile actuale ale profesiunii sale.

Recitind articolele publicate de tînărul critic D. Cesereanu în cursul anului 1960 în revista clujeană „Tribuna", trebuie să remarcăm drept calități ale exprimării sale, bogăția lexicală, nuanțarea pe alocuri admirabilă a ideilor, claritatea și precizia stilului, puterea de sinteză a expresiei. Criticul urmărește cu perseverență exprimarea exactă și completă a gîndirii sale, merge pînă la ramificațiile ei cele mai subtile, nepregetînd uneori în fața creării de noi cuvinte, a folosirii unor termeni mai greu de înțeles dar necesari. Rareori exprimarea sa este pretențioasă, confuză, obscură sau prolixă, niciodată aproape greoaie, plată, incîlcită. Totuși, nici D. Cesereanu nu reușește întotdeauna să îmbine fericit cerințele diferite ale celor două categorii de cititori sau să satisfacă în întregime exigențele propriei profesiuni.

Utilizînd o serie de termeni care au căpătat o deosebită circulație în critica literară contemporană, ca de pildă: **„disociere, secvență, modalitate, efervescență, osmoză, a afecta, stimul, a converti, dinamica, a travesti, exegeză, a circumscrie, proteic, a atesta, opțiune, a cristaliza, potențare, a învesti** etc. etc., tînărul nostru critic nu păcătuiește cu necesitate. Cei mai mulți dintre termenii de mai sus și alții pe care nu i-am mai înșirat și-au dobîndit dreptul de cetățenie în limba noastră. Totul este ca întrebuințarea lor să fie dictată de nevoia de a exprima cît mai deplin gîndirea criticului, să nu fie o simplă paradă neologistică, destinată să impresioneze pe cititorul neexperimentat sau să acopere sărăcia de idei. Dacă la D. Cesereanu nu se poate vorbi nici de unul nici de altul din defectele pomenite, nu-i mai puțin adevărat că pe alocuri folosirea acestor cuvinte nu este cu totul ireproșabilă.

Iată, de pildă, verbul „a travesti": **„...idealurile revoluționare se TRAVESTESC liric într-o stare de sentiment"** (Tribuna nr. 39/1960; mai departe vom menționa doar numărul din 1960 al publicației) spune criticul. Și altă dată: **„...patosul SE TRAVESTEȘTE vădit într-o luminozitate incandescentă** (39). În ambele citate operația de „travestire" e înțeleasă în sens pozitiv, deși verbul a travesti înseamnă mai ales „a (se) deghiza, a schimba hainele sau înfățișarea, în genere cu un ușor accent reprobativ pentru operația îndeplinită. Travestirea la care se referă criticul este de fapt o simplă convertire, fără diminuare morală, de aceea erau preferabili termeni obișnuiți ca a transforma, a înveșmînta și nu neapărat spectaculosul „a travesti".

Un alt cuvînt utilizat pare-se, de asemenea, doar pentru „spectaculosul" lui, este „exodul": **„...cînd începe EXODUL transformării lui** (e vorba de brad; nr. 2). Alăturarea „exodului" de brad (chiar brazi) sau de „transformare" este silită. Tot așa **„exodul prin țară... al brigadierilor"** (nr 42) sună stîngaci, neținîndu-se seama de nota oarecum depresivă a cuvîntului exod. De același fel este exprimarea **„INFILTRAȚIA regeneratoare a concepției... poporului"** (nr. 20).

Al. I. Șt.

(Urmare în numărul viitor)

Știri externe

70 de ani de la nașterea lui PAVLO TICINA

UN MARE POET UCRAINEAN CONTEMPORAN

Pavlo Grigorovici Ticina s-a născut la 27 ianuarie 1891 în satul Piski din ținutul Cernigov în familia unui dascăl de țară. Copilăria și-o petrece în condiții grele, de sărăcie. După terminarea gimnaziului, în 1907, Ticina intră la Seminarul teologic din Cernihailo Koțiubinski. Făcînd cunoștință cu primele poezii ale lui Pavlo Ticina, Koțiubinski afirmă cu bucurie că: *„în acest tînăr sfios arde scînteia unui talent puternic"*.

Poeziile scrise între anii 1910—1918 și tipărite în volumul *Clarnete solare* oglindesc, în majoritatea lor, evenimentele furtunoase din acea perioadă.

Cititorul poeziilor de debut ale lui Pavlo Ticina face cunoștință cu încrederea nețărmurită a poetului în nemurirea erei noi, făurită de ciocan și seceră.

Marea Revoluție Socialistă din Octombrie a jucat un rol hotărîtor în creația artistică a lui Pavlo Ticina. Dar pînă a deveni cîntărețul expresiv al gîndurilor revoluționare, pînă a deveni cîntărețul epocii socialiste, Pavlo Ticina trebuia să străbată un drum anevoios de înțelegere a proceselor revoluționare din țînăra republică sovietică și în general, de înțelegere a revoluției socialiste.

În condițiile realității sovietice poetul s-a străduit să scrie despre constructorii activi ai societății comuniste, sub influența ideilor creatoare ale partidului comunist.

Volumul de poezii *Plug*, editat în 1920, este prima contribuție a poetului ucrainean la lupta pentru întronarea și dezvoltarea literaturii în Țara Sovietelor. Fiecare poezie din volumul *Plug* este un imn închinat măreței evenimente ale viforosului an 1919.

Volumul se deschide cu poezia *Vînt*, în care poetul generalizează chipul Marii Revoluții Socialiste din Octombrie. Evenimentele vijelioase, legate de transformarea grandioasă a vieții pe baza socialismului se asociază în imaginația poetului cu o furtună care „trosnește, smulge din pămînturi" rînduielile vechi. Lumea capitalistă s-a destrămat sub presiunea maselor populare, sub loviturile revoluției proletare. Poeziile lui Pavlo Ticina, scrise în timpul războiului civil, ca: *Pe maidan, Cînd căzu el de pe cal, Rondele, Eu știu, Pe mormîntul lui Sevcenko*, înfățișează zbuciumata epocă cu trăsăturile ei cele mai caracterstice și tipice. Din punct de vedere al patosului revoluționar și al forței mobilizatoare, aceste poezii stau alături de renumitele opere ale lui Vladimir Maiakovski din perioada războiului civil ca: *Revoluția, Marșul nostru, Ordinul nr. 2 către armata artei* și altele.

Ca și mai înainte, Pavlo Ticina cîntă bucuria omului, pe care revoluția l-a eliberat de exploatare. Optimismul major, patosul poeziilor ambilor poeți pornesc dintr-un izvor concret, din starea de spirit a poporului învingător în măreața bătălie.

Viziunea artistică a lui P. Ticina din volumul *Plug* s-a schimbat radical față de prima culegere. Ea răspunde cerințelor artei realist-socialiste și dă o ripostă serioasă reprezentanților proletcultului din Ucraina.

Poezia sovietică ucraineană de la începutul anilor 20 se dezvoltă și se întărește, mulțumită întăririi generale a construcției sovietice, mulțumită ajutorului teoretic și practic dat de Partidul Comunist. Pavlo Ticina, Maxim Rîlski, Vladimir Sosiura, Andrei Golovko, Petro Panci, Micola Terescenko, Alexandr Kopilenko, Stepan Vailcenko, sînt primii făuritori activi ai literaturii sovietice ucrainene din perioada reconstrucției de după războiul civil și cărora le-a revenit sarcina de a duce o luptă dîrză împotriva vrăjmașilor ideologici ai culturii socialiste.

În această luptă Pavlo Ticina ocupă primul loc. Volumul *Vînt din Ucraina*, editat în 1923, întruchipează cele mai tipice trăsături ale omului sovietic. — Patriot înflăcărat al primului stat socialist din lume: bucuria muncii creatoare, năzuințele sale, încrederea și propriile-i forțe, dragostea fierbinte față de pămîntul patriei eliberate pentru totdeauna din ghiarele exploatării.

Volumul *Cernigov*, editat în 1931, inmanunchează cele mai frumoase poezii din literatura ucraineană închinate primului plan cincinal de dezvoltare a economiei sovietice. Fiecare poezie în parte este un imn închinat înțeleptei politici a Partidului Comunist, îndreptată spre industrializarea țării, colectivizarea agriculturii, imn în care ca un șuvoi puternic izbucnește patosul construcției socialiste. Dragostea pentru Partidul Comunist, Pavlo Ticina o exprima în volumul *Partidul conduce* (1934). Cu acest volum, poetul devine un agitator activ și propagandist al ideilor partidului. Un loc principal în creația poetului îl ocupă tema prieteniei între popoarele U.R.S.S. Volumul *Simțămîntul familiei unite* cuprinde cîntece închinate temei U.R.S.S., constituției, patriotismului omului sovietic, indiferent de naționalitate.

Cu cîteva luni înainte de izbucnirea Marelui Război de Apărare a Patriei apare volumul *Oțel și gingășie*, volum închinat umanismului sovietic.

Opera poetului din timpul războiului e plină de ura împotriva hitlerismului, educînd astfel patriotismul înflăcărat și credința în victorie. De asemeni în această perioadă Pavlo Ticina se dedică publicisticii, scriind o serie de pamflete și articole îndreptate împotriva cotropitorilor.

În anii de după război Pavlo Grigorovici Ticina se consacră luptei pentru apărarea păcii. Astfel apar nenumărate poezii și articole închinate acestei lupte măreți, demascînd acțiunile dușmănoase ale imperialismului.

Pavlo Ticina este unul din cei mai mari poeți ai literaturii sovietice multinaționale. Opera lui s-a dezvoltat și îmbogățit odată cu dezvoltarea și întărirea puterii sovietice. În toate etapele dezvoltării Uniunii Sovietice, poetul și-a adresat slova sa înflăcărată poporului — creatorul noii societăți.

Stelian Iațentiuc

Pavlo Ticina

Vînt

Vînt,
Nu-i vînt — furtuna!
Trosnește, rupe, zmulge din pămînturi...
Iar după negrii, negrii nori
(ies fulgerele din strînsori)
după norii negri, milioane de mîini mușchiuloase...
Gonește. Spintecă pămîntul
de-ntinde orașe, drum sau luncă,
e plug ce brazde arunca.

Iar pe pămînt sînt oameni, grădini și fiare.
Pe pămînt sînt dumnezei și mănăstiri:
— O, treci peste noi ale tale priviri,
Judecă-ne tare!

Și au fost unii care-au fugit departe,
Prin peșteri, pe lacuri, prin păduri,
Ce putere ești? întrebau mii de guri
Cu spaime de moarte.
Și nimeni din ei nu s-a bucurat.
Lire nu s-a strămutat de loc
(Doar vîntul gonea un cal de foc
Un cal de foc —
în noapte).
Și numai ochii lor vlăguiți, străvezii
Străluceau în frumusețea zilelor noi!
Ochii.

Traducere din limba ucraineană de
GRUIA CODRU

CONCURSUL NOSTRU

Îndeplinind dorința exprimată de mai mulți corespondenți, redacția anunță că data încheierii concursului literar s-a amînat pînă la 1 martie a. c.

Pînă la această dată se mai pot trimite lucrări literare destinate concursului.

Răzbunarea muzei
de
GYÖRGY VÁRNAI
(din
„Revista Ungară")

UMOR

REDACȚIA: B-dul Ana Ipătescu nr. 15, telefon 11.51.54, 11.38.51; ADMINISTRAȚIA: Șoseaua Kiseleff nr. 10, telefon 18.63.99; Abonamente: 9 lei — 3 luni; 18 lei — 6 luni; 35 lei — un an; Tiparul: Combinatul poligrafic Casa Scînteii — „I. V. Stalin"